

קונטרס

הבינו

שבועות
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת ל"ח
גליון 203

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

הדרך להצלחה בתורה שלא כדרך הטבע..... 1

ראיתי בני עליה והמה מועטים | היש תורה חדשה!?! | טעות שיסודה בעיוות התמונה | מה העבודה הזאת לכם | אלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו | אין הצלחה בלי סייעתא דשמיא | הטעות היא במסקנא | הטענה צודקת - המסקנא לא | כי כשלת בעוונך | אין מתום בשרי | החיים אינם משחק ילדים | אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש | לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא | סוד ההצלחה בתורה

יום רביעי פרשת אחרי קדושים - ט' אייר ה'תשפ"א

הדרך להרגיש עריבות ומתיקות התורה..... 10

מפני שאין מברכין בתורה תחילה | שלא תהיה בעיניו כאומנות בעלמא | הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו | למתיקות מה זו עושה | מים גנובים ימתקו | ברוחניות מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק | קודם הלימוד אין אדם מרגיש חסרונו | גודל המתיקות כחוזק התשוקה | אגרת מבן תורה | יגעת ומצאת תאמין | מתיקות רק על ידי הכרה בחסרון | התורה מודעת ליה אשמיה | מה יעשה אדם וירגיש מתיקות התורה | מתוך שלא לשמה בא לשמה

יום רביעי פרשת בהר - בחוקותי - כ"ג אייר ה'תשפ"א

ברכת התורה חלק ב'..... 10

בין מזון רוחני למזון גשמי | התרגשות שלפני הלימוד | על שלא ברכו בתורה תחילה | הטוב הערב והמועיל | שלוש ברכות כנגד שלושה גורמי משיכה | תורה מגנא ומצלא | מעבירין ממנו עול דרך ארץ | לכל ברכת התורה הסבר אחר | סגולה נפלאה שלא ישכח לימודו | גמירות דעת עושה קנין

יום רביעי פרשת בהעלותך - ט"ו סיון ה'תשפ"א

בקשה מיוחדת להרגיש את מתיקות התורה..... 10

הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו | הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע | מתוקה מדבש ומנופת צופים | צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה | לימוד השפה שבעולם הבא | הדיבור האהוב לפני המקום | הנזק של הדיבור סביב האוכל | על שלא ברכו בתורה תחילה | כי מוצאי מצא חיים - מעשה ברכבת המות | השקפת התורה על הכרת הטוב | השוחד יעוור עיני חכמים | חיים שיש בהם אהבת תורה | התורה מתשת כחו של אדם | ונתתי גשמיתם בעתם - מדה כנגד מדה

ערב שבת קודש פרשת במדבר - כ"ח אייר ה'תשפ"א

חג השבועות במשנת ה'אור החיים' הק'..... 10

יערוף כמטר לקחי | אם אין קמח אין תורה | מי יתן לי מלוא ביתי כסף וזהב | הקב"ה עושה לו חפציו | הבטחתו של דוד המלך | היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה

יום שלישי פרשת ויגש - ג' טבת תש"פ

הדרך להצליח בקביעות עיתים לתורה חלק א'.....לח

לנסוע על העגלה מבלי ליפול ממנה | עצות מן התורה דווקא | מפר מחשבות ערומים -
עצה לכשלוך | ירבה בישיבה ויבקש רחמים | עצות וטיפים רק לאחר הכרה בחדלוך הכוח
| הציר המרכזי שעליו נסוב הכל | לא זו הדרך שלימדנו התורה | שאיפה לתוצאה איננה
שאיפה רצויה | הדף היומי כממריץ לקביעות עתים | בקשת רחמים להצלחה בקביעות
עתים | אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו | הקושי בלימוד התורה מחמת גודל אהבת ה'
את בניו | לא יגעתי ומצאתי אל תאמין | על מנת שתעלה לרקיע | הריבוי בישיבה והאמונה
בה' משלימים זה את זה | מעשה השגחה פרטית בלימוד התורה

יום רביעי פרשת ויגש - ד' טבת תש"פ

הדרך להצלחה בקביעות עתים לתורה חלק ב'.....מז

צופה ומביט מראשית אחרית - מעשה בהשגחה פרטית | אם ראית בטלך ותירוצו עמו |
תהיה קשוב להדרכה העליונה | דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי | עיקר
המלאכה בשינוי המוח והלב | העלאת לימוד התורה למרומי רשימת סדר העדיפויות |
על דא שמח הגאון שמחה גדולה | הזדמנות שלא תסולה בפז | תכלית ההתרגלות לעבור
ממלחמה למלחמה | הזהירות שלא לחזור להרגל הראשון | עצה לעבור את ההתחלה
בהצלחה

יום חמישי פרשת חוקת - ז' תמוז ה'תשפ"א

עבודת ה' של העוסק במשא ומתן לפרנסתו.....נה

מעשה ידינו כוננה עלינו - מכתבו של יהודי בעל מדרגה | חלילה מלראות עצמו כחי חיים
כפולים | ד"ר וואלאך כדוגמא | המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו | ובלבד שיכוון
לבו לשמים | לא יהיה חילוק אצלו בין מרבה לממעט | תכלית הלימוד היא הביטול | בר
בי רב דחד יומא | המבחן הוא לאחר הלימוד | טוב ויפה לחסידים שיעסקו בדרך ארץ | לכו
לחמו בלחמי | צדיקים ילכו במ | וממדבר מתנה

יום ג' פרשת קדושים (אחרי בחו"ל) - כ"ה ניסן תשע"ט

תלמיד חכם אמיתי כיצד.....סב

אל תגמגם ותאמר לו | כי לקח טוב נתתי לכם | לא עליך המלאכה לגמור | מזה ומזה אל
תנח ירך | מפני שהוא כמעין הנובע | המתאחד מוציא פירות | לא הרי החיות כהרי הסיפוק
| תלמיד חכם ולא ראש ישיבה | גדול הדור במקצוע אחד | אשה אחת ושמה חגיגה | גם
כי יזקין לא יסור ממנה

יום רביעי פרשת בשלח - י' שבט ה'תש"פ

המתקת מרירות הנפש על-ידי התורה..... טז

ויורהו ה' עץ וישלך אל המים | עץ חיים היא למחזיקים בה | כל ההתחלות קשות | אין דבר מר משינוי הרגלים | תחילתו מר וסופו מתוק | מעז יצא מתוק | שלוש כיתות בחלקי הנפש | אין הקב"ה בורא בינונים | קושי היציאה מאזור הנוחות | וילכו שלושת ימים בלא מים | החכמה לצלוח את תקופת ההסתגלות | חילך לאורייתא

יום חמישי פרשת במדבר - ב' סיון ה'תשפ"א

סגולת נשמת היהודי להצליח בתורה..... עג

והייתם לי סגולה | כי הם חיינו ואורך ימינו | היהודי מפרש את התורה | אחרי ה' אלוקיכם תלכו | לנשמת ישראל כל התכונות להצלחה | התאמה מושלמת | לכל אחד יש את כל הכלים להצלחה | הנסיונות בשביל שלמות האדם | נשמת היהודי בנויה בשביל תורה | משלים מן החיים | מה לכהן בבית הקברות | תיקון טעות | היוצא לנו מדברינו

יום שלישי פרשת נשא (שבועות בחו"ל) - ג' סיון ה'תש"פ

נחיצות האמונה בכוח התורה ותועלתה..... פ

זוכה לדברים הרבה | ישלח דברו וירפאם | זאת תהיה תורת המצורע והובא אל הכהן | התורה מונעת מחלות | יין לעצירת דם בתורה מנין? | היוצא לנו לדין | סגולות התורה לכל המתדבקים בה | התחלת ההתדבקות בתורה | ובו תדבק | התדבקות על-ידי אמונה | מן הקל אל הכבד | הרי זה צדיק גמור | סגולה מתוך אמונה דווקא | אמונה מביאה לידי דביקות | האמונה מביאה לידי עיון התלמוד

יום ד' פרשת נשא (במדבר בחו"ל) - ב' סיון תשע"ט

אופני השגת כל הקדושות על-ידי התורה..... פח

יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים | מחלוקת קורח ועדתו | פשע בתורה שהיא קריית עוזו של הקב"ה | לכן הלך משה לבית המדרש | ואהי להם למקדש מעט | נשים במאי זכיון לזיו השכינה | נשים במה מנצחות את היצר הרע | כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל

יום שלישי ב' דחוו"מ פסח ה'תשפ"א

קרבת אלוקים על ידי לימוד התורה..... צג

נמסר בחודש אדר ב' תשפ"ב במעמד "לפאר ולרומם" של ארגון "ותלמודו בידו" אחסידי בעלזא

הדרך להצלחה בתורה שלא כדרך הטבע

הוא, עד שנוכל להרהר שמא ח"ו התוכנית של הקב"ה ליתן את התורה לישראל בהר סיני פשטה רגל, אלא כן היה לעולמים, וכבר אמרו חז"ל: "ראיתי בני עליה והמה מועטים". הוי אומר: דרגות רבות יש בקרב יראי ה', זו למעלה מזו, והמגיעים למדרגת בני העליה, מועטים הם. הן לא רק בלימוד התורה הוא כך, אלא כך הוא בכל עניני עבודת ה' – ככל שהמדרגות גבוהות יותר, כך נמצאים שם פחות אנשים.

היש תורה חדשה?!

הנה צורך בסיסי יש לכל נפש, הן של יהודי והן להבדיל של גוי, להרגיש מוצלח. אף אחד אינו רוצה להרגיש כשלון, אף אחד אינו רוצה להרגיש שלא הצליח בתפקידו אחרי כל מה שעשה ופעל בחייו. צער גדול הוא לנפש להרגיש כשלון, ולכן יעשה האדם כל מה שיכול כדי שלא להרגיש כך. ואמנם אם משום מה ירגיש האדם שהוא כשלון, יקרה אחד מהשנים: או ישקע בעצבות ויתכרבל במיטתו מרוב ייאוש, או יעשה דבר אחר, וזוהי הסכנה הגדולה שעליה נדבר עכשיו.

אחת מהסכנות הגדולות היא, שאדם כזה יוליד 'שיטה חדשה'. הוא יאמר בלבו: כך: "צד אחד יש שאני מופרך מכל וכל;

ראיתי בני עליה והמה מועטים

בכל יום אנו אומרים בברכת התורה: "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", וכיון שבחר בנו ליתן לנו את התורה, מחויבים אנו באחריותה, וחלק מהאחריות המוטלת עלינו היא לעסוק בדברי תורה, ויש לזה שני חלקים: האחד, להתייגע בתורה כדי להבין לעומק מה הקב"ה רוצה בכל חלק מחלקי התורה, והשני לחזור ולשנן מה שלמד כדי שייחרטו על לוח זכרונו ולא ימושו מלבו. הרי תכלית הלימוד היא שהאדם יתדבק אל התורה ונותנה, ולכן הוא צריך לעשות כל מה שסייע לו להתדבק בה, וזה כולל עסק התורה, יגיעת התורה, עמל התורה, חזרה ושינון.

והנה כשאנו מדברים בענין זכירת התורה, שמשמעותה לזכור מסכתות שלמות וחלקי שו"ע בע"פ על כל פרטי הדינים, הבה לא נרמה את עצמנו שרבים מאתנו אינם רואים בה הצלחה יתירה. יותר המה האנשים שקובעים עתים לתורה וכבר נחשבים כן כיראים ושלמים, אך הרבה פחות מהם המה האנשים שחוזרים על תלמודם באופן שיישאר בזכרונם עד שיידעו בע"פ מסכתות שלמות. אם נבדוק בקרב תופסי התורה כמה מהם זוכרים את תלמודם, נראה שמדובר באחוזים בודדים. ולא דבר חדש

תורה. אכן בתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו ונתן לנו את תורתו, ואנו צריכים לפזז ולכרכר ברחובות קריה אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו. אמת ויציב! אך מצד שני, הרי הדבר פשוט שהאדם צריך להתקדם הלאה, האדם מחויב ללמוד תורה יומם ולילה ולקנות עוד ועוד. למה אם כן אין הוא עושה כך? התשובה היא שכאשר הוא מגיע לאותם חלקים הקשים עליו או שאינו רואה בהם התקדמות, הוא יוצר לעצמו שיטה – "לכאן צריך האדם להגיע. ב"ה הגעתי. מעתה אף אם אשאר כאן עד יומי האחרון, לא ייגרע ממני מאומה".

טעות שיסודה בעיוות התמונה

הן בענין תפילת שחרית (בדרך משל) לא נוכל למצוא בקרב אנשי שלומנו מי שיוותר עליה ויאמר: "ב"ה אני יהודי, אני שומר שבת, מה אני צריך יותר מזה?". אף אחד אינו מעלה בדעתו לומר כך, כי כל אחד יודע שכיחודי הוא מחויב להניח כל יום תפילין ולהתפלל שחרית. ואם אדם מן השורה הוא, הרי הוא מבין גם, שעליו להתפלל בציבור ולהגיע לתפילה בזמן. מתי האדם כן עוצר ואומר: "טוב ככה! אין צריך יותר?" כשהוא ניסה להתקדם ולא הצליח, כי אז הוא לוקח את חוסר הצלחתו כ"סימן מן השמים" – "לכאן הייתי צריך להגיע. אם אני מנסה לדחוף ואינו הולך, אעצור לי כאן ואנעים לעצמי את החיים. לא אתן לי להרגיש כשלון".

וזו טעות גדולה היא בעבודת ה', טעות הבנויה על עיוות התמונה האמיתית. הוא

הצד השני הוא שאינני מופרך כלל, אינני כשלון". האמת שיש צדק רב בצד השני, כי היהודי אף פעם אינו מופר, אף פעם אינו כשלון. כל יהודי הוא בנו יחידו של הקב"ה, ואם הוא יכול לברך בבוקר שלא עשני גוי, לא יתכן שיהיה כשלון. אך הסכנה היא שהאדם יקח זאת בצעד אחד קדימה ויאמר: "הגעתי ליעד! הצלחתי ב"ה להגיע בלימוד התורה להיכן שהקב"ה רצה שאגיע". ולמען האמת הרי מהלך יש בלימוד התורה, והוא ללמוד ולהבין, לחזור ולשנן, לזכור ולהשתנות על-ידי הלימוד. ואדם זה, היות שאינו רואה הצלחה באלה – הוא לומד ואינו מבין, לומד ואינו חוזר, לומד ואינו זוכר, ואינו מגיע לשום מקום בלימודו – בעל כרחו ימציא 'שיטה' כדי להרגיע את מצפונו, ויאמר אחת משתי אלה: או יאמר שכפי שהוא לומד, כך בדיוק צריך ללמוד, ואין אפוא צורך לעשות שום שינוי. או יאמר שאי-אפשר להגיע אל היעד – "לא שייך להגיע, ואף אחד אינו מגיע, וכיון שכן, אינני כשלון".

אמנם לא תמיד יוציא זאת האדם מפיו ולא תמיד היא תקבל צורה של אותיות המתחברות למילים. איך שלא יהיה, האדם ירגיע את עצמו – "אני יהודי ירא שמים ב"ה, אני לומד תורה ומקיים מצוות. פלוני גרוע ממני בהרבה. ראה נא איך הייתי נראה פעם ואיך אני נראה היום. השתניתי לבלי הכר". ושוב, חלק מזה נכון ואמיתי, שהרי האדם צריך להיות בשמחה ולדעת שאפילו מילה אחת של תורה, היא נצחית. הן המלאכים אינם יכולים ללמוד אפילו מילה אחת של

לכוחותיו הרגילים, הוא סבור שאין שייך במציאות שיעשהו, כי אינו מוכן להתאמץ, ולכן הוא אומר: "איני יכול, וכיון שאינו יכול, סימן הוא שאיני צריך".

ודבר זה גורם לכך שאין האב מבין את בנו - "מה?! אתה קונה מאכלים מוכנים לפסח?! נכון שיש להם הכשרות הטובה ביותר, אבל אצלנו ידעו שאין קונים מאכלים מוכנים! מ'מישט זיך נישט!". והבן עונה: "שמחת יום טוב... צריך שהיום טוב יהיה שפוי, בלי נערוויין". וכן הוא בענין הלבוש, או בענין הדוחק אצל הצדיק. האב אינו מבין מה קרה לבנו - "למה הוא מוותר על כל היקר?". והאמת הוא שהבן אינו 'קל' כלל וכלל, אלא שקשה לו להתאמץ ומרגיש שאינו יכול. אלא שבמקום לומר קשה לי מאוד כי איני מקבל חיות מכל אלה, אשר אז ירגיש בעצמו כשלון, הוא אומר: "זה לא בשבילי. זה אמנם דבר מתוק ונחמד - למי שרוצה; לא בשבילי". וזו סכנה גדולה היא, כי אם בתחילה יעשה כך רק במה שמוגדר כזהירויות, עם הזמן ייכנסו עוד ועוד דברים לקטגוריה זו ואף גם עיקרי הדת.

אלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו

כל זה נובע מטעות חמורה ששורשה נעוץ במה שהאדם סבור שהוא יכול להצליח בעבודת ה' בדרך הטבע, והאמת היא שהמהלך שברא הקב"ה בענין עבודת ה' הוא שהאדם לא יוכל להצליח בשום אופן בדרך הטבע. ואם במקצועות החול כל מי שמתאמץ - מצליח, ולמשל, מי שלומד רפואה ברצינות כסך השנים

מרגיש שאינו מצליח, לכן הוא מתאים את התמונה לעצמו כדי שייחשב בעיניו תלמיד חכם ומוצלח. הלא בבחירתו היו לו שאיפות גדולות משום שאז אמרו לו השכם והערב שהוא יהיה גדול הדור הבא, ואם עכשיו הוא גנו את כל השאיפות והחליט שאין צורך בהן, הרי זה מריח כריח רעיונה של התנועה הרפורמית חס ושלום, שהרי הוא אומר: "אם קשה לי לקיים את הכל, טוב לי גם ככה. וכי מופרך הוא להיות ככה?". אמנם זה לא ממש כמותם ח"ו, אבל סוף כל סוף, זה יונק מאותו כיוון חשיבה.

מה העבודה הזאת לכם

ניקח זאת רחוק יותר: באסיפת המחנכים דחסידי בעלזא העלה כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א שתי נקודות, ואחת מהן שבני דורנו מחפשים בכל דרך להקל על עצמם את העבודה ולא לעבוד קשה. ודבר זה הולך ומחמיר מדור לדור, כי אם בני הדור הקודם עוד ראו מעט עבודה מה היא, בני הדור החדש כבר לא ראו כל-כך, ולכן הם מחפשים בכל עת איך להקל על עצמם עוד ועוד כדי שהעבודה תהיה להם כמה שיותר נעימה ונינוחה. ותוצאתה של מציאות זו היא שהקו הקובע מה צריך לעשות בשביל להיות יהודי ירא ושלם, הולך ומתקרב מעת לעת. ככל שהזמן נוקף אומר האדם לעצמו: "טוב גם ככה. לא צריך להתאמץ כל-כך ולישון שלוש שעות בלילה. צריך לישון טוב, צריך להיות בן אדם. ככה זה צריך להיות". הקו הולך וזז, כי כל פעם שהאדם עומד מול משהו שהוא מעבר

לו קרבה גדולה כל-כך להקב"ה ובאותו זמן - יראה גדולה מן החטא. הצלחה כזאת לא יתכן שתבוא בלי סיוע מיוחד מן השמים בגלל דמעות שהוזילו. וגם כי יעשה האדם כל המאמצים שבעולם, לא יזכה להצלחה זו אלמלא לא יקבל אותה במתנה מן השמים.

אין הצלחה בלי סייעתא דשמיא

יסוד הוא בכל אחת מתרי"ג המצוות ובכל פרט מפרטי היהדות. תמיד אנו חוזרים על יסוד זה וחיים אתו. האדם צריך לדעת שיסוד זה שאלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו נאמר הן על כל אחת מתרי"ג המצוות בנפרד והן על היעד שאליו הוא צריך להגיע. הנה יש שיאמר האדם: "יש דברים שהם ב"ה שלי, אין לי נסיונות בהם". ולמשל, מי שקם כל יום באשמורת הבוקר בלי שום קושי, כי הקב"ה לא נתן לו הרבה מיסוד העפר ואינו סובל ממידת העצלות. אך דבר זה עלול להטעות את האדם להרהר במחשבתו - "יש חלק מתרי"ג המצוות שאני מסתדר בהן מצוין בכוחות עצמי, וכפי הנראה הגעתי לעולם בשביל דברים אחרים שבהם אני מתמודד". וזו טעות חמורה היא עד מאוד, שהרי כל מצוה נועדה לדבק את האדם בהקב"ה, ואם יש לו לאדם איזו מצוה שאין לו שום קושי לקיימה והוא מקיים אותה מרוב שהיא קלה אצלו ואינו מתאמץ לקיימה במדרגה יותר גדולה ובכוונה מיוחדת, מצוה זו לא תביאנו לידי דביקות.

נמצא שלגבי כל מצוה ומצוה בנפרד לא יתכן שיהיה לו לאדם הצלחה אמיתית

שצריך ללמוד, יוצא רופא מן השורה, הרי שבקיום התורה והמצוות אינו כן, אלא המהלך שקבע בהם הקב"ה הוא, שמי שיצמיד עצמו לדרך הטבע - לא יצליח. כך אמרו לנו חז"ל במילים מפורשות: "אלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו". פירוש: אלמלא יזכה האדם לסיוע מיוחד מן השמים בגלל דמעותיה של אמו או של זקנתו או שלו עצמו, אע"פ שיהיה בעל כשרון ומתמיד ויתייגע בתורה - בוודאי לא יצליח. ואם יבוא אחד ויאמר שמצא אחד מיני אלף שהצליח בדרך הטבע, נענה ונאמר לו שמדובר בשקר, כי לכלל זה אין שום יוצא מן הכלל, ובוודאי אין הצלחתו של אותו אחד כי אם הצלחה טקטית. כלומר, הצלחותיו הצלחות גשמיות בלבד הן אשר אליהן אפשר להגיע בדרך הטבע - הוא זוכר הרבה, הוא יכול להפריח ידיעות לרוב, במבחנים הוא מקבל ציונים גבוהים, הסביבה רוחשת לו כבוד, מעמדו מובטח לו - אבל דביקות בה' אין לו.

והרי הקב"ה נתן לנו את התורה לא בשביל אותן הצלחות חיצוניות, אלא כדי שנתבטל אליו. ורק המגיע לתכלית זו, הוא זה שיש לו הצלחה אמיתית. הדבר יבלוט במידותיו ובכל מהותו, וגם כשיתנסה בנסיון קשה, לא ירטון ולא יתלונן, אלא ירצה בהנהגתו של הקב"ה. הוא יעמוד איתן במבחנים האמיתיים של החיים, בנסיונות כאלה אשר יודעו ומכיריו יודעים שהם נוגעים לו בציפורן נפשו, ויראו עליו איך הוא מתקרב על ידיהם אל הקב"ה ולא להיפך. הם יראו עליו שיש לו שילוב של אהבה ויראה; יש

למסקנא שבכוחות עצמו אינו יכול – מה טוב ומה נעים. אבל אם החליט להרים ידיים ולומר – "פטור אני", הרי הוא טועה טעות גדולה וחמורה ביסוד היהדות.

והאמת היא שהאדם צריך להמשיך לשאוף כפי ששאף בבחירתו, אלא ששאיפתו צריכה להיות עכשיו מתוך ראייה בוגרת. שאיפתו צריכה להיות מעתה להיות ירא ושלם ולעשות ככל אשר מוטל עליו לעשות. הן בשמים לא יתבעוהו על שאינו זוכר את כל התורה, אבל ישאלוהו – "קבעת עתים לתורה?". זוהי התביעה שיתבעוהו – "האם קיימת את שליחותך בעולם? למדת תורה כפי יכולתך? חזרת על לימודך כפי יכולתך?". ישאלוהו גם: "האם למדת תורה לשמה?". הן הן, כל אחד יצטרך לעמוד מול שאלה זו – "האם למדת תורה לשמה?". הן אמת שקשה מאוד שכל מה שהאדם לומד יהיה במדרגת תורה לשמה, אך כבר אמרו הצדיקים שכאשר האדם לומד מעט תורה לשמה, הוא מעלה אתה הרבה תורה שלא לשמה שלמד. אבל השאלות יישאלו.

הטענה צודקת – המסקנא לא

אף כאן יש מי שיטען – "נחמד מאוד לעמוד ולדרוש, בא תלוה אותי עשרים וארבע שעות, תראה מה עובר עלי ואח"כ נראה אותם עומד ודורש". אין הכי נמי, אנו מדברים כאן על אנשים שיש להם נסיונות והתמודדויות אמיתיים. נכון מאוד, החלק הראשון שכמעט בלתי אפשרי להצליח בתורה הוא אמת ויציב. במקרים רבים מאוד הטוען כך אינו אדם מופרך ואף לא שקרן. הוא צודק במאה

בה אלמלא יתן לו הקב"ה סיוע מיוחד. וכל עוד שלא זכה לכך, אין הצלחתו הצלחה אלא כשלון. הלוואי שיתעשת יום אחד ויבין שאין לו את האור הגנוז שהמצוה צריכה ליתן לו.

וכאמור, כפי שהדבר נכון לגבי כל מצוה ומצוה, כל שכן ההוא נכון לגבי היעד שאליו צריך היהודי להגיע, כי להיות יהודי ירא ושלם בוודאי אינו באפשרי בלי סיוע מיוחד מהקב"ה, וכל אחד צריך להרגיש זאת בדומה לאלו שיש להם נסיונות קשים ואין רואים את הדרך החוצה אשר מרגישים בחוש שאלמלא יעזור להם הקב"ה, לא יוכלו לו. כל אחד, גם המוכשר ביותר שהתגדל בבית הטוב ביותר והיה לו את כל התמיכה מסביב כדי להגיע אל היעד, לא יתכן שיגיע בכוחות עצמו.

הטעות היא במסקנא

קעת נחזור לענייננו: לאדם יש רצון חזק להצלחה. הוא יודע שהוא צריך ללמוד תורה הרבה, להתייגע בהבנת כל דבר, לשנן ולזכור, אלא שהוא מרגיש שאינו יכול, שהרי יש לו טרדות רבות מספור ומאידיך – היום מכיל רק עשרים וארבע שעות. הוא אומר לעצמו: "מה הקב"ה רוצה ממני? הרי הוא יודע איזה מוח נתן לי והוא יודע שאני מטופל בילדים ושאני צריך לפרנס את הבית! עכשיו אני צריך גם ללמוד את כל התורה כולה ולזכור?! כמה בן אדם אחד יכול לשאת על כתפיו?". דבריו כנים ואמיתיים, אך השאלה היא לאיזה מסקנא הם הובילו אותו. אם הם גרמו לו להגיע

שיש לי נסיון של כעס, אך יחד עם כן אני יודע שהתורה שאני לומד תקרין בי את אור האמונה ובבוא עת נסיון אקבל סיוע מיוחד כנגד טבעי שלא לכעוס".

אכן מי שמבין שזה מה שהקב"ה רוצה ממנו, אינו בא לאותה מסקנא שגויה כביכול הוא פטור מלקיים את כל אותם דברים הקשים לו. בין כשקשה לו בחייו האישיים, בין כשקשה לו בחינוך הבנים והבנות, בין בתורה בין בתפילה ובין בימים טובים. אף פעם לא יגיע למסקנא שהוא פטור. ואדרבא, אם יראה שקשה לו עד בלתי אפשרי, יבין שעליו להתפלל יותר בשבירות הלב לזכות לסיוע ממרום.

אך מי שאינו מבין זאת ומגיע בגלל כן למסקנא שהוא פטור ושטוב לו כפי שהוא, טועה טעות מוחלטת, וטעות זו לא רק עוצרת אותו מלהתקדם הלאה, אלא אף גורמת לכל מה שהוא מקיים להיות לקויה בחסר, כי אם האדם עושה רק מה שקל לו, אין הוא מגיע אף פעם לקרבת ה' ודביקות, ואם כן ההצלחה ממנו והלאה. האדם מחויב לעשות דברים שבכוחות עצמו לא היה יכול לעשותם והוא עושה אותם רק מפני שהתפלל עליהם הרבה והקב"ה שמע לתפילתו וסייע בעדו, הוא חייב להגיע לחלקים בעבודת ה' שבהם הוא מרגיש שאינו יכול לבד וזקוק לעזרה ממרום. ואם רואה האדם שאין לו שום דבר כזה, יתכן מאוד שלעולם לא נגע ביהדות, שהרי כל מה שהצליח לעשות עד כה לבד, אינם נקודת היהדות. נקודת היהדות היא שהאדם מרגיש שאינו יכול לבד והוא זקוק בהכרח לעזרתו יתברך. חייבים להחזיר זאת לעצמות.

אחוז והקב"ה מבין אותו. אך אינו צודק במסקנא שאליה הגיע.

אכן שם, בלקיחת המסקנא, אנשים טועים בעקרי היהדות. כי הנה בעניני גשמיות יותר קל לו לאדם להאמין שהקב"ה הוא כל יכול, שהרי הוא משנן את היסודות הידועים לו מכבר שאין האדם יודע מה טוב לו ומה הקב"ה מכין לו, כי אינו מכיר את גלגוליו הראשונים ואף לא את החשבונות העתידיים. אבל בעניני רוחניות הלא הוא יודע היטב מה יש לו לעשות ולכן הוא צריך להגיע וכיון שהוא רואה שאינו מצליח, סבור הוא כי יד ה' קצרה ח"ו מלהושיע.

אמנם יתכן שאינו יודע במדויק באיזו צורה הקב"ה רוצה שיעבדנו, איזו מצוה יקיים עכשיו ואיזו מצוה יקיים אח"כ, על מה ישם את כובד משקלו, מה היא השליחות המיוחדת לו, האם בתקופה זאת בחייו רוצה ממנו הקב"ה שילמוד לעצמו או שמא הוא רוצה ממנו שילמד לאחרים, ושמא הוא רוצה ממנו שיעסוק בעיקר בלשמור ולעשות. אין הכי נמי, שם יתכן שאין לו לאדם בהירות ועליו להתפלל להקב"ה שיאיר את עיניו. אבל זה בוודאי ברור לו שהקב"ה רוצה ומצפה ממנו שיקיים תורה ומצוות באופן שיתקרב אליו ושילמד את התורה באופן שהיא תחדור עמוק ללבו ותעוררנו ליראת שמים ולקרבת אלוקים, ותתן לו כוח להתגבר על יצרו הרע. הרי הוא יודע שיש לו נסיונות קשים וממילא הוא מבין שהקב"ה רוצה ממנו שכל פעם שהוא מתיישב ללמוד תורה, ילמוד על מנת שהמאור שבה יחזירו למוטב - "אני יודע

שהוא הולך ומסתמך על נסיון העבר, שהרי בעבר חיזק את עצמו והתעורר והתפעל עד בלי סוף וכבר ראה כמה זמן זה מחזיק אצלו. מדבר הוא לעצמו ואומר: "ההתבוננות בזה נובעת אך ורק מעצת היצר הרוצה להפילני בזרועות האוש".

אך מה נעשה שדוד המלך בתהילותיו מדבר גם מדבר בלשון זה: הוא נמצא בשאל תחתית, הוא נשכח כמת מלב, אין לו מתום, עצמותיו שבורות ורצוצות... מה קרה? איה הבטחון? הבה נדבר בטחון! ה' עוזי ומגיני, בטחתי בו... למה לו לדבר בלשונות כאלה השבורות כל לב? יתכן שאיננו שמים ללשונות אלה בתהלים מפני שאיננו עוצרים להתבונן בפירוש המילות, אכן אילו היינו מתבוננים בפירוש המילות, היו בוודאי כמה מאתנו ניגשים לדוד המלך ונותנים לו מספר טלפון של איזה מומחה, מטפל מקצועי, שיעזור לו לצאת ממשברו. למה? למה היה לו להתבטא בלשונות כאלה?

והתשובה היא שאם אין האדם מרגיש ומדבר כך, ראשית כל, סימן הוא שהוא חי בשקר, שהרי האמת היא שמי שאינו מצליח בקרבת אלוקים, הוא כשלון גדול. ויותר מזה, אם אין האדם מרגיש ומדבר כך, חסר לו ממידת בטחונו. ונבאר: כשירגיש האדם שהוא חייב להגיע אל תכליתו ואם לאו - טוב מותו מחייו. "שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. אני חייב להגיע למדרגה שאלמד ואשנן את לימודי ואזכור אותו, ואם לאו - אני אפס מאופס, מופרך מעיקרי", אזי כשיראה שאינו מצליח - "כבר עברו חדשים ושנים ועדיין

כי כשלת בעוונך

הבית הלוי זצ"ל כתב בקונטרסו על אמונה ובטחון שרואים מסגנון דיבורו של דוד המלך בתהלותיו, שהאדם צריך להרגיש שאם לא יגיע לאן שהוא צריך להגיע, יהיה כשלון גדול. האדם חייב להרגיש כך כחלק מעצם היותו יהודי מאמין ובוטח. ונבאר: המעכב העיקרי מלהתקדם בעבודת ה' מעבר לדברים הפשוטים הוא מה שהאדם מרגיע את עצמו בכל עת - "ברוך ה'! יש הרבה בני אדם הגרועים ממני בהרבה. ב"ה אני לומד כמה שעות ביום. מה לך כי תלין עלי?". האמת שיכולת האדם להרגיע את עצמו היא מידה טובה, כי כפי שעושים למכונה מנגנון קירור כדי שלא תתחמם יותר מדי ותתקלקל, כך צריך האדם שיהיו לו אופנים איך להרגיע את עצמו כדי להשאר בשפיותו. אבל בשעה שהאדם חושב על האמת, ולמשל כשהוא מתפלל על הצלחה בתורה, עליו להתבונן בזה היטב ולהבין שאם יישאר לעמוד על מקומו ולא יתקדם הלאה לרכוש דפים ומסכתות באופן שיזכור אותם בעל-פה, יהיה כשלון גדול, כי יתברר שכל היגיעה היתה לריק. כל היגיעות שהתייעצו בשבילו כמו כל הכסף שהוזילו בעבורו - ירדו לטמיון.

אין מתום בבשרי

האדם אינו אוהב להתבונן בזה כי אינו אוהב לראות את עצמו ככישלון, ובטוח הוא שאם יניח את הדברים על השולחן, ירגיש כשלון, כי לפי דעתו אין הוא יכול להצליח בזה בשום אופן, וכל זה מפני

צריך?!" כעין זה נוכל לראות הרבה אצל הצעירים שמתנהגים באופן זה. הוא מפציר הרבה ומבקש בתחנונים, וכשהוא מקבל תשובה שלילית, הוא אומר: "איני צריך; איני רוצה ואיני צריך". הנפש משחקת עם שקרים מפני שהיא מוצאת את עצמה עומדת בפני סתירה. חשבו שיוכלו לשכנע את העשיר, לכן אמרו: "בוודאי! מאה אחוז! תוך כמה רגעים נוציא ממנו חמשת אלפים דולר". וכיון שראו שאי-אפשר להוציא ממנו, אומרים: "לא, אין צריך, אין צריך ממנו טובות".

באותו משחק ממש אנו משחקים עם חיינו. האדם מרגיש - "אני חייב להשתנות, אני מוכרח להתקדם. אני לא יכול להשאר במקום שלי... הרי אסור לבוא לידי כעס, והרי על-ידי הכעס אני מאבד את הכל... אסור לדבר לשון הרע, צריך לשמור את העינים..." והוא מחליט להתחיל לעבוד. הוא שוטח תפילה לפני בוראו שיהיה בעזרו, אך כיון שעובר זמן מה והוא מוצא את עצמו נכשל שוב, הוא שוב נופל לאותו בור ואומר: "לא נורא! מותר להיכשל".

לא! זה כן נורא ואיום! ואני כן מופרך מכל וכל, ואיני רואה שום מהלך איך מצבי ישתנה לטובה, אבל דבר אחד אני יודע - שכאשר הקב"ה עוזר לו לאדם, הוא יכול לו; כשהקב"ה יפתח לי את החלון, יתגלה לי האור ואוכל ללמוד ולשגן ולזכור.

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש

וכל זה תלוי בהחלטת האדם. כשהאדם מקבל את ההחלטה שמהיום הוא הולך על

לא הגעתי למדרגה זו" - ולא יראה שום דרך על-פי טבע להצליח, ירים את עיניו לשמים ויתחנן לנס.

כשיהיה לו לאדם שילוב זה, מצד אחד ירגיש מאחר שאינו מצליח בתורה או בשמירת עינים או בכל ענין של עבודת ה', שהוא הולך למות, ומצד שני יראה שאינו מוצא לזה שום פתרון, אז כשיעמוד להתפלל מתוך אמונה שהקב"ה יכול לעזור לו ושהישועה בוודאי תבוא מלמעלה בדרך נס ולא על-ידי השתדלויותיו, באמת יזכה לנס.

מה שאין כן כשהאדם מרגיש שהוא יכול להצליח בלעדי זה, רק שהוא אומר: "לא נורא אם אצליח לדעת עוד כמה מסכתות", ומתוך גישה זו הוא עומד להתפלל שמא ינדב לו הקב"ה עוד כמה מסכתות, כי אז לא ייפתח לו חלון זה, וכיון שיראה שאינו מצליח, ירגיע את עצמו לומר: "אתה יודע מה? באמת אין צריך יותר מזה..."

החיים אינם משחק ילדים

יכולים לראות כעין זה אצל אנשים שרוצים להתרים איזה עשיר בשביל צורך מסוים אשר לדעתם נחוץ מאוד וגומרים אומר לבקש ממנו חמשת אלפים דולר, שאם העשיר יצחק מהם ויאמר שהגזימו בבקשתם ויוכל ליתן להם לכל היותר מאה דולר, כשייצאו ממנו, יש שנשמע אותם אומרים זה לזה: "אתה יודע מה? איננו צריכים שיתן. לא צריך טובות". זהו הסגנון: קודם שייכנסו אליו יאמרו: "מותר לו ליתן, הוא חייב ליתן, הוא מוכרח ליתן", וביציאתם יאמרו: "לא קיבלנו? לא

אני מאמין שכאשר הקב"ה יראה כמה אני בטל אליו, יפתח לי יום אחד את החלון ואז אעלה על במתי ההצלחה".

לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא

ידוע מה שאמר רבינו הרה"ק שר שלום מבעלז זיע"א בשם החוזה מלובלין זיע"א שהזכרון אינו פעולה אלא מדרגה. ומסופר בענין זה שפעם הגיע יהודי אחד לאחד מהצדיקים וביקש ממנו ברכה לזכרון, והשיב לו הצדיק: "חזור על לימודך ותזכור". שאל הלה: "הלא חז"ל אמרו לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא; על כן מבקש אני את ברכת הצדיק". נענה לו הצדיק: "אם תחזור על לימודך, תהיה לך סייעתא דשמיא".

בתשובה זו נמצאת הנקודה: החזרה על הלימוד אינה גורמת במישרין לזכור אותו; החזרה רק מוכיחה עד כמה האדם מוכן לבטל את עצמו, וכיון שהאדם מבטל את עצמו די הצורך, ממילא הוא זוכה לסייעתא דשמיא. החזרה על הישן מוכיחה על הביטול משום שנפש האדם מעדיפה ללמוד חדשות על פני ישנות שכבר נידושו אצלו, וכשהאדם הולך נגד רצונו וחוזר על הישנות, אין לך הוכחה גדולה מזו שהוא בטל ומבוטל לרצון ה'.

סוד ההצלחה בתורה

מכיר אני אחד שהצליח מאוד בתורה, וכששאלוהו מה סוד הצלחתו, השיב: כשלמדתי בכולל קבעתי מנהג לעצמי לאחר כל מבחן שעשו על כמה סימנים בשולחן-ערוך לחזור שוב על כל החומר

כל הקופה, וגם אם יעשה את הכל ולא יראה שום שינוי לטובה, יאמין שיום אחד הקב"ה ישלח לו את ידו ויעזרנו - החלון ייפתח לו.

הנה במסכת תענית (ה, ב) מסופר שפעם היה גם בצורת וגם דבר, ודנו איך להתפלל שהרי אי אפשר להתפלל על שני דברים בבת אחת, עיי"ש. יש בזה עומק גדול, כי כשהאדם מתפלל על עשרה דברים, הרגשה יש לו בלבו שגם אם יקבל רק כמה מהם, יהיה לו מספיק, ונמצא שאין תפילתו שלמה.

ולעניננו, האדם מבקש דבר אחד - אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי", וכל זה מתוך הכרה אמיתית שאם את זה לא יהיה לו, לא יהיה לו כלום, ושום דבר לא יועיל לו, לא מעמדו ולא כשרונו, והוא מתפלל על זה שוב ושוב. וכל פעם שהוא מועד, הוא מיד קם ואומר: "ידעתי שבדרך הטבע יהיו לי מעידות, אבל אני מאמין שיום אחד ייפתח לי החלון והריני ממשיך להתפלל על זה".

הדבר מצוי אצל ילדים קטנים כאשר משחקים במשחק שברגע שאחד רואה שהוא הולך להפסיד, מיד הוא עוצר את המשחק - "איני רוצה לשחק יותר". וכשהוא רואה שכבר הפסיד פעמיים ושלוש, אינו רוצה לשחק יותר אף פעם - "מה! אני צריך להיות הטיפש שלך!?" לשבת לשחק אתך כדי שתנצח אותי פעם אחר פעם?!". אבל היהודי אינו כן; היהודי אומר: "עוד כישלון ועוד כישלון, עוד אחד ועוד אחד, ואין זה פלא, שהרי בדרך הטבע אין לי סיכוי להצליח, אך

שהאדם מגיע לגבול סף יכלתו, יבין ששם יהדותו מתחילה, שהרי כך נאמר בענין עבודת ה' "אלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו", ולהיפך, כל מקום שהוא יכול לבד, סימן הוא שאינו יהדות.

האדם מחויב אפוא לעבור את גבול סף יכלתו על-ידי תפילה ובכיות ורצון ותפילה וביטול, והרי אף עצם הלימוד מהותו ביטול. ועל כל זה נתבאר שהאדם צריך להרגיש שבור ממצבו, כאומר: "מצד אחד אם איני מתקדם - אני כשלון, ומצד שני איני רואה שום דרך להצליח", ואז יחזק בטחונו בה' ויתפלל אליו מתוך אמונה תמימה מתוך ידיעה שיהיו לו מעידות בדרך, וכשיעשה כן, ייפתח לו חלון חדש לסייעתא דשמיא.

יהי רצון שנוכל להתפלל אל השי"ת להצלחה בתורה ויראת שמים ושנוזה לעבדו בלבב שלם.

מהחל ועד כלה שלא לשם הבחינה. והסביר: בשעת הבחינה המוח נותן פקודה לאדם - "זהו! הלחץ ירד; אפשר לשים את החומר בצד". אך אני לא רצייתי לשים את החומר בצד, לכן חזרתי על כל החומר שוב לאחר כל מבחן - חוק ולא יעבור. אכן הדבר פשוט שהצלחתו לא באה לו בדרך הטבע, אלא מן השמים פתחו לו חלון מאחר שהתבטל כל-כך להשי"ת.

סיכום הדברים: תורה חייבת יגיעה, תורה חייבת חזרה, תורה חייבת זכירה, אך היות שמעט מאוד אנשים מצליחים בכל אלה, הנפש מצטדקת לאמור שאין צריך, כי אינה רוצה להרגיש כשלון. והאמת שהוא טעות גדולה וחמורה, כי אם כן כל פעם שירגיש האדם שאינו יכול להתקדם יותר, יאמר ששם היהדות נעצרת וכך יתדרדר וילך. והתשובה האמיתית היא, שאדרבא, כל פעם

יום רביעי פרשת אחרי קדושים - ט' אייר ה'תשפ"א

הדרך להרגיש עריבות ומתיקות התורה

ברכתא [כדאמרינן בברכת התורה] ונהיה אנחנו וצאצאינו מלומדי תורה".

הנה מבואר מדברי המפרש שהטעם שאין התורה עוברת לבניהם של תלמידי חכמים הוא **מפני שאינם זהירים בברכת התורה שבה מברכים "ונהיה אנחנו וצאצאינו לומדי תורה"**.

שלא תהיה בעיניו כאומנות בעלמא

אולם **בלבוש** כתב טעמא אחרינא וזה לשונו: קודם שיתחיל ללמוד או לומר דברי תורה יברך ברכת התורה. **ומאוד מאוד צריך האדם לזהר בה, להראות שהתורה היא חשובה בעיניו ונהנה ממנה כמו שמברך על כל הנאותיו, ואם אינו מברך עליה, אינו זוכה לבן תלמיד חכם (נדרים שם), שזה עונשו מדה במדה, שמאחר שאינו מברך עליה, מורה שאין קורא בה לשמה ואינו משמח עמה ולא נהנה בה, אלא היא בעיניו כאומנות בעלמא, לפיכך אינו זוכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה, דכתיב (ישעיה נט, יא) לא ימוש מפיו ומפי זרעך וגו'.**

ומוסיף שם: ואסמכוה (נדרים שם) אקרא דירמיה שאמר (ט, יא) מי האיש החכם ויבן

מפני שאין מברכין בתורה תחילה

בהיותנו תוך שלושים יום לחג מתן תורתנו, הזמן גרמא לעסוק בענין ברכת התורה שבאה בסדר התפילה לאחר ברכת א-להי נשמה, ולבאר עניינה ומהותה. מרגלא בפומיה דהגה"ק **רבי מנחם מקאליב** זיע"א^א, שמי שצריך ישועה הזמן, אם יתפלל עליה מיד לאחר ברכת התורה, ללא שום ספק תתקבל תפילתו לרצון, כי עת רצון הוא לה'. וטעמו ונימוקו כי אמירת ברכת התורה גורמת לקרבת אלוקים עצומה, ותפילה שבוקעת מלב קרוב אל ה', חזקה שאינה חוזרת ריקם.

הטור (סי' מז) מזהיר: "ברכת התורה מאוד צריך לזהר בה". וכן הוא **בשולחן ערוך** (סעיף א): "ברכת התורה, צריך לזהר בה מאוד". ומוסיף הטור: "כדאיתא בנדרים בפרק אלו נדרים (פא, א) מפני מה תלמידי חכמים אין מצויין לצאת מבניהם תלמידי חכמים, רבינא אמר מפני שאין מברכין בתורה תחילה". ושם בנדרים פירש **המפרש**: "מתוך שהן (התלמידי חכמים) זהירין לעסוק בתורה ורגילין בה, אינן זהירין לברך כשפותחין, לא מקיימא

א. חתן הרה"ק רבי משולם פייש - ה'שרף' - מטאהש זי"ע, ושימש ברבנות על מקום חותנו בטאהש כשעבר גיסו חתן חמיו לקאסאן עד אשר גדל בנו של חמיו רבי אלימלך מטאהש ומילא מקום אביו. משמשו בקודש רבי אריה לייביש גראס זצ"ל מסר שמועה הנ"ל מפיו בהקדמת המו"ל לספרו היקר 'באר מנחם'.

הקב"ה בעצמו, שהוא יודע כל הנסתרות וידע שלא היו מברכין עליה תחילה, מפני שלא היתה חשובה בעיניהם, רק עסקו בה כאומנות בעלמא ושלא לשמה.

מבואר מדברי הלבוש שהסיבה שמי שאינו נזהר בברכת התורה אין תורתו עוברת לבניו, אינה מחמת עצם הדבר שאינו אומר ברכת התורה, אלא משום שזה מגלה עליו שאינו מרגיש שום הנאה ומתיקות בלימוד התורה שלו, וכיון שכן, אין התורה עוברת לבניו.

הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו

והאמת שהוא מדויק מאוד בנוסח הברכה "הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו", כי הנה נוסח זה לכאורה מעורר תימה, שהרי המצוות ניתנו לעשותם, ואם האדם זוכה אחר-כך ומרגיש בהם טעם ומתיקות, הרי זה מתנה מן השמים, אך לא מצאנו שיתקנו לברך מתחילה על המצוה להרגיש בה טעם. מוכח מזה שמצוות לימוד התורה נשתנה מכל מצוות התורה ובה מוכרחים להרגיש טעם ומתיקות. וכבר ידועים דברי ה'אגלי טל' בהקדמתו¹, שהנאה בתורה היא

את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, וכתוב בתריה (שם יב) ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו' ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, ואמרו רז"ל (נדרים שם) דהכי פירושא דקרא מי האיש וגו', והכי קאמר הנביא: דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולמלאכי השרת שהם כולם נכללים במלות חכם ונבון ואשר דבר פי ה' אליו, וכולם לא יכלו לפרש על מה אבדה הארץ, רוצה לומר על מה אבדה הארץ את חכמיה שלא יולדו בה עוד, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו', וסיים ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה, לומר שלא היו מברכין על התורה תחילה. ונראה שפירושו - הלכו מלשון טיול ושעשוע, כמו והתהלכתי בתוכם (ויקרא כו. יב), כלומר שלא חשבו לימודה לטיול והנאה, רק לאומנות ושלא לשמה. ולא רצו לפרשו על עזבם את תורתי ממש, דא"כ למה לא פירשוה החכמים שבדור, שהרי הדבר גלוי וקל הוא להבין שעל עזיבת התורה נאבדה ונחרבה הארץ, אלא ודאי לפי שראו שהיו עוסקין בתורה וראו שאפילו הכי נאבדה הארץ, לפיכך שממו עליה הכל ולא ידעו לפרשו, עד שפירשו

ב. להגה"ק האבני נר" מסאכטשוב חתנו ותלמידו של ה'שרף' מקאצק זיע"א. וזהו"ק שם בהקדמתו: מדי דברי בו, זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תורתנו הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמה ומתענג בלימודו, אין זה לימוד התורה כל-כך לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו.

ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא, כי זה היא עיקר מצוות לימוד התורה, להיות שש ושמה ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה. ובזהו"ק, ד"בין יצר הטוב ובין יצר הרע אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה: יצר הטוב מתגדל מתוך שמחה של תורה, יצר הרע...". ואם אמרת שע"י השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה, או על-כל-פנים

מים גנובים ימתקו

נבוא לבאר למתיקות מה זו עושה, וכשנבין מה היא מתיקות, נוכל בע"ה למצוא פתח לכל אחד באשר הוא להרגישה בלימוד התורה. **שלמה המלך** ע"ה אמר (משלי ט, יז) "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם". הנה לימדנו בזה, **שכשהאדם משתוקק לדבר מה והוא מוסתר ממנו, ככל שתגדל תשוקתו אליו, כך תתחזק המתיקות שירגיש בשעה שישגיגו.** לו היה מחזיק אצלו מים תמיד, לא היה מרגיש בהם שום מתיקות, אבל עכשיו שנגמרו לו המים והרגיש צמאון גדול, והנה ראה שלפלוגי יש מים, והתחיל לחשוב מחשבות ולמצוא תחבולות איך לקחתם לעצמו, ונלחם עם עצמו שעה ארוכה עד שנתגבר על חששותיו והושיט את ידו ולקחם, הרי הוא מרגיש בהם מתיקות גדולה.

הדבר מפליא מאוד, אבל כך היא המציאות. הן אתמול ושלשום היה לו מים כמה שרצה ולא עשה מזה שום עסק, ומה יום מיומיים שאינו מפסיק לדבר על המים ששתה? התשובה היא **שהתשוקה הגדולה שנתעוררה אצלו עקב המחסור שהיה לו, היא זו שגרמה לו להרגיש לאחור מכן מתיקות נפלאה.**

בדרך משל, אם נעמיד לפנינו שני בני אדם, האחד לא הזדמן לו אף פעם

מעיקר מצוות לימוד התורה, כי בלי הנאה בתורה אי-אפשר להתחבר אליה, וכשאין האדם מתחבר לתורה, אין לתורה קיום לא אצלה ולא אצל בניו אחריו. ולכן יסדו לברך בברכת התורה להרגיש ערבות ומתיקות התורה, כי רק על ידי זה תתקיים התורה אצלו ותעבור לצאצאיו ולצאצאי צאצאיו.

למתיקות מה זו עושה

אמנם כן, זה המקום לבוא ולהתבונן מה זו מתיקות וערבות התורה, ואיך מגיעים לזה, שהרי את כל הדרשות בענין זה כבר שמענו, ואף גם אמרי קדשו של **האזה"ח הק'** (כי תבוא כו, יא) שאילו היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות התורה היו משתגעין ומתלהטין אחריה, אך בפועל יש אנשים שהתעוררו להרגיש המתיקות מזה ויש אנשים שמתקשים בזה. והא תינח אם היו אומרים לנו שאנו מחויבים להתאמץ ולקבוע עתים לתורה, אבל איך יכריחו אותנו להרגיש מתיקות ועריבות. הלא אנשים רבים בינינו שדרשות האלה זורים להם מלח על פצעייהם, שהרי הם מנסים השכם הערב להשקיע את עצמם בלימוד התורה ולבם עליהם דווי שאינם מרגישים שום טעם בלימודם, ומה יתן להם ומה יוסיף להם להם במה שנאמר להם שהם אמורים להרגיש מתיקות.

לשמה ושלא לשמה, הרי שמחה זו עוד מגרע כוח המצוה ומכהה אורה, ואיך יגדל מזה יצר הטוב? וכיוון שיצר הטוב מתגדל מזה, בוודאי זהו עיקר המצוה. ומודינא, שהלומד לא לשם מצוות הלימוד, רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו, הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה, כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה; ובהא אמרו "לעולם יעסוק... שלא לשמה, שמתוך...". אבל לומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש, כי גם התענוג - מצוה.

של מים גנובים ימתקו. רק הוא היות שלא זכה לכך עד היום, ותמיד השתוקק לזה, הרגיש מתיקות נפלאה כל-כך ברגע שהזדמן לידו.

ברוחניות מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק

אולם כל זה הוא בגשמיות, אבל ברוחניות אנו מוצאים להיפך, וכך שנינו (סוכה מו, א): אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא: בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם; מדת בשר ודם, כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק, אבל מדת הקב"ה: מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק, שנאמר (כי תבוא כח, א) והיה אם שמוע תשמע וגו' אם שמוע - תשמע, ואם לאו - לא תשמע.

הוי אומר: בעוד בגשמיות ככל שהדבר חסר לאדם, כך הוא משתוקק אליו יותר וממילא מתענג עליו יותר כשמשיגו, הרי שברוחניות הוא להיפך, ככל שהאדם מוסיף להתמלא ממנה, כך הוא נעשה כלי יותר מוכן לקבל רוחניות, וממילא הוא מתענג עליה יותר כשמשיגה.

וסיבת הדבר, כי התענוג, הן גשמי והן רוחני, בנוי תמיד על מילוי החסר, ולכן **כל כמה שהרגשת החסר מתחזקת והולכת בתחילה על ידי שהוא משתוקק לאותו דבר ואין, כך גדל תענוגו לאחר מכן בעת מילויה**. אכן בגשמיות כיון שהיא מוגבלת, לאחר שכבר השיג את מה שחשקה נפשו, וכבר נתמלאה אותה הרגשת חסר שהיתה לו

להכניס מלפפון לפיו וכל ימיו השתוקק מתי יבוא לידיו ויאכלנו, והשני כבר טעם מכל מטעמי ומנעמי העולם. כעת נגיש לראשון מלפפון ולשני נגיש לשון של עגלא תלתא כשהיא טבולה בחרדל, ושניהם יתחילו לאכול. אע"פ שיהיה ברור לכל שהראשון אינו מרגיש שום טעם באכילתו ביחס לשני, כי מה זה מלפפון לעומת לשון של עגלא תלתא טבולה בחרדל, מכל מקום לפי האמת הראשון ייחשב כבעל תאוה, שהרי ישקע כל-כולו באכילתו מאחר שלא טעם מעודו מלפפון ומאחר שהשתוקק כל ימיו לאכלו, ואילו השני לא ייחשב כבעל תאוה, ואפשר שלא יזכור שאכל כלל.

כך תיכן הקב"ה את העולם, שכל המשתוקק למשהו, ירגיש מתיקות נפלאה כשישיגו.

זכורני שפעם סיפר לי אחד שהיה נוסע הרבה לחו"ל עם משפחתו, ותמיד היה משתוקק שאי פעם יוכל לנסוע בגפו ואז יזכה לישב במחלקה ראשונה. וכשהגיע יומו ותשוקתו נתמלאה, מה רבה היתה שמחת לבו וצהלת פניו. היהודי תיאר לי את התענוג שהיה לו אז, הן עובר לנסיעתו, הן בזמן נסיעתו והן לאחר נסיעתו, ממש מבהיל על הרעיון...

אני שמעתי ושחקתי בלבי, שהרי באותה נסיעה עצמה ישבו לצדו של בן שיחי הרבה בני אדם שנוסעים תמידין כסדרן בביזנעס קלאס והללו לא הרגישו שום תענוג מיוחד בזה... אכן כן, זהו סודו

שהוא מתחיל ללמוד, הוא מתחיל להבין שהדרך עד לקבלת תואר רופא ארוכה מאוד, וככל שהוא מוסיף ללמוד, כך הוא מגלה שהדרך מתארכת...

לפני שהאדם מתחיל ללמוד, אין הוא מעלה בדעתו שתורה זו יכולה להביא לו אל כל הטובות שבעולם בזה ובבא, ולא זו אף זו, יש בה בתורה זו פתרון מושלם לכל קושי וקושי שלו, ואותו פתרון הוא מעל ומעבר למה שהוא יכול לתאר בדמיונו. משל למה הדבר דומה, למי שחסר לו מאה דולר. בא אחד ואומר לו: אם תעשה כך וכך, לא מאה דולר תקבל, אלא אלף דולר יגיעו אליך. כך אצל התורה, האדם עומד בפני ספק, קא סבור הוא שהתורה תפשוט לכאן או לכאן. מעמידים אותו על טעותו ואומרים לו: התורה לא רק תפשוט לך כצד א' או כצד ב', אלא היא תאיר לך הדרך באור החמה עד שתגלה שיש צד ג' שעדיף על פני צד א' וצד ב'.

הלא כעין זה יש אצל מי שבא אל הצדיק לשאול בענין שידוכין, אם להסכים לשידוך זה או לשידוך זה, והצדיק משיב: לא לזה ולא לזה, אלא תמתין להצעה שלישית. הנה איש זה לא העלה בדעתו שיש צד שלישי, ואכן בסוף מגיעה אליו הצעה שלישית עידיית שבעידיית אשר לא דימה כמותה מעודו. **כך התורה פותרת ספיקותיו של אדם באופן שאי אפשר בכלל להשיג.**

גודל המתיקות כחוזק התשוקה

כך היא דרכה של תורה, אך קודם שילמד האדם, לא יידע מכלל זה. הוא רק

מתחילה, אינו יכול להשיג עוד תענוג ממנו. זוהי הסיבה שעוברי עבירה מאבדים כל טעם בחייהם, שהרי כבר פנו לכל התאוות שבעולם, ומעתה אינם יכולים לשאוב יותר תענוג משום דבר.

אולם ברוחניות היות שאינה מוגבלת, **מילוי הרגשת החסר יגרום לו תענוג עצום כל-כך שאין לתארו** ואין לשער ולעולם לא יסתיים. **עד כה הרגיש חסר גדול בנפשו והנה מצא את מה שחיפש, כמה תענוג יש לו מכך...** יש אפילו שהאדם רק חיפש איזה מראה מקום, זכור היה שיש איזה רעיון שכתוב בספר פלוני, אך לא זכה היכן, והנה מצאו לאחר חיפושים רבים, ובבת אחת הוארו לו כמה סוגיות ולא זו אף זו קיבל על ידי כך בהירות באיזה ענין בעבודת ה', כמה תענוג יש לו מזה. הרי הוא מרגיש אז המאושר מכל בני האדם.

קודם הלימוד אין אדם מרגיש חסרונו

וכאן אנו מגיעים ליסוד נפלא מאוד ביהדות בכלל ובלימוד התורה בפרט: לפני שהאדם לומד, אין הוא תופס כלל מה חסר לו. נדמה לו שהוא שבע, ולמען האמת נפשו רדומה וקשיים רבים מתלווים לו מחמת כן.

הלא גם בגשמיות אפשר למצוא דוגמא לזה, ולמשל הבא ללמוד רפואה, אם שכלו דל והוא עדיין בתחילת דרכו ממש, יחשוב בדעתו שחסרים לו רק שנים או שלושה עניינים קלים, כגון לדעת את מבנה הגוף של האדם ומה גורם לחולאים, ותוך חודש או חודשיים ילמד אותם ויתעטר בתואר רופא. וכיון

בלבי למצוא בדברי חז"ל דרך העבודה להפטר מאותה גאווה פסולה ההורסת כל חלקה טובה. בחזיוני והנה אני רואה איך יום אחד אני עומד נקי מכל שמץ של גיאות, בטל ומבוטל לאבי שבשמים...

האמת היא שכל אחד סובל מאותה מחלה שבעל המכתב דיבר עליה במכתבו, השאלה היא רק כמה תורה צריך ללמוד כדי להתעורר לכתוב מכתב כזה. **הביטו וראו לאיזה אור גנוז זכה אותו יהודי, אשר בעקבתו נפקחו עיניו לראות שיש לו מחלה שנקראת גאווה ושבתורה נמצאת לה תרופה, ולהבין שכל השפע הטוב מגיע לאדם רק על ידי קרבת אלוקים ושמי שיש לו גאווה אינו יכול להתקרב אל בוראו.**

אכן כן, זהו מה שאמרה תורה אם שמוע תשמעו. לפני שהאדם לומד תורה, אינו יכול לכתוב מכתב כזה. למה לחשוב עלי שאני בעל גאווה? מדוע לחשוך בי? הרי אני אדם מן הישוב! יש לי בית, יש לי משפחה. רק אחרי שהוא לומד תורה, הוא מתחיל לראות שהגאווה מקננת בו, ואז הוא אומר לעצמו: כפי שבשנים קדמוניות לא הצלחתי לקום בזמן לתפילה והרבה סבלתי מזה, עד שנולדה בי תשוקה עזה לזכות לישועה בענין זה, ויום אחד עזרני ה' והתחלתי לקום בזמן ומיני אז התחלתי להתפלל כדבעי מתוך ישוב הדעת, ובעקבות כך כל היום נהפך ליום אחר, כמו כן בענין מחלה זו שאני סובל ממנה עתה, אני מאמין שאוכל למצוא דרך להיפטר ממנה, ובכן אחפש בנרות למצוא אותו דרך במאמרי חז"ל רופאי הנפשות...

ירגיש קצת חוסר נעימות, אך לא יידע לשים את האצבע על דבר מסוים שמציק לו. **וכיון שיתחיל ללמוד, ייפתח לו עולם ומלואו.** בתחילה יקבל רק מושג כללי, והיינו בדרך משל שייבין שמקור צרתו הוא באשר אינו מאמין בהשגחה פרטית, ושאם ישמע סיפורים של השגחה פרטית ויתחיל להאמין בה, ייחלץ מצרתו. הנה כבר נפתח לו פתח קטן. הוא דומה עכשיו לתינוק שלמד לבקש בקבוק חלב, וככל שילך ויגדל, יידע שיש עוד דברים שאפשר לבקש, כגון לחם וחמאה וכו'.

כשהאדם מתחיל ללמוד תורה, הוא רואה מה חסר לו, וכשהוא ממשיך ללמוד עוד, הוא רואה עוד יותר מה חסר לו, וכן הלאה, ככל שהוא מוסיף ללמוד, כך הוא מגלה יותר מה חסר לו. נמצא מעתה שככל שיוסיף ללמוד, כך תלך ותתחזק המתיקות שירגיש בתורה, שהרי מים גנובים ימתקו.

אגרת מבן תורה

לאחרונה נחשפתי למכתב שכתב אברך אחד בדם לבו ויצאתי מהתפעלות. זה תוכן דבריו שם: התבוננתי וראיתי שאני סובל ממחלת הגיאות. מחלה זו אמנם חבויה בתוכי. אך ככל שאני מתבונן בה, אני רואה שהיא מקננת בכל חלק מאישיותי ובאה לידי ביטוי במחשבתי בדיבורי ובמעשיי. וכשאני מתבונן יותר, אני רואה שהיא זו שעוצרת את השפע המזומנת לי.

ושוב הוא כותב: תשוקה עזה נולדה

יזכה לאותה מתיקות בתורה שדיברו עליה חז"ל ושעליה דיבר האוה"ח הק' שהיו משתגעין ומתלהטין אחריה, שהרי מעולם לא היו אצלו מים גנובים, אלא מאז ומעולם בטוח היה שיבין את דיבורו. רק מי שמרגיש שבעצמו אינו יכול להבין את לימודו, ורק הקב"ה יכול להאיר את לבו אם יבקש ממנו, ומתוך כך יתפלל להקב"ה בברכת התורה שיאיר את לבו בתורתו, אזי תיוולד בלבו תשוקה עזה וממילא ירגיש מתיקות נפלאה כשהקב"ה יאיר את לבו בתורתו.

זהו החילוק בין מי שנזהר בברכת התורה למי שאינו נזהר בה. מי שנזהר בה יזכה למתיקות התורה, ומי שאינו נזהר בה, אינו זוכה למתיקות התורה. הן הם דברי הלבוש, שמי שאינו נזהר בברכת התורה, סימן הוא שאינו נהנה מלימודו, ואם כן חוץ ממה שלא יזכה למתיקות התורה, אף לא ישיג את כל אותם דברים שהתורה נותנת לאדם, שהרי אינו יודע מה חסר לו.

התורה מודעת ליה אשמיה

הרעיון הוא כפי שכתוב ב**זוה"ק** (פרשת ויקרא) התורה מודעת לי אשמיה. **על ידי לימוד התורה מתחיל האדם לשים לב למה שחסר לו בנפשו**. פתאום הוא מתחיל להבין שהוא בעל גאווה, או שהוא מתכבד בקלון חבריו. **ולאחר שהוא מבין את זה, הוא מוצא גם את פתרונום בתורה**, וכל כמה שהוא מתקדם,

יגעת ומצאת תאמין

מים גנובים ימתקו. האדם רואה שנפשו חסרה באשר היא לקויה בגאווה. הוא משתוקק בכל לבו למלא חסרונו, אבל הוא מרגיש שזה רחוק ממנו. **אומר לו הקב"ה: אינך צריך לעשות זאת לבדך. עליך רק להתבטל אלי. תתחיל ללמוד מתוך ביטול**, תתחיל להתנהג כראוי, ואני אמלא לך חסרונוך. **אין דבר בעולם שהאדם משיגו לבדו בעשר אצבעותיו**. אתה יכול רק לעסוק בתורה כפי יכולתך, ואני ארעיף עליך מתנות. וכבר אמרו כן **הצדיקים** "יגעת ומצאת תאמין" - **על ידי יגיעתך, תמצא מציאות** שלא כפי יגיעתך.

כל זה גורם לאדם שירגיש מתיקות בתורה, כי המתיקות בתורה באה תמיד לפי סדר. **א. הוא מכיר בזה שהוא רעב מאוד לאיזה דבר**, ונולדת בו תשוקה עזה - הלואי והייתי יכול להשיגו. **ב. הגם שהוא יושב בישיבה כי זה מה שמוטל עליו לעשות, הוא שופך את לבו לפני קונו ומבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, משום שיודע שלעולם לא יוכל להשיג החכמה בכוחות עצמו. ג. הקב"ה מאיר לו, ואז התורה נעשית לו מתוקה כל-כך, עד ששום תענוג בעולם לא ישתווה לה.**

מתיקות רק על ידי הכרה בחסרון

כשתימצי לומר, מי שיש לו מוח חריף ואוהב ללמוד מעצם טבעו, לעולם לא

ד. רעיון זה מובא בכמה מקומות, וכן בדברי הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א, 'מחשבות חרוץ' אות י, 'דובר צדק' ליקוטים אות ג.

ולהתקרב אל הקב"ה, רק הוא יוכל להרגיש מתיקות שהולכת ומתחזקת ככל שמוסיפים לעסוק בדברי תורה. ועל זה אנו מבקשים "הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו... את דברי תורתך לשמה", דהיינו שיעזור לנו ללמוד לשמה ולא כדי להגיע לשום מקום, וכך נרגיש את מתיקות ועריבות התורה.

מה יעשה אדם וירגיש מתיקות התורה

ומכאן אנו חוזרים אל מה ששאלנו בתחילת דברינו: מה יעשו אלה שאינם מרגישים מתיקות בתורה? איך נוכל להכריח אותם להרגיש את מתיקותה? התשובה היא שהתורה יש בכוחה להצמצם לכל אדם ואפילו לאדם השפל והנחות ביותר. והדין נותן כך, כי אלמלא היתה התורה מצמצמת את עצמה, לא היה שום אדם יכול להבינה, שהרי התורה גבוהה מהשגת אנוש, וכפי שטענו מלאכי השרת מה אנוש כי תזכרנו, תנה הודך על השמים, איך צמצם התורה הקדושה לאותיות הנכתבות על הספר ובדיו ולסיפורי מעשיות של אנשים קטנים המתדיינים זה עם זה על הבלי הבלים. ואם התורה נצטמצמה כל-כך כדי שיוכלו בני אנוש להבינה, כמו כן היא מוסיפה להצמצם עוד ועוד, כך שכל אדם עד כמה שיהיה חלש במוחו ורחוק בלבו, היא תוכל להאיר לו שם.

נמצא שתמיד יוכל האדם להתחיל את לימוד התורה ממה שמעיק לו על

מציאותיו מתרבות ואיתן תשוקתו, כי הוא רואה שאין סוף למתיקות התורה.

והנה ראיתי בספר "רב טוב" להרה"ק בעל ייטב לב זיע"א (פרשת ואתחנן) שכתב, שלפי מה שנתבאר שיש חילוק בענין זה בין גשמיות לרוחניות, כי בגשמיות כיון שנתמלא נתמלא ואינו מרגיש יותר תענוג, וברוחניות התענוג הולך ומתחזק כל כמה שהאדם מוסיף להתמלא בה, אם כן רק הלומד תורה לשמה, יפעל אצלו הדבר באופן הנ"ל, אבל הלומד שלא לשמה, אלא כדי להתגדל או לקבל פרס, אחר שיעלה ויגיע לזה, התורה תהיה נבזית בעיניו ולא תערב לו.

הדברים כנים ואמיתיים, כי אם כל תשוקתו היתה לקבל משרה (שטעלע - δόσέδοσις) מסוימת, כיון שנתקיימה תקוותו וקיבל את המשרה, אין לו יותר למה להשתוקק, ואם כן אינו שונה כלל מגשמיות שכיון שהשיג את תאוותו, מיד הוא נעשה עצוב וממורמר.

כמו כן יש מי שלומד דף גמרא רק כדי לדעת אותו דף"י וכיון שכבר למד אותו פעם אחת, אינו יכול ללמוד אותו שוב, שהרי הוא כבר מכיר אותו על בוריו. אך אדם זה לעולם לא יוכל להגיע למתיקות התורה, כי היעד שהציב לעצמו מהפך את לימודו ללימוד גשמי.

מה שאין כן מי שלומד לא רק כדי לגמור את הדף, ולא כדי להגיע לאיזה מעמד, כי אם מפני שיודע שעל ידי לימודו יוכל לראות את האמת

שהילדים בתחילת דרכם, צריך ללמוד אתם באופן זה, כי כל אחד לפי מדרגתו צריך להגיע להכרה שלתורה יש פתרון למילוי מחסורו. ולמשל, אם אתה רואה שהילד משתוקק להיות איש הצלה, קח אותו ותלמד עמו הלכות הצלה. הוא רעב עד מאוד לקבל הערכה מסביבתו, קח אותו ולמד עמו משנה באבות והראה לו באופן מוחשי שאם יחיה על פי אותה משנה, יהיה אהוב על הכל וכל סביבתו תעריך אותו.

כך צריך ללמוד עם כל אחד אותה סוגיא שממלא לו מחסורו באותה מדרגה שהוא נמצא. מסכת יבמות לא תביא עכשיו מתיקות לאותו בחור, כי לא זה מה שהוא משתוקק עכשיו לדעת, לא זה מה שמטריד אותו. הגר"ח מבריסק זצ"ל כשהבין מהות הזיקה, היה מרגיש מתיקות כזאת עד שקפץ משמחה, כי זה מה שהטריד אותו קודם לכן. אבל אם זאת תתן לבחור ישיבה קטנה, לא ירגיש מזה מתיקות.

ראו נא כמה בחורים ואברכים מתהלכים כמיואשים מלהרגיש מתיקות התורה. זאת משום שאינן מאמינים שלתורה יש פתרון אמיתי למה שמטריד אותם בזה הרגע. לפני שאתה פותח את הספר, אמור נא במה אתה מתקשה עכשיו, מה מטריד אותך. בשקט, בשקט, שאף אחד לא ישמע, שלום ביתך מטריד אותך? הבה ונלמד פרשה זו בתורה... לאט, לאט, יגלה כמה מתיקות יש בתורה...

במקום שאותו אברך יחשוב שהפתרון לשלום ביתו נמצא אצל אנשי המקצוע

לבו באותו מקום ובאותו שעה, שהרי לכל דבר יש פרשה בתורה. וכשיתחיל ללמוד אותה פרשה, יתחיל להשיג לנפשו מים גנובים. כי בתחילה היה לו חסרון בנפשו והשתוקק שיבוא אחד וימלאנו, והנה גילה שדבר זה קיים בתורה. וכיון שיטעום מעט, ירצה עוד, וכך תלך תשוקתו ותתחזק, ובאותה מדה תהיה המתיקות שירגיש בתורה.

מתוך שלא לשמה בא לשמה

זהו גם מה שאמרו **חז"ל** (פסחים נ, ב) לעולם ילמד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. כי הנה אם יאמרו לבחור פשוט: היודע אתה כמה מתיקות יש בתורה?! הלא התורה תרפא אותך ממחלת הגאוונה! הוא יגלגל את עיניו וישאל: מה אתם רוצים ממני? ברוך ה' איני סובל מגאוונה. אבל אם יבוא אליו ויאמרו לו: הרי אתה נמצא בכיתה של שלושים תלמידים ואתה מרגיש הלא יוצלח שבהם, בוא ותשקיע בלימודך, ואז תהיה מהאריות שבחבורה, כולם יסתכלו עליך בהערכה ויתחברו עמך, ויהיו לך חברות מוצלחות, ואף אביך ירווה ממך נחת ויתפאר בך. הנה דיבורים אלו ידברו על לבו, כי יבין שלתורה יש פתרון גם לזה לפי ערכו, מקומו ושעתו. לכן אמרו לו חז"ל שיתחיל באופן זה, ומתוך שיעסוק בתורה שלא לשמה ויבין שיש לתורה פתרון לכל קושי וחסרון עד האחרון שבהם, יבוא לשמה, ויתחיל ללמוד כדי לפתור את כל המחלות העמוקות שמרחקות אותו משורשו.

כדברים האלה כתב גם **הרמב"ם**,

באופן זה, ותחילת דרך זו היא לברר מהו חלקו בתורה, מאיפה עליו להתחיל כדי שיפתח מתיקות ממנו, ומשום יוכל להמשיך הלאה ולהשיג את כל התורה כולה.

ואפשר שזהו מה שאמרו תלמידינו של רבא לרבא שיש אצלו דין שאלה בבעלים משום שהוא משועבד להם ללמוד אתם במה שלבם חפץ. וכי ספק יש בדברי? וכי רשות יש לרב לגזול מתלמידינו את מתיקות התורה?! אכן כן, הרב צריך תמיד לשאול את תלמידינו: מה אתם רוצים ללמוד? וזאת ילמד אתם. וזהי הגדרתו של רב, כי תפקידו של רב הוא להביא את תלמידינו לידי הרגשת מתיקות התורה.

אשר לאחר שיעביר להם טבין ותקילין ישמע את דברי החכמה שלהם וכולי האי ואולי, אמרו לו שפתרונו מחכה לו בתורת ה'. בראש ובראשונה צריכים למצוא את הקושי המטריד את האדם באותה שעה, ואז יוכל להתיישב וללמוד, ולהרגיש בע"ה מתיקות התורה.

זהו מה שאמר הקב"ה למשה במעמד קבלת התורה: התורה תפעל באופן שלפי חוזק התשוקה, כך תהיה גודל המתיקות. אם לא ילך האדם לפי מהלך זה, לא ישיג את מה שהתורה עשויה להביא לו, כי מהלך זה דווקא גורם לאדם לראות את חסרונותיו, וזה גורם לו לתקן אותם, וזה מביא לו קרבת אלוקים. כשיהודי מתפלל הערב נא, הוא מבקש שיזכה ללמוד תורה

יום רביעי פרשת בהר - בחוקותי - כ"ג אייר ה'תשפ"א

ברכת התורה חלק ב'

מן החומר לעבדו ולהודות בטובו רק אחר שיקבל פרס ממנו, כי החלק הבהמי לא תכיר בטובה רק אחר ההרגש. אבל קריאת התורה שהוא חלק השכל, והשכל יודע ומכיר וקודם קבלת התועלת יבין אותו, על כן יחייבנו הא-ל להודות לפניו קודם קריאת התורה.

מסיים ה'חינוך': ומודה על האמת ימצא טעם בדברי.

שביעה שאין לה הפסק

והנה במושכל ראשון החילוק בין זה לזה הוא כחילוק בין ילד קטן לגדול בר דעת. כי הנה הילד הקטן כשיאמרו לו שזכה בגורל באיזה פרס חשוב, לא יתרגש כל-כך כל עוד לא יחזיקנו בידו בפועל, כי אינו חכם עדיין לראות את הנולד. ולעומתו הגדול, כיון שישמע זכה בפרס, ישמח בלבו, כי בעיני רוחו כבר יראה את הפרס מגיע לרשותו, וכבר עתה יתפעל ויתרגש ממנו.

אף כאן, הגוף אינו מתרגש רק לאחר שכבר אכל ושתה ושבע, מה שאין כן המח שכבר מבין קודם הלימוד מה הלימוד יעשה לו, ולכן הוא כבר מתרגש ממנו עכשיו ושפיר יכול לברך על התורה קודם הלימוד.

אולם למען האמת יש בזה עומק יותר גדול, והוא שכח יש בתורה שכל המתחבר אליה נעשה שבע אע"פ

בין מזון רוחני למזון גשמי

בשיעור הקודם עסקנו בענין בברכת התורה וראינו מה ברכה זו יכולה לחולל בלב האדם כשמברך אותה בכוונה הראויה. והנה בספר החינוך במצות ברכת המזון (מצוה ת"ל) מביא יסוד נפלא בברכת התורה, יסוד שיש בו כדי ללמדנו מה עלינו לכוון בעת ברכת התורה ומה כוחה.

ה'חינוך' מציין שכל הברכות מדרבנן הן, חוץ משתיים, ברכת המזון שלאחר האכילה, וברכת התורה קודם הלימוד. ברכת המזון הלא כתובה להדיא 'ואכלת ושבעת וברכת', וברכת התורה נלמדת מהפסוק "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו".

אנו רואים ששתי הברכות שוות, כי שתייהן באות על המזון, אלא שבברכת המזון מדובר במזון גשמי, ובברכת התורה מדובר במזון רוחני. וכאן השאלה נשאלת: אם שתי הברכות באות על המזון, למה נבדלו זו מזו בענין זמן ברכתם, ובעוד ברכת המזון מברכים רק לאחר האכילה, ברכת התורה מברכים קודם הלימוד?

מיישב ה'חינוך' בלשונו: והענין הזה שחייבנו הא-ל ברוך הוא ברכה בקריאת התורה לפנייה ובמזון לאחריו, מן הדומה שהטעם, לפי שהוא ברוך הוא לא ישאל

מלווה אותו בכל עת וממלא אותו גם כשאין הולך לו כמו שרוצה. **האדם מרגיש שהתורה מספקת לו את כל צרכיו, ולכן הוא מברך** אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. היות שזוהי כוונת הברכה, אין צריך להמתין עד לאחר שילמד, כי גם קודם הלימוד, **הלא יש לו תורה הרבה כל כך ממה שלמד בעבר.**

התרגשות שלפני הלימוד

אם נתבונן נראה כמה אמת יש בזה. אכן מן הראוי כשאנו מתכוננים לחג מתן תורה, שיתבונן כל אחד איך התורה מועילה לו בכל אשר הוא הולך, ויבין שאם יש תחומים בחייו שעדיין מתקשה בהם, סימן הוא שעדיין לא ליבן חלקים אלו בתורה.

יתירה מזו, רצון השי"ת היה בדווקא שלא נברך ברכת התורה לאחר הלימוד כי אם לפניו. כי אם יברך האדם לאחר הלימוד, ירגיל בזה את מחו שעד שלא יטעם את התורה בפועל, לא יוכל להודות להשי"ת עליה. ובאופן אחר: לו יצויר שיאמרו לאדם להתלהב בברכת התורה, הלא יתכן שיאמר: תראו! איני יכול לשחק כאילו אני מתלהב. תביאו לי איזה ספר שאני אוהב מאוד ללמוד בו, אלמד בו כמה שעות, ואז אם יעזור ה' וארגיש תענוג גדול מזה, אזי אוכל לברך ברכת התורה בהתלהבות.

ובכן, הקב"ה אומר לאדם: **רצוני שתתבונן היטב ותעבוד על עצמך, עד שתגיע למקום שתוכל לברך ברכת**

שעדיין לא למד אותה. הוי אומר: מה שאמרו לברך על התורה קודם הלימוד, אינו מחמת ההתרגשות שיש לו ממה שעתיד לשבוע מן התורה ולזכות על ידה להצלחה, אלא **מחמת הרגשת השובע שכבר יש לו עכשיו מן התורה.**

הן כך אמרו שהתורה מגנא אפילו שלא בעידינה, והיינו משום שהרגשת השובע שהתורה גורמת לאדם אינה נפסדת לעולם, ובזה התורה שהיא מזון רוחני שונה ממזון גשמי, כי הנה במזון גשמי לאחר שעובר שיעור עיכול, אין האדם יכול לברך עליו, שהרי כבר חלפה ממנו הרגשת השובע. **מה שאין כן התורה שאין השפעתה על האדם חולפת לעולם.**

מי שלמד על ידי התורה איך לחשוב ומה לחשוב, הלא שינה מחמת כן את מהלך מחשבתו, ואם כן נמצא שהתורה מלווה אותו עשרים וארבע שעות. עד כדי כך שכבר נתחבטו **הפוסקים** איך אפשר לברך על התורה בבוקר, והרי כבר בירך מאתמול, וכתב ה'לבוש' (א"ח מז, ו) שהברכה הראשונה שבברכת התורה היא הברכה האחרונה על התורה שלמד אתמול, והברכה השניה היא הברכה הראשונה לתורה שילמד היום. הא לך שהרגשת השביעה מהתורה אינה נפסקת ולכן אי-אפשר אפילו לברך ברכה אחרונה, ורק בבוקר לאחר שהסיח דעתו מן הלימוד על ידי השינה, יכול הוא לברך ברכה אחרונה.

לזה נתכוון ה'חינוך', שבברכת התורה האדם מברך להשי"ת על שנתן לו את התורה שגורמת לו שובע גדול אשר

גרמה לחורבן הבית, משום שלא הכירו במהות התורה וחשיבותה, ולכן כל הלימוד שלהם היה שלא באופן הנכון, וכיון שכן התורה לא פעלה עליהם, וממילא התדרדרו לכל אותם דברים שהאדם יכול להדרדר אליהם כשהוא מנותק מן התורה.

אך לשון הגמרא הוא "שלא ברכו בתורה תחילה" – תחילה דווקא, כי האדם מחויב להתבונן בחשיבות התורה שוב ושוב, עד שזה ישפיע עליו, וכשיתיישב ללמוד תורה, עוד בטרם פתח בלימודו, **כבר יבין וירגיש איזו מתנה נפלאה נתן לו הקב"ה ויתרגש ויתפעל.**

על האדם להבין על ידי ההתבוננות שמצות לימוד התורה רחוקה בתכלית הריחוק ממצוה שהיא חוקה. אם חושב האדם שעליו לשבת וללמוד כדי שיהיה לו סיפוק או כי מה לעשות והקב"ה אמר שצריך ללמוד, אם חושב הוא שהיא גזירת הכתוב, אוי לו ואוי לנפשו. הוא צריך להבין שהתורה היא העצה המעשית ביותר עבורו לכל ענייני החיים.

הטוב הערב והמועיל

והנה **במהרש"א** (ברכות יא, ב) מצאנו תוספת נפלאה לזה. וזה תוכן דבריו: ידוע שנפשו של אדם נמשכת לשלושה דברים (כפי שהביא **האווה"ח** הק' בפרשת ואתחנן), **לטוב, לערב, ולמועיל.**

נרחיב מעט לבאר: בעניין **הערב**, הלא פשוט הוא שכל אחד נמשך אחריו, ולא דווקא המתוק לחיך, אלא כל דבר שהנפש מקבלת תענוג ממנו, כגון

התורה בהתלהבות קודם הלימוד. איני רוצה ממך ברכת התורה כזו שהיא מוגבלת באשר אינך יכול לומר אותה רק לאחר הלימוד. הן אמת שתתן הודאה גם לאחר הלימוד "מודה אני לפניך ששמת חלקי מיושבי בית המדרש", אבל לא יתכן שתרגיש שהתורה שלמדת אתמול כבר אינך יכול להתפעל ממנה.

התבונן במה שהתורה חוללה בך ובמה שהיא יכולה לחולל בך, ואם אינך יכול להתבונן בעצמך, התבונן במה התורה חוללה אצל שכניך בבית המדרש. ראה נא את העדינות הנסוכה על פניהם של לומדי התורה, את מאור פניהם, את שלוות נפשם. ראה איך הקב"ה מסייע להם. תפוס זאת במוחך והבן זאת עד שתוכל לברך ברכת התורה לפני הלימוד.

על שלא ברכו בתורה תחילה

והאמת שכל זה מדוייק מאוד בדברי **הגמרא** המפורסמים (ב"מ פה, א): אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב (ירמיה ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו. שנאמר (שם פסוק יב) ויאמר ה' על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניהם. אמר רב יהודה אמר רב: שלא ברכו בתורה תחילה. ולכאורה תיבת 'תחילה' נראית מיותרת, כי די היה לו לומר שלא ברכו בתורה.

וכבר כתבו **כל המפרשים** בסיבת הדבר שעבירה שנראית קטנה כל-כך

מתוך הכרה שהוא שורש הטוב והערב והמועיל. אף כאן **המהרש"א** בא לבאר שכנגד שלושה אלה תוקנו שלוש הברכות שבברכת התורה. והיינו שיתבונן האדם בשעה שהוא מברך על התורה שהתורה היא טוב בעצם, היא ערבה ומועילה.

וזה לשון המהרש"א: לפי שכל עסקי עולם בכלל נחלקים לג', דהיינו **טוב ערב ומועיל**, ולזה בתחילה מברך **שאין עסק טוב כעסק התורה, שעל ידה קדשנו להיות קדושים כמלאכים שהוא טוב האמיתי**, שעל כן נקראת התורה טוב, ואח"כ והערב נא ה' כו' **שאין לך ערב בכל עסקי אדם כמו עסק התורה**, כמו שכתוב **תורת ה' תמימה וגו' ומתוקים מדבש וגו'**, ואח"כ אשר בחר בנו מכל העמים כו' **להועיל לנו נגד כל העמים על ידי התורה ולהבדילנו מהם.**

האדם זקוק בכל עת לתזכורות, כי הוא אפוף בטרדות רבות, טרדות הגוף וטרדות הנפש, ואלו גורמות לו לדחות את לימוד התורה לזמן אחר כאשר ייפטר מן הטרדות (והרי דבר זה לא יקרה עד מאה ועשרים). **לכן צריך האדם להתבונן בזה ולהזכיר לעצמו שאם יגזול מזמנו לקבוע עתים לתורה, יראה שהתורה היא גם טוב וגם ערב וגם מועיל.** יבין האדם שכל רדיפותיו במשך היום הן בשביל אחד משלושה אלה, וכיון שכן **התורה עדיפה על הכל, שהרי בתורה שלושתם קיימים, ועל ידה תבוא לו ישועתו.**

תורה מגנא ומצלא

פעם סיפר הרה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א על יהודי אחד

שמיעת מוזיקה נעימה, או שמיעת בעל תפילה עם קול ערב. וכן האדם נמשך למחמאות פה, שהוא לאו דווקא טוב או מועיל, והלא לפעמים שהוא ההיפך מטוב או מועיל, אבל הוא ערב כי הוא מביא תענוג לנפש. וכן האדם נמשך למראות מפני שהם מביאים לו תענוג, וזאת למרות שאינם טובים או מועילים לנפשו. וכעין זה בני אדם רודפים כל חייהם אחר התאוות מפני שהן ערבות להם אע"פ שאינן טובות או מועילות.

ובענין **המועיל**, גם כן פשוט הוא שהאדם נמשך אליו. כי כשהאדם מרגיש שדבר פלוני יועיל לו בחייו, הוא נעשה להוט אחריו. ולמשל, כשהאדם לומד איזו אומנות, הוא משקיע בשביל לימודיו שעות ארוכות, ואע"פ שיודע שבני ביתו זקוקים לו, אינו יכול לוותר על לימודיו משום שיודע שהם יועילו לו להתפרנס בכבוד.

ובענין **הטוב**, הכוונה שיש לאדם משיכה לדבר שהוא טוב בעצם אע"פ שאינו מרגיש בשעתו שהוא מועיל לו. דוגמא לדבר הוא מה שיש לבני אדם הרגשת הערכה כלפי אנשים מסוימים למרות שאינם מקבלים מהם שום טובה ושום תענוג. עצם התנהגותם האצילית של אותם אנשים גורמת לאחרים להימשך אליהם מפני שהם מבינים שמדובר באנשים שהם טובים בעצם.

שלוש ברכות כנגד שלושה גורמי משיכה

כלפי זה דיבר האוה"ח הק' בפרשת ואתחנן, **שעל האדם לאהוב את הקב"ה**

שהוא צריך לסדר. הלא כך אמרו חז"ל (אבות ג, ה) "כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ". האדם יכול להסתכל סביבותיו וימצא מאות אברכים שעושים כך והקב"ה מעביר מהם עול דרך ארץ בכל מיני אופנים.

אמר הקב"ה: כדי שתזכור זאת, רצוני שתברך כל יום ברכת התורה. כי אלמלא כן, יודע אני שתשכח, שהרי הטרדות בוודאי ישטפו אותך כגלי הים. אך תתישב ללמוד, ומיד יצופו כל הטרדות. הבנק כבר מחזיר המחאות והוראות קבע, מה יהיה? ובכן, מה אעשה? וכי מוטל עלי להפקיר את כל נכסיי?! לא, לא, אל תפקיר כלום, אבל תבין שסדר הלימוד הוא דבר שאי-אפשר לוותר עליו בשום מחיר.

כפי שהאדם שנאלץ לשהות כמה שעות בבית החולים בשביל טיפול מציל חיים אינו בורח משם לסדר את ענייני הבנק, שהרי הוא יודע שאין לו ברירה אחרת כי חייו תלויים בטיפול זה, וכבר ימצא את הדרך לסדר את ענייני הבנק בזמנים אחרים, כך ממש צריך להרגיש מי שנכנס לבית המדרש ללמוד תורה שכל חייו תלויים בלימוד זה, וכן הוא צריך להתנהג כאילו היה נמצא אז בבית החולים בשביל טיפול מציל חיים.

הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זיע"א אמר: **דאוונען דארף מען, לערנען מוז מען** (להתפלל צריכים, ללמוד מוכרחים). פירושו של דבר: הן כל יהודי יודע שיהיה מה שיהיה, אי-אפשר שלא להתפלל. עם כוונה או בלי, אבל איך אפשר בלי להתפלל כלל. אמר על זה הצדיק: כפי

שנתפס בשביל נסיעה במהירות מופרזת, וכשהשוטר בדק את מסמכיו, ראה שעבר על עוד כמה עבירות מצד חוקי הממשלה, ואיים לקנסו בשלילה מוחלטת של רשיון הנהיגה.

הסתכל היהודי במצבו וראה שהוא הולך להפסיד את פרנסתו, דיבר כלפי שמיא ואמר שהוא מקבל על עצמו ללמוד כך וכך זמן, ותוך כדי דיבור אמר שיאמר תהלים ודיו שהרי דוד המלך פעל שאמירת תהלים תהיה כלימוד נגעים ואהלות. משראה שאינו מועיל לו והשוטר הולך לשלול ממנו את רשיונו, חזר ואמר – אני מקבל על עצמי לקבוע עתים לתורה מעתה ואילך וללמוד כל יום כך וכך שעות.

ומה פלא היה הדבר, כאשר לפתע אירע איזה מקרה באותו רחוב, אשר אילץ את השוטר להתפנות אליו. כך עזב את היהודי לנפשו, תוך כדי שהוא צועק לו: אל דאגה! ניפגש בבית המשפט... והנה כבר עברו כמה שנים מאז והיהודי לא ראה בית משפט, אלא רואה כל יום בית מדרש.

מעבירין ממנו עול דרך ארץ

יסוד הדבר הוא, שהאדם טרוד מבוקר ועד ערב לרדוף אחר הדברים שהוא צריך לסדר מתוקף היותו בעל משפחה. ואילו היה מאמין באמונה שלמה שהתורה היא טוב וערב ומועיל, היה מבין שהוא יכול לשבת וללמוד כל יום, ולא סתם ללמוד, אלא לעסוק בדברי תורה כמה שעות עם כל המח, ומתוך זה יסתדרו כל העניינים

כי בעת ברכת התורה הרי צריך האדם לחשוב שאין דבר שיועיל לו כפי שהתורה תועיל לו. האדם כבר שמע אתמול ושלשום שהתורה תועיל לו, אבל היום הרי יש לו דבר אחר שהוא צריך לסדר. נמצא שאין ברכת התורה של היום דומה לברכת התורה של אתמול, כי עכשיו הוא מכוון לטרדות החדשות שעומדות לו על הפרק, ושוב הוא אומר: היות שאין לך דבר המועיל כמו התורה, לכן לא השתדלות פלונית תועיל לי ואף לא השתדלות פלונית, כי אם לימוד התורה, כי בכח התורה להועיל לי גם בזה.

קחו למשל אברך הצעיר לאחר חתונתו, מה הם טרדות הפרנסה שלו? הלא יתכן שכל מה שמטריד אותו הוא מאה דולר שחסר לו בשביל לגמור את החודש. ובכן, הוא חושב לעצמו כשהוא מתיישב ללמוד: טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. **במקום להשתטות, אבקש מהשי"ת שאצליח לשבת וללמוד, ואאמין בו שכפי שעזר לי עד כה, כן יעזור לי מעתה ואילך.** זה כל ההסבר שלו בברכת התורה.

אולם מי שכבר הקים משפחה גדולה ובעל הבית הוא בעמיו, יתכן שטרדות פרנסתו יהיו גדולות יותר. ולמשל, מי שבתקופה האחרונה לא הצליחו עסקיו כל-כך והוא נעשה דחוק מאוד מחמת כן, והנה עכשיו התחיל משהו להתבשל אצלו והוא יודע שיתכן שייצא ממנו תבשיל טוב שיוכל להכניס הרבה. סדר לימודו הקבוע מתקרב, אך נסיונו גדול שלא יתקלקל תבשילו. כאן הוא מברך ברכת

שהאדם מבין זאת כלפי תפילה, **כך הוא צריך להבין זאת כלפי לימוד התורה, ועוד יותר מזה, עליו להבין שאין לו ברירה אחרת, הוא מוכרח בכך.**

עכ"פ כדי שנזכור זאת היטב, נתן לנו הקב"ה שלוש ברכות שסגולתן ותכליתן להזכיר לנו שהתורה היא טוב, ערב ומועיל. וזה מה שצריך כל אחד לכוון בשעה שהוא מברך ברכת התורה, שהתורה היא שתועיל לו, היא שתספק לו את תענוגו, והיא זו שטובה בעצם. וכשישנן זאת לעצמו יום אחרי יום, יתחיל להרגיש משיכה גדולה ללימוד התורה.

לכל ברכת התורה הסבר אחר

הן ידוע המעשה שכאשר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א הגיע לפורים אל רבו ה'חווה' מלובלין זיע"א והחווה כיבדו בקריאת המגילה, אמר לאחר מכן החווה: מעשה זה כבר שמענו פעמים הרבה, אבל איך שאברך זה סיפרו, מעולם לא שמענוהו.

קוראים את המגילה כל שנה, אבל לתפוס את הנקודה... אמנם אין לנו השגה בצדיקים, אבל בקצה חוט... מה זאת קליפת המן, מה משמעות החטא של הנאה מסעודת אחשוורוש, כל השמות שבמגילה, איך הקב"ה מביא ישועה שלא כפי הצפוי, האור שמאחורי כל תיבה, אין לכל אלה אותו הסבר בכל שנה ושנה, ובפרט לצדיקים שרואים במגילה כל מה שעתידי להיות במשך השנה...

לדברי מהרש"א, יש כעין זה לכל ברכות התורה הבנה אחרת. וסיבת הדבר,

ישכח מה שלומד, וזה לשונו: לדעת **ברכת התורה היא סגולה נפלאה שלא ישכח מה שילמוד**, וסמוכות שלי לסגולה זו הן מדברי הגמרא במסכת **נדרים** (לה, א): אמר רבי יוחנן בתחילה היה משה לומד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה, שנאמר ויתן אל משה וגו', הרי שאם התורה היא של הלומד **במתנה - אינה משכחה**.

ובמסכת **עבודה זרה** (יט, א) איתא: אמר רבא בתחילה נקראת התורה על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו, שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יגהה יומם ולילה, ופירש רש"י (ד"ה נקראת על שמו): של תלמיד שטרך בה. משמע מדברי רש"י **דמתחילה היינו תחילת לימודו ולבסוף היינו אחר שטרך בה ושנה הרבה ולמדה וגרסה**.

ואני אומר שיש לומר כוונה אחרת בדברי רבא מהו בתחילה ומהו בסוף, על פי מה שאמרו בריש **כיצד מברכין** (ברכות לה, א) ר' לוי רמי, כתיב לה' הארץ ומלואה וכתוב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. הרי שע"י **הברכה זוכה בדבר שהוא מברך עליו שיהיה שלו**. ועל דרך זה אני מפרש דברי רבא הנ"ל במסכת עבודה זרה, **בתחילה פירוש קודם שבירך ברכת התורה, נקראת התורה תורת ה', ולבסוף, היינו אחר שבירך ברכת התורה, זוכה בה להיות שלו ונקראת תורתו**. והנה בעוד שלא זכה האדם בתורה להיות נחשבת שלו ודאי הוא שוכח, דלא עדיף ממה שרבינו ע"ה שקודם שניתנה לו התורה במתנה

התורה, לא על מאה דולר, אלא על כמה עשרות אלפי דולרים. הוא נזכר בעת הברכה שהתורה היא אשר תועיל לו להביא לו הצלחתו, ובאשר כן, לא יעלה על הדעת לוותר על סדרו הקבוע.

הוא אשר אמרנו שלכל ברכת התורה יש הסבר אחר, כל יום יש לו הסבר אחר, ואצל כל אחד יש לו הסבר אחר. וכמו כן הוא לענין הערב ולענין הטוב. כל דבר שהאדם רודף אחריו, צריך הוא להשריש בלבו האמונה בשעה שמברך על התורה, שיוכל לקבלו מהתורה. זה יגרום לו ללמוד בהסתכלות אחרת, וזה יביא לבנין הארץ, ומפני כך נתן לנו הקב"ה ברכה זו.

ובזה יובן יותר מה שהובא בשיעור הקודם על ברכת התורה מהגה"ק בעל "באר מנחם" מקאליב זיע"א שאחרי ברכת התורה התפילות לרפואות וישועות מתקבלות, ולכאורה קשה להבין מדוע דווקא אז, אך לדברי מהרש"א הוא הפלא ופלא, כי לדבריו האומר ברכת התורה עובד על עצמו להאמין שהתורה תועיל לו, ואם כן זהו הזמן להתפלל שעל ידי התורה יזכה לרפואה וישועה, ובדרך אגב, אם זהו הזמן לבקש על ישועה ורפואה, בוודאי הוא הזמן לבקש על הרגשת עריבות ומתיקות בלימוד התורה.

סגולה נפלאה שלא ישכח לימודו

והנה הגאון בעל נודע ביהודה זצוק"ל כתב בספרו צל"ח על הש"ס (ברכות סד, א) שברכת התורה היא סגולה נפלאה שלא

קונה. וכמו כן כשהאיש מקדש את האשה, אע"פ שהוא מקדשה בשטר ואין נותן לה טבעת, הלא הוא מתחייב בשאר כסות ועונה. כך הוא תמיד בכל קנין, הקונה צריך לתפוס שהוא מקבל על עצמו אחריות שלא היה מחויב בה עד כה, ולכן צריך להיות בר דעת בשביל זה, כי הקטן שאינו בר דעת אינו יכול לתפוס זאת.

כשהאדם מברך, הוא נותן משלו בשביל התורה, שהרי הוא אומר: אני יודע שהתורה היא טוב, ערב ומועיל, ולכן אני מוכן לוותר על כל מה שתכננתי לעשות בזו השעה, אם לעסוק בה בענייני פרנסתי אם לבזבז אותה סתם לריק, והריני הולך לנצל אותה ללימוד התורה. כיון שהוא עושה זאת, הוא עושה קנין, וכיון שהוא עושה קנין, ממילא התורה נעשית שלו, והיינו שהיא תחדור לעצמותיו, וכיון שכן הוא יזכור אותה והיא תביא אותו לדברים המועילים והטובים והעריבים ביותר בזה ובכא.

אלה הם דברי הצ"ח: כשיאמר האדם ברכת התורה כראוי, היינו כפי שלימדנו רבינו המהרש"א, הוא יקנה את התורה והיא תשנה אותה לטוב ותביאנו לאן שהיא עשויה להביאו..

היה לומד ומשכחה, אבל על ידי הברכה הוא זוכה בה וקונה קנין תורה להיות נחשבת שלו, אינו שוכח ומתקיים תלמודו בידו. ע"כ דברי הצ"ח.

גמירות דעת עושה קנין

והנה במושכל ראשון נראה שהוא ענין סגולי בלבד, כלומר, קודם שהאדם מברך אין נותנים לו את התורה במתנה, ולכן הוא שוכח, ולאחר שמברך, נותנים לו את התורה במתנה, וממילא הוא זוכר מה שלומד.

אך באמת יש בזה ביאור נפלא, כי הנה הבה ונתבונן איך פועל הקנין על-פי תורה. כשהאדם רוצה להעביר דבר מרשותו של מוכר לרשותו שלו, הוא צריך ליתן משהו משלו, ורק כך, עובר אותו דבר לרשותו. כך הוא בוודאי בקנין כסף ובקנין חליפין, ואפילו כשעושה קנין חזקה או משיכה והגבהה, הלא זקוק הוא לגמירות דעת, וגמירות דעת פירושה שהאדם יודע מהי האחריות שהוא מקבל על עצמו כשהוא לוקח את החפץ לרשותו, וכגון שאם יזיק לאחרים יצטרך לשלם.

סוף דבר, הוא צריך לגלות דעתו שהוא יודע שהמצב הולך להשתנות מעתה ושיצטרך ליתן משלו בשביל הדבר שהוא

ערב שבת קודש פרשת במדבר - כ"ח אייר ה'תש"פ

חג השבועות במשנת ה'אור החיים' הק'

(הוי אומר: האדם חושב שאינו יכול לעסוק בתורה מפני שהוא צריך תחילה לעמול על פרנסתו, ורק כשיהיה לו כדי פרנסתו מן המוכן, יתפנה ללמוד תורה. מגלה לנו התורה על-פי פירוש רבינו האור החיים הק', שההיפך הוא הנכון. פרנסתך כבר מוכנת ומזומנת לך, ואם תתיישב ללמוד תורה, היא תגיע אליך, ואם לאו היא לא תגיע אליך. וראיה לדבר, כי אלמלא הכין לך הקב"ה את פרנסתך, איך היה יכול לבקש ממך לישב וללמוד תורה). **וממוצא דבר אתה למד שאם לא יטיפו מפייהם טיפי תורה אין חפץ ה' לתת מטר, והוא מה שפירשנו** (בפרשת בחקותי) **במאמר התנא 'אם אין קמח אין תורה', פירוש אם ראית שאין קמח דע שאין תורה, וטעם שכינה ללימוד תורה לשון זה 'יערוף', לדמות למעשה המטר שהוא מטיף** (אמור מעתה: יש שני מיני מטר, האחד הוא המטר היורד מן השמים לזון ולכלכל את בני האדם, והשני הוא טיפי התורה המטפטפים מפיות בני ישראל. הודיעה התורה שהמטר השני הוא זה שמעורר את המטר הראשון).

אם אין קמח אין תורה

וזה לשון ה'אור החיים' הק' בפרשת בחקותי (פירוש ל): **עוד ירצה אם בחקותי על דרך אומרם אם אין קמח אין תורה וכו' ופרשתיהו במקומו שירצה לומר 'אם אין קמח', אם אתה רואה שעצר ה' השמים ואין קמח, הטעם הוא משום 'אין תורה', כאומר 'יערוף כמטר לקחי', פירוש כשיעור המוכן הבא מן הגשמים,**

יערוף כמטר לקחי

לשונות האור החיים הק' בענין התורה הלא ידועים ומפורסמים כלשונות המפיקות להבות אש. נלמד אפוא אחד מהלשונות האלו ובע"ה נכין את עצמנו על ידי לימודנו לקבלת התורה:

בפסוק נאמר: **יְעָרְף כַּמָּטֵר לִקְחֵי תִזְלַ כְּטַל אֲמַרְתִּי כְשֶׁעִירָם עָלַי דְּשֵׂא וְכַרְבִּיבִים עָלַי עֲשֹׁב. פִּירֵשׁ ה'אור החיים' הק': **פירוש על דרך אומרם ז"ל** (אבות פ"ג) **אם אין קמח אין תורה וכו'** (אשר פירושו הפשוט שאם אין לאדם כדי פרנסתו, אינו יכול להתפנות לעסק התורה, אך האור החיים הק' מפרש באופן אחר, ובוה מפרש גם דברי השירה כדלהלן), **יכוין הכתוב במאמר זה כי כמו שה' נותן מטר לזון ולפרנס, כמו כן צריכין הם ללמוד תורה** (כמו שהקב"ה עושה את החלק שלו וזן ומפרנס את ברואיו, כן על בני ישראל לעשות את החלק שלהם ולעסוק בתורה. וביאור הדבר שעל-ידי לימוד התורה מורידים השפע לעולם, כי על זה אמר הקב"ה כביכול תסייעו לי בהורדת השפע לעולם, אני אעשה את חלקי בהורדת השפע ואתם תעשו את חלקכם).**

וזה שיעור הכתוב: יטיף (יטפטף, יוריד) כמו שאני מטיף המטר - (את) לקחי, וכאילו אמר יערוף לקחי כמטר (כשתלמד תורה, תכיר שזהו המהות של מטר), **שאין הקדוש ברוך הוא שואל (מבקש) מהאדם ללמוד תורה עד שמכין לו כדי פרנסתו**

להאמין בזה ולהגות בתורה יומם ולילה, ובזה יוכל להיות בטוח על ה' שיתן לו פרנסתו בשלימות.

הקב"ה עושה לו חפציו

וכבר נמצא כן מפורש בגמרא (עבודה זרה יט, א): אמר ר' אבדימי בר חמא: **כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו**, שנאמר: כי אם בתורת ה' - חפצו.

הרבה פעמים יש שהאדם מתיישב ללמוד תורה, הגמרא כבר פתוחה לפניו, אך לפתע הוא נזכר שעליו לסדר כמה עניינים. חס ושלום! אין הוא עוסק בדברים בטלים, לא ולא, אבל הוא בעל משפחה ולוקח אחריות על ענייני הבית... אומר לנו האמורא: חדל לך! שב ולמד והקב"ה יסדר לך את חפצך בדרכים שאינן דרכים - כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו.

וכן איתא שם (בעמוד ב): אמר רבי יהושע בן לוי, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים: **כל העוסק בתורה - נכסיו מצליחין לו**. כתוב בתורה, דכתיב (דברים כט, ח): ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון. שנוי בנביאים, דכתיב (יהושע א, ח): לא ימוש ספר התורה הזה מפִּיךָ והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. משולש בכתובים, דכתיב (תהלים א, ב): כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

יהיה לקחי, וכשאינן 'לקח' יעצור ה' השמים. ואומרם אם אין תורה אין קמה, פירוש כשאינן תורה בודאי שלא יהיה קמה, כי יעצור ה' שמינו. והוא אומרם 'אם בחקותי', פירוש בשיעור חקותי שהם 'חק המזונות', 'תלכו' פירוש אם אתם רוצים לתת לכם חוקכם שהם המזונות, צריכין אתם כמו כן לקיים המצות. והוא אומרם 'את מצוותי תשמרו' על דרך אומרם 'יערוף כמטר לקחי', כשיעור המטר שהוא המזון צריך שתהיה העבודה, ואומרם 'ועשיתם אותם', פירוש יעשו כדי שיתמיד ה' המעשה לתת חוקם.

מי יתן לי מלוא ביתי כסף וזהב

ומה נפלאות לשון **האלשיך הק'** (תורת משה, פרשת בשלח) בענין זה: דרך אנשים לדבר ולומר מי יתן לי מלא ביתי כסף וזהב, ואשתעשע בתורת ה' חפצו, לילה ויומם לא אֶדְמָה (לא אשקוט מלימוד התורה), ולא דעת ולא תבונה לאמך, טוב לבטוח בה' מבטוח באדם. ואם כן אמור נאמר לאיש: מי הוא ראוי לבטוח בו יותר, אתה האיש, או אלוקי עולם ה'? (במי ראוי לבטוח יותר בך או בהש"ת?). הלא יענה ויאמר: חלילה להאמין כי בי ראוי לבטוח יותר ממנו. והלא נשיב לו: ואם כן איפה, איכה תרצה שיבטח בך הוא יתברך שבהקדים לך בית והון תעסוק בתורה, ולא תקדים אתה לעסוק בה תחילה, ובטח עליו והוא יכלכלך...

נמצינו למדים שבכוונה תחילה עשה הש"ת כן, שמטר הפרנסה יהיה תלוי במטר התורה, ומעתה צריך האדם

שעה, או אפילו רבע שעה (כפי הנראה הכי את מדרגת האיש), ותזכיר את שמותיהם הקדושים של התנאים והאמוראים, לא יתכן שיעצרו בעד עצמם מלהטיב לך.

היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה

והנה לפנינו לשונו הנפלא מהספר **חסידיים** על פסוקי משלי "הֲיִתְּהָ כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תִּבְיָא לְחֻמָּה, וְתִקָּם בְּעוֹד לַיְלָה... טְעֵמָה כִּי טוֹב סִחָרָה לֹא יִכְבֶּה בְּלַיְלָה נְרָה": ותקם בעוד לילה, לא יכבה בלילה נרה. [אם] כל הלילה יושב [האדם] ועוסק בתורה - כאניות סוחר, כך **הקדוש ברוך הוא מזמין לעוסקים יומם ולילה בתורה כל צרכיהם**, כשם שהסוחר שהשעה משחק לו מזמין לו הקדוש ברוך הוא מלאכים הממונים עליו נכנסים בלב אחרים להביא לאותו מקום שזה הסוחר שם, ומכוון לב הסוחר לקנות, ואחר כך מכוין לב אחרים לבוא שם אצל הסוחר או הסוחר אצלם לקנות, **וכל העוסק בתורה תדיר, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו**, לכך נקראת התורה לחם.

הדברים נפלאים, כי היום, כאשר נתחדשה היכולת למכור חפצים דרך האתרים, כמו "אמזון" וכדומה, מה שהאדם צריך בכדי להתעשר הוא ובניו כל הימים, הוא רק שיצליח ליצור איזה דבר נחוץ, גם אם הוא קטן מאוד, כגון ידית מיוחדת של דלת או כלי עזר להחזקת הספרים על השולחן, ולמכור אותו למיליוני אנשים בעולם, כנודע ממעשים שבכל יום.

הוא אומר: לא פרנסה בלבד מביאה התורה לאדם, אלא גם מסדרת לו את כל צרכיו וענייניו. צאו וראו כמה פעמים היינו סבורים על דבר פלוני שיקח לנו שבוע שלם לסדרו, והנה הוא בא על מקומו בשלום תוך רגעים אחדים בדרך לא דרך. וכמו כן להיפך, כמה פעמים היינו סבורים על דבר פלוני שתוך דקות אחדות יסודר להפליא, ובסוף הסתבכנו בגללו והתרוצצנו עבורו שבוע שלם. הרי שבידו של הקב"ה לכאן ולכאן, ועל זה גילתה לנו התורה בתורה בנביאים ובכתובים, שמי שיקבל עליו עול תורה ויבטח בה' שיעשה לו חפציו, הקב"ה יעשה לו חפציו וייטב לו.

הבטחתו של דוד המלך

פעם נכנס אחד אל הרה"ק רבי יוחנן **מרחמטטריוקא** זיע"א וביקש ברכה להצלחה בכל העניינים, נענה הצדיק: דוד המלך היה רבי גדול והוא כבר הבטיח - כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח. בטח בדבר זה, ולחם את מלחמת ה' להגות בתורה גם כשיש לך טרדות, ובוודאי תזכה לראות בקיומה של הבטחת דוד המלך ע"ה.

כעין זה היה מעשה בהרה"ק **האמרי אמת' מגור** זיע"א, שאחד התלונן בפניו על עסק פרנסתו שהוא נוחל ממנו הפסדים רבים. אמר לו האמרי אמת בהא לישנא: אם תקום באשמורת הבוקר ותלמד שעה אחת גמרא, ואפילו חצי

מגלה לנו הספר חסידים עוד, **שכל העוסק בתורה תדיר, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים מרחוק להביא לו כל צרכיו**, בדיוק כפי שהקב"ה מעשיר את הסוחר. ויוקל לנו להאמין בזה, לאחר שאנו רואים מעשים בכל יום באנשים שמתעשרים חיש מהר בגלל שלפתע עלה ברעיונם של בעלי חברות מסוימות או של ממשלות מסוימות להשתמש דווקא במוצריהם, הרי שהקב"ה משתמש בצינור זה כדי להשפיע עשירות לבני אדם, ואם כן נוכל אנו לשבת על מקומנו בבית המדרש וללמוד תורה, ונראה שהקב"ה יזמין לנו את כל צרכנו על זה הדרך.

אולם המוקש הגדול הוא, מה באמת יגרום לאנשים מכל העולם לחשוב שהדבר שיצר האדם המסוים, הוא באמת נחוץ עד שכדאי לקנותו בעבור כמה שקלים, והרי מליוני אנשים בעולם מייצרים בכל עת חפצים שונים, ומאי חזית דחפצא דידך שווה טפי. אכן הספר חסידים גילה לנו בדיוק רב איך הדבר עובד: כאשר הקב"ה חפץ להעשיר אדם מסוים, הוא מזמין מלאכים המכניסים בלב מליוני האנשים להאמין שדווקא פרי יצירתו יועיל להם בחייהם, וכך הם באים כולם וקונים ומעשירים אותו מכספם.

יום שלישי פרשת ויגש - ג' טבת תש"פ

הדרך להצליח בקביעות עיתים לתורה חלק א'

לרגל סיום הש"ס בבלי לאלפי אחינו בני ישראל

אל השער, שהגם שאנו משתמשים בלשון "עצות וטיפים" אשר יש בה כדי להבין ממנה שמדובר בענין גשמי ובדומה לאלו שיש להם עסק לפרנסתם שיוצאים לחפש עצות וטיפים מן המומחים ובעלי הנסיון כדי ללמוד מהם איך להצליח, אין זה נכון כשמדובר בהצלחה בתורה, כי כשבאים לבקש עצות להצלחה בתורה שהיא ענין רוחני, אין אנו מבקשים עצות מבעלי הנסיון כדרך שמבקשים מהם עצות במילי דעלמא, אלא אנו יוצאים לחפש בתורת ה' ובמאמרי חז"ל מה הן העצות שהם נותנים לנו.

הלא הקב"ה נתן לנו את תורתו במתנה, והדין הוא שכל הנותן בעין יפה נותן, ומהאי טעמא הנותן לחבירו בור או דות שבחצירו, נותן לו מסתמא גם את הדרך להגיע אליה, ואם כן אף הקב"ה בוודאי נתן לנו בתורתו את הדרך להגיע אל התורה, להצליח בה ולהתמיד בלימודה.

מפר מחשבות ערומים - עצה לכשלון

וכעת נבוא השערה. הנה במסכת סנהדרין (כו, ב) איתא: אמר עולא, מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, שנאמר (איוב ה, יב) מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה. ופירש רש"י בלישנא בתרא: **מחשבה שאדם מחשב כך וכך**

לנסוע על העגלה מבלי ליפול ממנה

לבקשת אלו החפצים לקפוץ על העגלה ולהתחיל בלימוד הדף היומי באופן שיהיה לו קיום עד לגמרו הטוב ביום ב' סיון תשפ"ז, גמרנו אומר ליתן כמה עצות וטיפים אשר בוודאי יהיו להם לתועלת, בכדי שיוכלו להמשיך יום אחר יום מבלי ליפול מן העגלה אף לא במסכת עירובין ובשאר המסכתות הקשות שבש"ס.

והאמת שעצות אלו נחוצות לא רק למי שרוצה ללמוד את הדף היומי, אלא גם לכל מי שרוצה לקבוע לעצמו סדר לימוד ורצונו להצליח לעמוד בו בקביעות במשך כמה שנים גם כשיפקדו אותו מצבים קשים הן מצד הזמן והן מצד המקום.

מרבית האנשים אינם מצליחים לעמוד בקביעות בסדר לימודם במשך שבע וחצי שנים. שנתיים ימים ייחשבו לכל הדעות כתקופה מכובדת מאוד בשביל קביעות מעט מאוד חברותות מחזיקות במשך שבע וחצי שנים. וכל זה מחמת התמורות הרבות הפוקדות את האדם, המונעות ממנו מלהתמיד בקביעותו.

עצות מן התורה דווקא

ומן הראוי להדגיש בטרם אנו נכנסים

בסחורה. אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם! אלא: **יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו**, שנאמר (משלי ב, ו) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

הא לנו שתחילה לכל על האדם להכיר בהתיישבו ללמוד, שאין לו שום בטחון שיוכל להבין את מה שלומד ושיוכל להתמיד בלימודו. ואם יחשוב שלגודל כשרונותיו ומידת עקשנותו בטח יוכל עמוד בהתחייבותו ללמוד דף אחר דף במשך שבע וחצי שנים, דרכו בטוחה לכשלון, כי הבטחון על כוחי ועוצם ידי בוודאי מועילה, אך לא להוציא את הדבר לפועל אלא להשביתו.

מדברי הגמרא במסכת נדה למדנו, **שעל האדם לאחוז את החבל משני קצותיו**, מצד אחד עליו להרבות בישיבה, דהיינו **לפתח לעצמו שאיפות ולעשות כל טצדקי להצליח על-פי הטבע**, אך **מצד שני עליו לבקש רחמים ממי שהחכמה שלו**, וזאת **מתוך הבנה שאין לו שום כוח להצליח בכוחות עצמו ושהוא מוכרח לסיוע ממרום**, ורק כך יוכל האדם לבוא אל ההצלחה.

עצות וטיפים רק לאחר הכרה בחדלון הכוח

נמצינו למדים, שכאשר יבוא אחד ליתן עצות ללומדים, אם יתחיל לדבר על צורת הלימוד ועל תכנון סדר היום, וכהנה עצות פרקטיות, לא יצליח, כי הוציא את עצמו מדרך התורה. הלא הקב"ה הוא זה שנתן לנו את התורה, והוא גם הודיע לנו איזו דרך תועיל להצליח בה ואיזו דרך תועיל להשביתה, ואם כן

אעשה כך וכך תעלה בידי - מועלת להשבית (לבטל) הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא.

הא לנו בדברי הגמרא על-פי פירוש רש"י, עצה מפורשת שלא להצליח בתורה, וזה היפך ממה שאנו רגילים לחשוב. הדבר הראשון שהאדם נוקט בדרך כלל ברצונו להצליח בתורה, הוא מה שמקבל על עצמו בהחלטה נחושה: "הפעם אתחיל מסכתא פלונית ואסיים אותה עד יום פלוני ויהי מה. לא יהיה דבר בעולם שיפריע לי בדרכי". וכאן הודיעו לנו חז"ל, שלא זו בלבד שדרך זה אינו מועיל להצליח, אלא הוא אף מועיל לבטל הדבר.

אכן מלבד מה שקשה לנו להבין את דברי רש"י מפני שהם היפך מה שאנו רגילים לחשוב, עוד זאת קשה לנו להבינם, מפני שאנו יודעים, והוא האמת, שעל האדם לשאוף ללמוד את כל התורה כולה, והרי המציאות מוכיחה שאלו שאין להם שאיפות, יתעסקו באקראי בכל מה שיזדמן לאדם, פעם יפתחו לפניהם משניות ופעם ספר חסידי, פעם יקראו עיתון ופעם יבלו את זמנם בפטפוטי סרק, וההצלחה בתורה תהיה רחוקה מהם.

ירבה בישיבה ויבקש רחמים

אמנם כן, התשובה היא שעלינו להבדיל בין שאיפות לבין תכנון (פלאן) והישענות על כוחי ועוצם ידי, וכמאמרם ז"ל בסוף מסכת נדה (ע, ב): מה יעשה אדם ויחכם? ירבה בישיבה, וימעט

תאמין". אבל יחד עם כן אסור לנו לשכוח שאין לו לאדם בשום פנים ואופן להיות עסוק בשאלה מה לעשות כדי שכך וכך תעלה בידו, כי מהלך מחשבה זה: "אלמד כך וכך, ואסיים עד יום פלוני", הוא מהלך מחשבה המועיל להשביט את הדבר. מהלך המחשבה הנכון הוא: **"אעשה את המוטל עלי ואתפלל לסייעתא דשמיא. אמנם שאיפה יש לי לדעת את כל התורה כולה, אבל אין לי מושג כלל וכלל כמה תעלה בידי"**.

אם נתבונן היטב נראה שרבים מן המסיימים את הש"ס, לא באמת סיימו אותו, שהרי הרבה מן הדפים רק מלמלו בשפתיהם ולא הבינו אותם כלל וכלל, ומאין נובע דבר זה אצלם? מזה שקיבלו החלטה נחושה לסיים את הש"ס עד לתאריך הנקוב ויהי מה, ולכן גמרו ואמר בנפשם, שאם אינו הולך בכי טוב, ילך ברמאות.

הציר המרכזי שעליו נסוב הכל

ולא באנו ח"ו לזלזל באי אלו מן הלומדים או להחליש אצלם החשק, אך כוונתנו להראות בדרך דוגמא, איך נראית התוצאה כאשר הציר המרכזי הוא "כך וכך תעלה בידי" וכל השאר נע מסביבו.

ונבאר בדרך משל: ראובן אמר לשמעון: מחר בשעה תשע אפגוש אותך במקום פלוני. אמר לו שמעון: מכיר אני אותך לא מהיום ולא מאתמול, תשע אינו תשע, ברבע לעשר רק תתחיל לחשוב לצאת מביתך. אמר לו ראובן: הפעם אני

עלינו לזכור את מה שהודיע לנו על-ידי חכמיו, **שהצעד הראשון הוא לזכור שאין לנו שום יכולת עצמית להצליח בתורה.** אמנם יכולים אנו לפתח שאיפות, **אבל ההצלחה נתונה בידי ה', ואם נבקש ממנו רחמים, יביא אותנו אל ההצלחה.**

ומעתה נבין, שכאשר נבקש ללמוד עצות וטיפים להצלחה בתורה, יהיה זה רק לאחר שנגיע להכרה עמוקה שההצלחה באה מאת ה', ונבין שכל העצות והטיפים הפרקטיים אינם רק כדי ללמוד איך לקיים את ה"ירבה בישיבה" כפי שזונו ה' באופן הנכון. והרי כן אמרו חז"ל במסכת מגילה (ו, ב) שהגם ש"יגיעת ומצאת תאמין", כי היגיעה מוכרחת כדי למצוא, עם כל זה **ההצלחה האמיתית שהיא קיום התורה בלב,** תלויה בסייעתא דשמיא.

ולמשל: כשהחלו לצאת לאור הספרים החדשים המביאים מראי מקומות לרוב בכל חלקי הש"ס, התעורר פולמוס בין הלומדים אם יש בהם כדי להמעט מגיעת התורה, והיה הנידון אם הקימה מן המקום להוציא ספרים מן הארון ולחפש בהם בחיפוש אחר חיפוש נכללת ביגיעת התורה, או שמא אינה נכללת ביגיעת התורה, ואדרבא, עדיף לו ללומד שישב במקום אחד כשכל המראי מקומות פרוסים לפניו, ועל ידי כן יוכל לנצל את יגיעתו בהבנת דברי הראשונים והאחרונים.

הא לנו שאלה ראויה שמטרתה לדון איך על האדם לקיים את ה"ירבה בישיבה" כמו גם את ה"יגיעת ומצאת

האמיתית. לא מצאנו בשום מאמר ממאמרי חז"ל שייעצו לאדם שיישבע לגמור מסכת פלונית. ומה שמצאנו שראוי להשבע לקיים את המצוה כפי שנהג דוד המלך ע"ה וכפי שאמר בתהילותיו "נשבעתי ואקיימה", הלא זה רק כדי לזרז את עצמו לקיים את המצוה, דהיינו לעשות את מה שמוטל עליו, אבל בשום פנים ואופן לא לגמור את המצוה או לגמור את המסכתא.

שאיפה לתוצאה איננה שאיפה רצויה

השאיפה שמסיבת סיום הש"ס מעוררת אצל אחרים לסיים אף הם את הש"ס, איננה שאיפה ראויה. דומה שאיפה זו למי ששואף לשמוח ביום כלולת בנו באותו אופן שחבירו שמח ביום כלולת בנו. היודע אתה כמה צער וכאב עבר חבירך בטרם הביא את בנו בקשרי שידוכים?! היודע אתה כמה תפילות נשא לשמים כאשר בנו ריחף בין שמים לארץ, בין גן עדן לגהינום?! היודע אתה כמה התייגע באותן שנים לחזק את לבו באמונה ובטחון וכמה נתקרב אז אל אביו שבשמים?! כל אלו גרמו לו שבעת כלולת בנו תעלה השמחה על גדותיה באשר כל תחנותיו שחנה בהן צפו עלו לו במוחו בעת שמחת הריקודים. איך תרצה בכלל להדמות אליו? והרי עבד על כך עשרים שנה!

אנשים רואים בעיניהם תוצאה נאה ומתחילים לחשב במוחם איך להביא אף הם תוצאה זו. הלא הסיבה שהללו זכו לתוצאה זו נעוצה דווקא במה שלא חשבו מעולם על התוצאה, וכל הקבלות

מבטיח לך שבשעה תשע, אעמוד שם מוכן. אמר לו שמעון: כל פעם אתה מבטיח שהפעם תעמוד בדיבורך, ועד כה מעולם לא עמדת בו. אמר לו ראובן: אבל הפעם יהיה שונה מתמיד, הפעם תראה אותי שם בדיוק בשעה תשע...

ויהי בבוקר וראובן הקיץ משנתו בשעה שמונה ושלושים, ועתה הוא מתחיל להתחבט בשאלה: היתפלל במנין אם לאו, היאמר קרבנות אם לאו, היוציא בפיו את כל תיבות התפילה אם לאו. ובדרך כלל עוד יהרוס את שלום ביתו באותו חצי שעה, וכמה בני אדם אף יחספו מנחת זרועו עד שיגיע למקום המיועד בשעה תשע בדיוק.

ומה ההסבר בזה? ההסבר פשוט. אדם זה החליט בהחלטה נחושה שיגיע בשעה תשע למקום פלוני ויהי מה, ועכשיו כיון שלא הלך לו בדרכי טובים, כל מי שיעמוד בדרכו יחסוף מהלומה, והכל כדי שיגיע אל יעדו.

לא זו הדרך שלימדנו התורה

אם יעדו של אדם הוא לסיים, הוא כבר הזמין אולם למסיבת הסיום וכבר הודיע חגיגת לכל המשפחה על תאריך הסיום, כל מה שמסביבו יקבל מכה מוחצת, ובכלל זה גם דפי הגמרא שלו. כן למד, לא למד, כן הבין, לא הבין. אין אצלו שום חילוק בין זה לזה - כאן יהיה סיום.

אך כאמור, לא זו הדרך שהתורה לימדנו להצליח בתורה, לא זה מה שלימדנו חז"ל ולא זה מה שראינו או שמענו שביא את האדם אל ההצלחה

שפעל הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל במפעלו, מפעל הדף היומי, הוא להועיל לבני אדם לקבוע עתים לתורה. לימוד הדף היומי מזכיר לו לאדם שאינו יכול לדלג אף לו על יום אחד מקביעות הלימוד שלו.

כששואלים למי שאין לו מסגרת של לימוד אם הוא קובע עתים לתורה, בדרך כלל יענה "הן", אלא שאתמול לא למד מפני שהוצרך ללכת לשמחת נישואין, ושלשום לא למד מפני שהיה עסוק בענין חשוב, וכן הלאה. אך **מי שיש לו מסגרת, כגון מסגרת זו של הדף היומי, יזכור דבר יום ביומו שהוא מוכרח להתיישב וללמוד, ואם ייבצר ממנו יום אחד מחמת אונס, ישלימנו למחרת כדי שלא יחסר לו אותו דף.**

בקשת רחמים להצלחה בקביעות עתים

אכן פעמים הרבה אנו מוצאים בני אדם שקובעים לעצמם סדר ללימוד הדף היומי, אך פה ושם הם נטרדים על-ידי שמחות אמיתיות או צרכים אמיתיים שנזדמנו לו עבור גידול הילדים, ועד מהרה הם מאבדים כליל את סדר לימודם. ויותר מזה יש לך בן אדם שהתחיל לבוא לשיעור של הדף היומי, הוא הגיע אליו בקביעות נפלאה במשך שנתיים ומחצה ואפילו הכין כוסות קפה מדי יום לכל המשתתפים, אך באחד הימים הסתדר לו על-ידי ההשגחה סדר יום חדש ונתגלה לו שיותר אינו יכול להשתתף באותו שיעור. הוא כבר ניסה למצוא שיעור אחר בעירו, ולא מצא. הוא אף ניסה ללמוד לבדו, אך זה החזיק לו

שקיבלו על עצמם לא היו אלא קבלות של ללמוד ולהתייגע עוד ועוד, וכיון שעשו את המוטל עליהם והתפללו לה' שיהיה בעזרם, זכו והביאם ה' עד הלום.

סוף דבר: **התורה לימדתנו, שאם אנו חפצים להצליח בתורה, תחת אשר נביט על הסוף ונחשב איך להגיע אליו, נחשוב על הדבר הבא המוטל עלינו לעשות, ונשפוך את לבנו לה' שיעזור לנו לקבוע עתים לתורה.** והיינו כי לאחר שנבין שעלינו לעשות את המוטל עלינו והתוצאה היא בידי ה', נבוא ונשאל מהו הדבר המוטל עלינו לעשות על-פי התורה, וכיון שנגלה שהדבר המוטל עלינו לעשות על-פי התורה הוא לקבוע עתים לתורה, דהיינו ללמוד יום אחר יום בשעה הקבועה מבלי לדלג עליה מכל סיבה שבעולם, נבקש מאת ה' שיהיה בעזרנו בדבר זה.

אמרנו שני דברים: הראשון, **שבבואנו ללמוד תורה, עלינו לזכור שהדרך היחידה להצליח בה היא על-ידי סייעתא דשמיא ואשר לכן עלינו להרבות בתפילה לה'.** והשני, **שכשאנו מתפללים לה' עלינו להתפלל לא להגיע אל התוצאה כפי שאנו מדמים אותה במחשבתנו, אלא לקבל סיוע לקיים את החלק המוטל עלינו באופן הנכון. והתוצאה שתבוא בהמשך, תהיה רק כשכר שהקב"ה מעניק למי שמקיים נכונה את המוטל עליו.**

הדף היומי כממריץ לקביעות עתים

וכעת נעבור לענין "קביעות עתים לתורה": הנה אחד מהדברים הגדולים

מוסר את עצמו לכוחות הטבע, ועל-פי כוחות הטבע הרי אינו שייך שיוכל להתמיד בקביעות לימודו יום אחר יום. **אבל כשהוא נושא את עיניו בתפילה לה' שיהיה בעזרו, אזי הוא מוסר את עצמו לבוראו, ומשכן הוא מקבל סיוע למעלה מדרך הטבע ויכול גם יכול להמשיך שנים ארוכות בסדר קביעותו.**

בדומה לאותה הבטחה שהבטיחו חז"ל, שהמחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי, תועיל לו מחשבתו לבטל הדבר, הלא יש לנו עוד הבטחה: "אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו". הוי אומר: **אין ולא יהיה אדם שיצליח לעמוד בקביעות לימודו, אם לא שיבקש מבוראו שיהיה בעזרו.**

הקושי בלימוד התורה מחמת גודל אהבת ה' את בניו

ועל-פי האמור נבין דבר נוסף הפלא ופלא. בשיעור הקודם הבאנו מה שנשאלנו כמה פעמים מפי אנשים: למה עשה ה' שיהיה קשה כל-כך לקיים את מצוותיו וללמוד את תורתו? מדוע לא הקל מעט כדי שעוד אנשים יוכלו לעלות על העגלה, וכדרך שנוהגים לפעמים מגידי השיעורים, שמדברים באופן השווה לכל נפש, כדי שגם בעלי הכשרון החלש יוכלו להבין את דבריהם? מדוע לא יתאספו חכמי הדור ויחליטו בגלל חלישות הדור, שמעתה ואילך כל הלומד את המסכתות הקלות שבש"ס נחשב לו כאילו סיים את הש"ס?

והתשובה לכך, שצריך להשריש בלבנו שאין הקב"ה צריך שבני אדם יצליחו, אין

מתענית אסתר עד פורים. הלא האדם אינו יכול לחשב מראש איך ייראה סדר יומו בעוד שבע שנים, כאן היה לפני התחלת נישואי הילדים וכאן הוא כבר לאחר התחלת נישואי הילדים, ונמצא שלא מחמת רפיון נבצר ממנו להתמיד בקביעותו, אלא מחמת סיבה אמיתית שלא נצפתה מראש. ובכן, השאלה במקומה עומדת, מה יעשה האדם ולא יפול מן העגלה.

והאמת ששנים רבות חקרתי אחר הדבר, לראות מי הם שעולה בידם להשתתף בשיעור במשך כמה שנים, וראיתי שהם האנשים שאין להם טרדות מיוחדות, הם נמצאים כבר לאחר חיתון הילדים ואינם הולכים להשתתף בשמחות, ומאידך, אלו שהיו נתונים לשינויים ותמורות, נשרו אט אט מן העגלה.

אולם דבר זה לא יתכן, כי **אם התורה ציוותה לנו לקבוע עתים לתורה חוק ולא יעבור, מוכרח הוא שכל אחד יוכל לקיימו. בעל כרחנו לומר, שהכל צריך להתחיל בבקשת רחמים וכאמור לעיל.** אמור מעתה: לא יתכן בעולם שהאדם יוכל בכוחות עצמו להתמיד בקביעות לימודו יום אחר יום, שהרי כל אדם באשר הוא אדם מוקף בחבילי טרדין, **ורק אם יקבל סיוע ממי שהחכמה שלו וממי שהעתים שלו, רק אז יסתדרו ענייניו באופן שיוכל להתמיד בקביעותו ללא הפרעות.**

אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו

כל עוד האדם סומך על עצמו, הוא

אמרו שאי-אפשר להצליח בלי יגיעה, והוא סבור שהוא יכול להצליח בלי יגיעה. ולכן תחילה לכל אסור לנו להאמין לו שהגיע להצלחה בלי תפילה, ובלי לעשות את מה שהוטל עליו לעשות, כדי שלא ניהפך ח"ו לאפיקורסים. אך בר מן דין אין לנו שום סיבה להאמין לו, כי בוודאי אין לו שום הצלחה, שהרי אפשר שמתעטר בעטרה של שקר ורמאות. אומר הוא שסיים את הש"ס, וכשתעבירהו בכור המבחן, תראה שאין לו ולא כלום. יתכן אמנם שהוא עצמו מרגיש סיפוק עצום מסגנון לימודו, אבל הדבר ברור שלא זה נקרא הצלחה.

ונחוץ להדגיש שכל זה נכון גם לבעלי הכשרון ובעלי התפיסה החדה, כי אף הם בכלל מאמר חז"ל "אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו", ומסיבה זו יהיו להם לבעלי הכשרון ובעלי התפיסה החדה ניסיונות אחרים אשר יצטרכו להתמודד אתם. לרוב אהבתו את בניו, הקב"ה אינו מתעלם מאף אחד מהם, ולעולם לא יתן לאחד מהם להיות כמו הנחש שאינו זקוק להתקרב לבוראו.

על מנת שתעלה לרקיע

עכ"פ הקב"ה דורש מן האדם שיקבל על עצמו החלטה נחושה לקבוע עתים לתורה, אבל שיידע יחד עם כן שלא יוכל לעמוד בקביעותו אם לא שיתפלל בכל יום מחדש שהאלוקים יהיה בעזרו. והסיבה שיצטרך להתפלל כל יום מחדש איננה מפני שכח התפילה מוגבל ואינו יכול לפעול אלא לאותו יום, אלא מפני שבלי שיתפלל האדם כל יום מחדש,

הוא מחפש מוצלחים. אולי הארגונים השונים מחפשים מוצלחים כדי שיוכלו לפרסם אותם ואת עצמם בראש כל חוצות, אבל הקב"ה אינו זקוק להם. **הקב"ה מחפש את אלו שקרובים אליו במשך כל ימי חייהם. חפץ הוא באלו שנמצאים בתוך טרדות העולם הזה ואף על פי כן מתקרבים אליו מיום ליום.** והיות שהאמצעי הקל ביותר להתקרב על ידו אל השי"ת, הוא התורה, לכן עשה ה' שלא יוכלו להצליח בתורה מבלי להתפלל אליו שוב ושוב, כי על ידי זה דוקא יתקרבו אליו מיום ליום ומשעה לשעה ותתקיים תכלית לימוד התורה.

אילו היה הקב"ה ממעט מן הקושי בלימוד התורה, היה הלומד מתפלל תפילה אחת בתחילת לימוד הדף היומי, ונזכר מבוראו רק לאחר כמה שנים בעת סיום הש"ס. לכן הגדיל הקב"ה את הקושי באופן שעל-פי טבע לא יוכל האדם בשום אופן לעמוד בקביעותו, ואז יצטרך האדם לפנות אל בוראו בכל עת לימודו ויתקרב אליו יותר ויותר כפי תכלית הבריאה.

לא יגעתי ומצאתי אל תאמין

וכך הוכיחו אנשים לאלפים אשר הלכו עם בוראם, שאע"פ שהיו להם טרדות לרוב, הצליחו לעמוד בסדר קביעותם שנים רבות ועלו והצליחו בתורה. מה שאמרו חז"ל "אם יאמר לך אדם לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", היינו מפני שאדם זה בא לומר בעזותו, שהוא יודע יותר טוב מהשי"ת ומחכמיו הנאמנים. הם

את עזרתו. ואתם בני אדם שיודעים שאין להם שום יכולת משל עצמם להתמיד בסדר קביעותם ולהצליח בתורתם, יספרו סיפורי השגחה פרטית לרוב גם בתחום לימוד התורה.

הריבוי בישיבה והאמונה בה' משלימים זה את זו

במסכת שבת (לא, א) איתא: אמר רבא, בשעה שמכניסין אדם לדין, אומרים לו: נשאת ונתת באמונה? קבעת עתים לתורה? פירש בספר "שבט מיהודה" וכן אמר הרה"ק מפאריסוב זי"ע, שמתעם זה הקדים משא ומתן באמונה לקביעות עתים לתורה, לפי שבתחילה שואלים אותו אם כשנשא ונתן עשה זאת עם אמונה בה', וכשהוא משיב "הן", שואלים אותו: אם כן מדוע לא קבעת עתים לתורה? אחר שהוכחת שיש לך אמונה בה', מדוע כשהתקשרו אליך באמצע הלימוד, סגרת את הגמרא כדי לשוחח עם פלוני? היה לך להאמין שעכשיו אינך יכול לדבר! איי, מחר פלוני לא יוכל לדבר, אבל עכשיו אתה אינך יכול לדבר! איי, תפסיד מחמת כן את פרנסתך, הלא אתה מאמין שהקב"ה מפרנס אותך!

נמצאנו אומרים מעתה, שה"ירבה בישיבה" וה"יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו", משלימים זה את זה. על-ידי שהאדם מבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, מסייעים לו מן השמים ומשדרים עבורו סדרי הטבע כדי שיוכל להרבות בישיבה באופן קבוע באופן ששום דבר

כשיעלה שחר חדש תפרח מזכרונו הידיעה שהיתה לו אתמול שהוא מוכרח לקבל סיוע מן השמים.

ושוב, ההחלטה איננה לסיים את הש"ס, אלא לעשות את רצון ה' על-ידי קביעת עתים, שפירושה לא לחסר אף לא יום אחד מכל סיבה שבעולם, ושאם יחסר יום אחד מחמת אונס ישלימנו תיכף ומיד ביום המחר. ועוד זאת ידע בשעת קבלת ההחלטה, שיבואו זמנים שכדי לקיים את סדר לימודו, יהיה זה על מנת שתעלה לרקיע. וכי ישאל: הלא התורה עצמה אמרה "לא בשמים היא"? אף הוא יענה לעצמו, שהיא עצמה הודיעה לנו שהכל תלוי איך האדם ניגש אל לימוד התורה, אם ניגש אליה עם תפילה לה', הקב"ה יביא את השמים אליו וישנה עבורו סדרי בראשית כדי שיוכל להמשיך בסדר קביעותו, ואם לאו יפול מן העגלה.

הלא אותם סיפורי השגחה פרטית הרווחים בתחום מציאת הזיווגים, קיימים בכל תחומי החיים, ולא דווקא בתחום מציאת הזיווגים, ומה שהם רווחים רק בתחום זה, הוא מפני שבתחום זה אנשים מרגישים חסרי אונים ויודעים שהם חייבים לפנות אל ה'.

אמור מעתה: הסיבה שמרבית בני אדם אינם מצליחים להתמיד בסדר קביעותם, נעוצה בכך שהם מרגישים שבהחלטה נחושה יוכלו לעמוד בו ושוכחים שעליהם לפנות אל ה' מתוך כניעה וביטול ולבקש

1. להרה"ק רבי אברהם איגר מלובלין זי"ע בנו ומ"מ של הרה"ק רבי יהודה לייב אייגר זי"ע.

הופיע בו אותו "מראה מקום" ככתבו וכלשונו.

מידי יום מתגלגלים סיפורים כאלה לרוב, אך ייחודיותו של מעשה זה, הוא במה שבטוח הייתי שלעולם לא אוכל למצוא את המראה מקום לרוב נדירותו, אלא על-ידי אדם פלוני. והנה לא הייתי צריך לוותר עליו כי ההשגחה כבר סובבה שאמצא אותו בדרך לא דרך.

יסוד הדבר הוא, שאם ירצה האדם להסתמך על השתדלותו, יתכן שלפעמים יעלה הדבר בידו, אך ברוב המקרים ינחל אכזבה, שהרי הוא סומך על מקרי הטבע. אבל אם ילך ויסתמך על בוראו מתוך ידיעה שהוא עצמו אין לו שום כוח, אזי יראה ניסים גלויים למעלה מדרך הטבע, שהרי מן השמים מכינים לו לאדם ניסים גלויים כדי שיוכל להצליח בתורה, אלא שדורשים ממנו שיפשוט את ידיו.

לא יטרידנו מסדר קביעותו. ועל ידי שירבה בישיבה כפי המוטל עליו מבלי להביט החוצה, יהיה בכך סימן לגודל אמונתו בה'.

מעשה השגחה פרטית בלימוד התורה

הנה לפנינו מעשה שאירע עמי אך אתמול: חיפשתי מראה מקום מסוים עבור השיעור שהתכוננתי למסור. שמעתי את ה"מראה מקום" מאדם אחד בעבר, וכעת לא זכרתי מהו אותו מראה מקום. עמלתי רבות במשך ארבעים דקות, בזמן לחוץ ביותר, קודם מסירת השיעור, להשיג אדם זה, אך הדבר לא עלה בידי. משראיתי שהדבר לא עלה בידי, ויתרתי, באמרי: יהיה כפי שהקב"ה רוצה. והנה, אך התיישבתי על מקומי למסור את השיעור, וראיתי על השולחן ספר אחד שלא מענין השיעור ואשר לא ביקשתי שיכינוהו לי. פתחתיו אותו, והנה

יום רביעי פרשת ויגש - ד' טבת תש"פ

הדרך להצלחה בקביעת עתים לתורה חלק ב'

לפתע כמו הבריקה בי הארה משמים: מה אתה סומך כל-כך על עצמך? מסור לאביך שבשמים! תיכף ומיד דיברתי עם אבי שבשמים ואמרתי לו: עשיתי את שלי, חשבתי שאני יכול, ראיתי שלא. מעכשיו הגיע תורך. עשה זאת אתה בדרך שלך. איך שסיימתי לדבר אתו, שקעתי בשינה מתוקה...

שעון המעורר צלצל, קפצתי מן המיטה. הסתכלתי החוצה מבעד לחלון, נדמה היה לי שבחוף יורד גשם (היה זה בחודש כסלו), ועל כן לקחתי אתי את מעיל הגשם שלי, מעיל העשוי ניילון. יצאתי החוצה וראיתי שאין שום זכר לגשם. התחרטתי על שסחבתי אתי את המעיל, אבל כבר היה מאוחר מדי. לא היה לי פנאי לחזור, מיהרתי לבית המדרש.

הגעתי לבית המדרש, וניגשתי מיד אל המתלים לתלות את מעילי. לפתע הרגשתי בשקית שחורה ובתוכה חפץ גדול בעל זוויות מחודדות. התרגזתי בלבי. מי זה שתולה כאן חפצים חדים העלולים לקרוע את המעילים? תפסתי את השקית בידי כדי לסלקה. אך בטרם עשיתי מעשה, פתחתי אותה לראות מה בפנים. ומה התפלאתי בראותי בתוכה דגם מרהיב עשוי עץ של בית המקדש, הכלול בתוכו את כל כלי המקדש כמו גם את המזבח החיצון. התביישתי מעצמי.

אבל דבר אחד עדיין עמד בדרכי, איך אוכל להשתמש בחפץ שאינו שלי?

צופה ומביט מראשית אחרית - מעשה בהשגחה פרטית

בשיעור הקודם דיברנו על אודות הסייעתא דשמיא שהאדם צריך לה כדי שיוכל להצליח בלימוד התורה ולעמוד בסדר לימודו בקביעות, ודיברנו על כך, שמי שיפנה אל ה' לבקש את עזרתו בלימוד התורה, יראה ניסים גדולים של השגחה פרטית, ממש כפי שרואים בתחום מציאת השידוכים.

והנה שלח לי מגיד שיעור אחד מעשה נפלא שאירע עמו לפני כמה שנים, ואלו דבריו: למדתי עם שומעי לקחי במסגרת הדף היומי את מסכת יומא. הגעתי לסוגיא העוסקת במקומו של המזבח החיצון ביחס לפתח האולם, סוגיא שמובאות בה כמה שיטות, יש אומרים שהמזבח עמד בימין החצר, יש אומרים בשמאלה ויש אומרים באמצעה. הגעתי למסקנא מאחר שהסוגיא תלויה בחשבון, שעלי לתארה להם באופן חי כדי שבינו אותה לאשורה. במהלך היום שקודם מסירת השיעור, עלו במוחי כמה וכמה רעיונות, החל בהבאת ציורים, עובר להעמדת קופסאות בגדלים שונים זו לצד זו, וכלה בהצגת שקופיות. אולם, כל הרעיונות לא יצאו אל הפועל מסיבות שונות והלכתי לישון בתחושת אכזבה. בגלל תחושת האכזבה, התגלגלתי במיטתי מצד לצד מבלי יכולת להרדם.

לכך. **בהיותו צופה ומביט מראשית אחרית, כבר הכין לך מראש משהו הרבה יותר טוב. יכול אתה להרגע. יתכן שברגע הראשון תיעצב אל לבך, אבל תיכף ומיד תתחזק ותבין שאינך זקוק למה שתכננת.**

ועלינו להבין מזה, שכמו כן כל שאר החלקים הנצרכים לימוד התורה, זקוקים לסייעתא דשמיא עצומה. יש לך אדם שמחפש חברותא מתאימה ללימוד קבוע ואינו מוצא, אם מפני שהוא גר במקום נידח, אם מפני שלאותן שעות שבהן הוא מתפנה ללימוד, קשה למצוא חברותא. יש לך אדם שמחפש מגיד שיעור המתאים לסגנון לימודו, ואינו מוצא. הוא צריך למגיד שיעור שלומד מהר, והמגיד שיעור שבסביבתו לומד לאט, או להיפך. **הלא מדובר כאן בעניינים של זיווג, באשר האדם יוצא לחפש את מי שישפיע עליו תורה. ואם כן בוודאי זקוק הוא לסייעתא דשמיא, כי רק הקב"ה מזווג זיווגים. אי-אפשר לעשותו לבד.**

אם ראית בטלן ותירוצו עמו

ומכאן, שכל התירוצים שמעלים בני אדם להצדיק את ביטולם מלימוד התורה, תירוצים התלויים בחוסר מציאת חברותא או מגיד שיעור מתאים, אינם תירוצים. כי אף אם אמנם על-פי דרכי הטבע, לא מצאו להם את אשר אהבה נפשם, הלא **היה להם לפנות אל אביהם שבשמים שיבוא לעזרתם, שהרי כפי האמור, כל תנאי לימוד התורה והצלחתה, אינם יכולים להתקיים בדרכי הטבע כי אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו, ורק**

החלטתי לשאול את הראשון שייקרה לפניי אם ידוע לו "דגם" זה של מי הוא. בבית מדרש שפוקדים בו כמאה ושלושים לומדים ומתפללים, כמה סיכויים יש שאפגוש את האדם הנכון? פחות מאחוז! אבל למה לא לנסות?

באותם רגעים כבר נכחו בבית הכנסת שני אנשים ממשותפי השיעור. ניגשתי אל הראשון מביניהם ושאלתי אם הוא יודע "דגם" זה של מי הוא. השיב לי הלה על אתר: שלי הוא. ואיך הוא מגיע לכאן? שאלתי. פשוט מאוד, השיב לי. אחר הצהריים יושבים פה שני אנשים מבוגרים ולומדים בחברותא מסכת מידות (מסכת העוסקת במידות בנין בית המקדש). לפני כמה ימים ניגשתי אליהם ושאלתי אותם אם הם מעוניינים שאביא להם דגם של בית המקדש שיש לי בביתי, דבר שיכול להועיל להם בלימודם. השיבו לי "הן". הבאתי להם את הדגם, הם התבוננו בו כפי צרכם ואתמול התקשרו להודיע לי שסיימו להשתמש בו. אמרתי להם שיתלו אותו על המתלים ואני כבר אקח אותו משם.

השתוממתי לראות איך הקב"ה מסבב סיבובים, ועוד בטרם צריך האדם לאותו דבר, הקב"ה כבר מכינו בשבילו, ובלבד שיפנה אליו ויבקש את עזרתו.

בכל עצב יהיה מותר

הנה סיפור זה, אינו רק סיפור נאה של השגחה פרטית, אלא אף גם ממחיש את מה שאנו עוסקים בו כעת. אם רואה אתה שמה שתכננת בלבך אינו עולה יפה, תבין שזה בגלל שהקב"ה יודע שאינך זקוק

וקשובים. יתחיל האדם לעסוק בלימוד התורה על-פי מהלך אחד מסוים מתוך תפילה שהקב"ה יכוון אותו אל הדרך הנכונה כדי להגיע אל חלקו בתורה, ואז יפקח עיניו ויטה אזניו לראות ולשמוע אם מן השמים אכן מסכימים למהלך זה או שמא הכינו לו מהלך אחר. הרי היחיד שיודע מה הוא חלקו של כל אחד בתורה ובאיזה אופן יצליח בתורה, הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ואם כן פשוט שאין שום מהלך לאדם להגיע אל חלקו ולהצליח, אם לא על-ידי בקשת רחמים ממי שהמפתח בידו.

דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי

למדנו עד כה בענין הסייעתא דשמיא שהאדם זקוק לה כדי להצליח לעמוד בסדר לימודו בקביעות, וכעת נבוא לבאר כיצד יסדר האדם את קביעות לימודו מצד המוטל עליו באופן שתהיה לה קיום.

וזו לשון הגמרא במסכת ברכות (לה), א: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה ברבי אלעאי, בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי - זו וזו נתקיימה בידן, דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי - זו וזו לא נתקיימה בידן.

למדנו ממאמר זה כלפי מה שראינו במסכת נדה שהתנאי להצלחה בתורה הוא להרבות בישיבה ולבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, שאופן הריבוי בישיבה

בעזרתו יתברך יהיה לו לאדם כל מה שצריך כדי שיוכל להתמיד בלימודו.

יש וקשה לו לאדם להאמין שפנייתו אל ה' תועיל לו למצוא חברותא מתאימה, מפני שהדבר נתפס אצלו כהשגת שני מליון דולר. אבל האמת היא שהקב"ה גם מזמן לאנשים שני מליון דולר. צאו ושאלו את כל אלו שהשיאו את צאצאיהם. ומדוע הוא מזמן להם שני מליון דולר? משום שרצונו שישאו את צאצאיהם. אגלה לך סוד: **רצונו גם שתצליח בלימוד התורה.** ואם בענייני פרנסה עוד היית יכול להסתפק אם רצונו שתתעשר או שמא רצונו שתסתפק במועט, בלחם צר ובמים לחץ, **בלימוד התורה אין שום מקום להסתפק, כי בוודאי רצונו שתעלה מעלה מעלה ותצליח לעמוד בקביעות לימודך, ואם כן בוודאי יספק לך את כל התנאים שאתה זקוק להם בדרך ההצלחה.**

תהיה קשוב להדרכה העליונה

צא מדרכי הטבע, התבונן היטב בהשגחה הפרטית המלווה אותך ואת חבריך בכל תחומי החיים, והבן שהקב"ה יעזור לך גם בקביעות עתים לתורה. ואף שאינך יודע באיזה אופן יעזור לך ה' ומאיזה צד יחיש לך הישועה, **פתח לבך ותהיה מוכן לקבל אותה בכל אופן וצורה כפי אשר יבחר ה'.**

וכפי שבענייני פרנסה ובפרט בענייני שידוכים, בני אדם לומדים להיות פתוחים וקשובים לדעת לאן ההשגחה מובילה אותם, כמו כן בענין לימוד התורה יש להם ללמוד להיות פתוחים

היקרות ביותר, שהרי למענן הוא בא בעולם ועל ידן הוא זוכה להצלחה ברוחניות ובגשמיות.

ואולם כדי שדבר זה יקנה שבייתה בלב האדם, יהיה מוכרח לשנות כליל את מהלך מחשבתו, עד שבכל עת מצוא יאמר לעצמו: הגם שדבר פלוני חשוב מאוד ודבר פלוני יקר מאוד, אבל השעות שבהן אני לומד, הן השעות היקרות ביותר ואין למעלה מהן.

העלאת לימוד התורה למרומי רשימת סדר העדיפויות

על לוח לבו של כל אחד מאתנו חרוט "סדר עדיפויות". רשום בו מה חשוב יותר ומה חשוב פחות, זה למעלה מזה. ואם היו פורסים לו לאדם את לוח לבו כנגד עיניו, היה בוש ונכלם מעצמו, בהיותו רואה איך הוא הופך עיקר לטפל וטפל לעיקר. למעלה מהכל נמצא אצלו השגת תענוגים אשר עליהם לא יותר בשום פנים שבעולם, ולאחר מכן באים עניינים נוספים, ורק בסוף, בתחתית הרשימה, מופיעה נתינת צדקה ולימוד התורה.

והאמת שהאדם עומד תדיר בפני מבחנים שונים לראות מה חשוב אצלו יותר ומה חשוב אצלו פחות, מה נחשב אצלו לעיקר ומה נחשב אצלו לטפל. כשהוא נכנס להתפלל או ללמוד, האם הוא בודק בכל עת את טלפונו לראות אם אי מי התקשר אליו או לא.

הוא עד שתהיה תורתו קבע, ואופן בקשת הרחמים הוא שבאמת יעלה בידו לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי.

אולם מדברי הגמרא במנחות (צט, ב) הדנה לומר כלפי אותם בני אדם העוסקים על המחיה ועל הכלכלה, שיוצאים ידי חובת קביעות עתים לתורה בלימוד מועט, ואפשר שגם יוצאים בקריאת שמע שחרית וערבית, מוכח שעשיית התורה קבע והמלאכה עראי איננה תלויה בשעות.

עיקר המלאכה בשינוי המוח והלב

אכן בצוואתו של הרה"ק רבי פנחס מפיליץ ז"ע, בעל "שפתי צדיק", ליוצאי יריכו, מצאנו לשון נפלא השופך אור על מאמר זה, והנה לשונו: **יתחזק בלבו שהשעות של לימוד התורה הקדושה יהיו היקרות שבכל מעת לעת**, כמו ששמעתי מפה קדוש זקני מורי ורבי ה'חידושי הרי"ם', על מה שאמרו חז"ל שהראשונים עשו תורתם קבע, **שקבעו בלבם שזהו עיקר חיותם, וממילא נמשך ברכה למקח וממכר שהוא עראי**.

הא לנו מדברי ה'חידושי הרי"ם' ז"ע, שהדרך לעשות את התורה קבע והמלאכה עראי, היא בלב, וממנה זה מתפשט להלאה. והיינו **שיבין האדם שהשעות שבהן הוא לומד, הן השעות**

ז. נכדו - בן בתו - של ה'חידושי הרי"ם' וחתן דודו הרה"צ רבי אברהם מרדכי בן ה'חידושי הרי"ם' ז"ע. נסע עם זקיניו להרה"ק ה'שרף' מקאצק ואח"כ הסתופף בצל זקיניו ובצל הרבי ר' הענין מאלכסנדר וגיסו ה'שפת אמת' מגור ז"ע. לאחר פטירת גיסו עזב את גור כדי שלא יבואו אליו חסידים ועבר לפיליץ וקיבל עליו עול רבנות העיר והקים שם ישיבה.

שפעם אחת הלך לבית הכנסת מעוטר בטלית ותפילין כדרכו, ופגע בו אדם אחד שהיה לו למכור אבנים טובות ורצה שילך עמו לביתו, והגאון השיב לו שימתין עד שיבוא מבית הכנסת, ובתוך כך מכרן לאחר והאחר הרויח בהם כמה אלפים ר"ט **ושמח הגאון שמחה גדולה שהשליך מנגד ממון רב עבור תפילת ציבור.**

הנה הגאון סיים את סיפורו כאן ולא הוסיף לספר: "ואז מצא מליון דולר על הארץ וידע שהקב"ה הזמין לו וכו'". כי לא זה הוא העיקר. **העיקר הוא מה שעלה אז בידו לשים את ה"תפילה במנין" בראש סדר העדיפויות,** באופן כזה שלא הזדמן לא כמוהו מעודו. וזה מה שגרם לו לשמוח שמחה גדולה, כי הבין שבכך הרוויח למשך כל ימי חייו שתעמוד התפילה במנין למעלה ראש.

הזדמנות שלא תסולה בפי

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל סיפר: בנסיעה אחת שנסענו באוטובוס, עשה האוטובוס עצירה על אם הדרך כנהוג לעשות בנסיעות ארוכות. היה אז דקות ספורות קודם השקיעה ונעמדתי בצד להתפלל מנחה. כשהגעתי לברכת שים שלום, שמעתי מכריזים: האוטובוס יוצא עכשיו ממש להמשך דרכו, מי שנמצא נמצא נמצא, ומי שלא - שישאר. בלחצי כי גבר, הזדרזתי באמירת ברכת שים שלום ועליתי על האוטובוס.

מלאכת האדם היא להעלות את "לימוד התורה" למרומי רשימת סדר העדיפויות. ואם כי אין דורשים ממנו שתכף ומיד ישים אותו מעל הכל, מכל מקום מוטל עליו לדחותו כלפי מעלה עוד ועוד כפי יכלתו. בראשונה יעשה את השינוי במוחו ובלבו, ומיד יתחילו לבדוק בעולם העשייה לראות אם אמת נכון הדבר ששינה את סדר העדיפויות שלו או לא.

ואם ענין שמירת השבת נמצא אצל כל יהודי מן השורה בראש הרשימה, וכשיעמידו, למשל, מליון דולר על השולחן, ויאמרו לו ליהודי ירא ושלם: "אם תחלל את השבת, מיד תקבלם", בוודאי לא יסכים לכך, ענין קביעות עתים לתורה, עדיין לא עלתה אצל רובם לראש הרשימה, כי חשיבות קביעות עתים לתורה טרם נשרשה היטב בלב והיצר הרע מתחדש כל יום להביא לו לאדם טרדות שונות ומשונות כדי שלא יוכל לקבוע עתים לתורה. ועל כן עלינו לעבוד ללא הרף להשריש בלבנו את גודל החשיבות לקבוע עתים לתורה ולדחות אותה כלפי מעלה מיום ליום.

על דא שמח הגאון שמחה גדולה

בספר "מגן גבורים"^ח (סי' צ' סק"יג), כתב לענין תפילה בציבור בזה הלשון: משום מניעת ריוח מחוייב האדם להתפלל בציבור... וכן כתב ב"שם יעקב", והעיד על זקנינו **הגאון מו"ה זלמן מירל"ש ז"ל אבד"ק האמבורג,**

ח. שחובר על ידי החברותא הני תרי גאוני עולם שלמדו וחברו כמה חיבורים בחברותא הגאון רבי יוסף שאל נתנזאהן עם גיסו וש"ב הגאון רבי מרדכי זאב ב"ר יצחק אהרן הלוי איטינגא זצ"ל.

לימוד התורה בראש סדר העדיפויות שלנו, הלא אם תתקבל תפילתנו ונתרגל להחשיב את לימוד תורה יותר מכל דבר אחר, לא יהיה לנו יותר נסיון בדבר? וכי לזה אנו חותרים, להקל מעצמנו המלאכה?!

והתשובה לכך: הנה קשה לו מאוד לאדם לשנות את הרגליו, ואם הרגליו עוד נותנים עצות למוחו ולבו, קשה לו הדבר שבעתיים, מפני שכבר התמכר להם. וכבר אמר **הרה"ק מרוז'ין ז"ע** (וכן מטו משמיה דהרה"ק מליזענסק ז"ע) על מאמר חז"ל (שבת קכט, ב) "לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו", שפירושו **שישקיע כל מה שיש לו כדי לנעול את הרגליו המעוותים ולהחליפם בהרגלים ישרים.**

ההרגל נעשה לו לאדם כטבע, ולכן כפי שקשה לו ללכת כנגד טבעו, כן קשה לו ללכת כנגד הרגלו. אולם כשהאדם עמל קשות ועולה בידו לשנות את הרגליו, הוא קונה בכך לעצמו הרגלים חדשים תחת אלו הישנים, ומעתה לא יצטרך יותר להלחם עם טבעו. ולמשל, אם עד עתה היה צריך להלחם עם עצמו כדי להשכים קום לעבודת הבורא, כיון שנתרגל לקום כארי, אינו צריך יותר להלחם, כי ההרגל החדש מוציאו ממיטתו.

ומעתה נבין, שאם לא ישנה אדם את הרגליו, יישאר כל ימיו במלחמתו מול היצר במקום הראשון. אבל **אם ישנה את הרגליו**, הגם שבתחילה יהיה לו קשה כי כל ההתחלות קשות, **מכאן ואילך יוכל להלחם עם יצרו במקום גבוה יותר.**

הפטיר הרב פינקוס: לעולם לא יהיה לכם מושג כמה התחרטתי על מעשה שטות זה שעשיתי, ולא מפני שאם הייתי נשאר להתפלל כמונה מעות עד סוף התפילה, היו ממתינים לי או שהיה נעשה לי נס ומישהו היה בא להסיע אותי, אלא **מפני שאז הייתי מרוויח רווח עצום כל-כך במדרגות התפילה, ומי יודע אם תזדמן לי שוב הזדמנות כזו.**

ליהי ידוע שבשעת נסיון כזה קשה מאוד לעמוד בו, ועל כן **מוכרח האדם לפעול יום אחר יום כדי להפוך את הלך מחשבתו, וכדי להשריש בלבו שהעיקר זה התורה והתפילה וכל השאר טפלים להם**, ויזכיר לעצמו פעם אחר פעם שאם ישים את התורה והתפילה בראש מעייניו ולא יוותר עליהם בשום פנים ואופן בעבור עניינים אחרים, זה וזה יתקיים בידו ויראה ברכה והצלחה, לא רק בתורתו ותפילתו, אלא אף גם בפרנסתו ובכל שאר העניינים.

יבקש רחמים בשחרית ממי שהחכמה שלו, שיעזור לו בבואו לעת נסיון, להניח את שכלו בצד ולהעדיף את תורתו על פני כל שאר העניינים בלי שום חשבון. והלא לזה אנו אמורים לכוון בשעה שאנו אומרים "ותרגילנו בתורתך", וכשאנו מתפללים על פתיחת הלב לתורה וחכמה בברכת אהבת עולם, שנצליח לעשות בלבנו את תורתנו קבע ואת מלאכתנו עראי.

תכלית ההתרגלות לעבור ממלחמה למלחמה

אכן כאן יש מקום לשאול: מדוע אנו מתפללים "ותרגילנו בתורתך", שיעלה

המלכים הקב"ה, שיש לו להזהר לקום במהירות ובזריזות. והמרגיל את עצמו בדרך הזה, ארבע או חמש פעמים, לא יכבד עליו אחר כך. ולכאורה קשה להבין, הלא כבר נהג כן האדם אין ספור פעמים, הוא כבר נלחם עם יצרו חמישים שנה והמלחמה מתשת אותו ואינה נגמרת. אך התשובה היא שאם היה ממשיך יום אחרי יום, בוודאי היתה המלחמה נגמרת, אבל **כיון שאחרי כל כמה ימים הוא חוזר "רק" פעם אחת להרגלו הראשון מחמת תירוצים שונים, ממילא חוזר הדבר וניעור ונצרך הוא להתחיל הכל מחדש.**

נמצינו למדים גם לענין קביעות עתים לתורה, שכאשר באים להתרגל ללמוד בזמן מסוים ביום, יום אחרי יום, יש לזכור שבתחילה יהיה לו הדבר קשה עד מאוד, שהרי הוא בא לעקור הרגלים ישנים ולקנות לעצמו הרגלים חדשים. אבל **אם יתמיד בזה, ככל שיעברו הימים, תלך המלחמה ותישקט, עד שיעשה הדבר הרגל חדש אצלו ולא יצטרך להלחם כלל. אך כל זה בתנאי שיתמיד בזה יום אחרי יום, ולא יתפתה לוותר פעם בשבוע או פעם בשבועיים.**

עצה לעבור את ההתחלה בהצלחה

עוד יש להביא עצה אחת למי שרוצה להתרגל בלימוד קבוע, על-פי המסופר בסוף מסכת קידושין, על רב עמרם חסידא, שבעמדו לפני נסיון גדול כאשר לבו בער לדבר עבירה (בבחינת כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו), הרים קולו וצעק: נורא בי עמרם! [אש בביתו של עמרם]. התאספו אליו תלמידיו וניצל מן החטא.

ולמשל, אם עד עכשיו היה נלחם לקבוע עתים לתורה, מעכשיו כבר נתרגל לזה ואינו צריך יותר להלחם, ואם כן יוכל להלחם מעתה כדי להתרכז יותר בלימודו באותן שעות שהוא לומד בהן.

קניית הרגלים חדשים לא נועדה כדי לפטור את האדם ממלחמת היצר, אלא כדי לסייע לו לעלות במקום גבוה יותר ולהלחם משם עבור מדרגות יותר גדולות. כשהאדם יוצא לקנות הרגלים חדשים, הוא לוקח בחשבון שהדבר יגיע לו בקושי רב, אבל הוא עושה כן מתוך ידיעה שאין לו אפשרות אחרת, ושהוא מוכרח לקנות אותם הרגלים חדשים אם רצונו לטפס על שליבות הסולם ולא להשאר כל ימיו בתחתיתו.

הזהירות שלא לחזור להרגל הראשון

וכאן צריך לזכור, שכשבאים לעקור הרגל ישן, מוכרחים להיזהר לעסוק בזה יום אחרי יום בלי הפסק, כי אם יחזור האדם פעם אחת להרגלו הראשון, יתבטל למפרע כל מה שעמל עד כה ויצטרך להתחיל את הכל מחדש. וכפי שאפשר ללמוד כן מלשון **קיצור שולחן ערוך** (סימן א' סעיף ד'), שכתב: צריך האדם להתגבר כארי, ומיד כשיעור משנתו, יקום בזריזות לעבודת הבורא... וישים אל לבו, כי אם היה קורא אותו איזה אדם, לאיזה עסק שירויה בו ממון או לגבות חובו... בודאי היה זריז לקום מיד... וכן אם היה צריך ללכת לעבודת המלך, היה קם בזריזות ולא היה מתרשל פן יעלילו עליו, או כדי למצוא חן בעיני המלך. על אחת כמה וכמה לעבודת מלך מלכי

כל אחד יעשה הדבר בשכל ובאופן התואם את דרך התורה (ולא חלילה באופן בזוי המצוי לדאבוננו בשוק), אך **עכ"פ יבטיח שיהיה לו דבר מה שימנע ממנו מלסוג לאחור בתקופה הראשונה**, אותה תקופה שנאמר עליה "כל ההתחלות קשות". ולאחר מכן, כשיעבור תקופה זו, ממילא תוקל עליו המלאכה, שהרי כבר תהפוך אצלו הקביעות לרגילות והרגל נעשה טבע שני.

וכאמור, **כל זה הוא מה שמוטל על האדם מצד "ירבה בישיבה", אבל יחד עם כן הוא מוכרח גם לקיים את החצי השני "יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו", שהרי אלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו, ואז בוודאי יהיה הקב"ה עמו ויצליח בלימוד התורה ויקנה לעצמו חיי נצח.**

אמרו לו תלמידיו: ביישתנו! וכי היית צריך להודיע לכולנו שצדיק וחכם כמותך יכול לבעור לדבר עבירה?! אמר להם: מוטב שתתביישו עם עמרם בעולם הזה ולא תתביישו עמו בעולם הבא.

עצה זו, עצה גדולה ונפלאה היא גם לקביעת עתים לתורה. **אל תעשה את קביעותך בינך לבין עצמך! כי אז יקשה לך מאוד להחזיק בה.** תכריז בביתך ותדביק פתקים על הקירות: "מהיום והלאה לא אהיה בבית משמונה עד עשר בערב ולא אענה לטלפונים". מה שיארע אז, שכל סדרי הבית ישתנו מחמת הכרזתו, ובשל כך, גם כשיחלש לבו לאחר שלושה שבועות, לא יוכל לחזור לביתו בין שמונה לעשר מחמת הבושה, שהרי בגללו שינו את כל המערכות בבית, ועכשיו יחזור לביתו כלא היה!?

יום חמישי פרשת חוקת - ז' תמוז ה'תשפ"ב

עבודת ה' של העוסק במשא ומתן לפרנסתו

להשקיע שעות רבות מאוד כדי לחזור על כל החומר הלימודי, ואז נשברתי ברוחי. שמעתי את שכני מלמעלה עוסק בקול בהוויות דאביי ורביא ומסתלסל בניגונה המיוחד של הגמרא, ואילו אני נגזר עלי לעסוק בלימודי חול. לא יכלתי להרגע. הלכתי ליטול עצה מן הזקנים, יהודים ספוגים בתורה וחסידות. כולם אמרו לי פה אחד **שהיות שאני עושה לפי הוראת מורה דרכי, זהו העבודת ה' שלי ועלי לעשותו בשמחה רבה.**

דבריהם אמצו את לבי והחלטתי מאז להגיד לשם יחוד קודם לימודי החול שלי מאחר שזהו העבודת ה' שלי, וכך אני אומר: הנני מתיישב ללמוד לימודי תואר כדי לקיים מצות לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ולקיים רצון בוראי לפרנס את משפחתי וכל הכוונות והייחודים יהיו על דעת הבעש"ט הק' ותלמידיו, ויהי נועם וכו'.

מדרגה של יהודי...

חלילה מלראות עצמו כחי חיים כפולים

ובכן, היות שרבים מזדהים עם יהודי זה, מן הראוי שנלבן יותר סוגיא זו ובוודאי יהיה לעזר ולתועלת. תחילה נקריא מכתב נוסף **מהגאון רבי יצחק הוטנר** זצ"ל. יהודי אחד שהוציא תואר באיזה תחום על פי הדרכתו, כתב לו שהוא מרגיש מאז שהוא חי חיים כפולים,

מעשה ידינו כוננה עלינו - מכתבו של יהודי בעל מדרגה

קיבלתי מכתב מיהודי, אקריא את תוכנו ואחר כך נראה מה אנשי המעלה אומרים על זה.

כה הוא כותב:

שלום רב! אני לומד עכשיו לימודי חול לתואר ראשון וכל יום לפני שאני מתחיל בלימודי, אני אומר לשם יחוד, וזאת בעקבות מעשה שהיה. לפני כשנה, לפני שהתחלתי את הלימודים האלה, לא ידעתי להחליט האם עלי להמשיך ללמוד בכולל או להתחיל בלימודים אלה כדי לקבל תואר ולהתפרנס בכבוד. יותר משכני לבי להמשיך לשבת בכולל, אך היות שלא הצלחתי לגמור את החודש, הלכתי לשאול את מורה דרכי לדעת כדת מה לעשות. אמר לי מורה דרכי להתחיל בלימודים במקום לשבת בכולל אך בד בבד לקבוע עתים לתורה חוק ולא יעבור.

קשה היה לי הדבר, כי רציתי להשאר בכולל, ואפילו פרצתי אז בבכי, אבל נזכרתי במאמר **חז"ל** על הפסוק לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. נראה היה לי שאמר לי על שמאל שהוא ימין, אבל הבנתי שאני מחויב לציית לו.

כשהגיעה תקופת המבחנים, נאלצתי

אמרו "כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו", היינו שכל מה שהוא עושה אפילו בעניינים הגשמיים, הוא עושה למען דבר אחד.

לסיום הוא כותב לו: צר לי מאוד עליך אם לא הבנת זאת, כי אם יש לאדם המון נקודות המפוזרות זו תחת זו, יש לו ריבוי של סוגי חיים וצער גדול מאוד, כי הוא מרגיש כל שעה אדם אחר. אבל אם כל הנקודות מסודרים מסביב לנקודה אחת שעומדת באמצע, הרי זה עיגול אחד. **חובתך בעולמך להעמיד במרכז חייך את האחד ואז לא יהיה לך שום כבודות.** חבל שהתעצבת, הלא אתה יכול לחיות חיים מאושרים ולעבוד את ה' בשלמות כאשר תזכור שבכל מה שאתה עוסק את עובד את ה'.

זהו החלק הראשון, לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ולזכור שאנו עובדים את ה' בכל עת ובכל רגע. ידוע שאפילו הגויים היו קוראים את הרה"ק רבי קאפיל חסיד זי"ע^ט 'השויתניניק', כי בלכתו בשוק ולא רצה לשכח את ה' היה ממלמל תדיר "שויתי ה' לנגדי תמיד". זה אמנם מדרגה גדולה של צדיקים, אבל גם אנו יכולים עכ"פ להתרגל להעמיד את הקב"ה באמצע באופן שכל מה שנעשה יסתובב סביבו, וממילא לא נרגיש שיש לנו חיים כפולים.

ובלבד שיכוון לבו לשמים

וכעת נבוא אל החלק השני שהוא החלק היותר קשה להכילו. מה נעשה

הוא אמנם לומד ומתפלל כיהודי, אך כיון שהוא עוזב את בית המדרש, הוא מרגיש כאילו הוא חובש כובע אחר ונכנס לעולם של מסחר שם הוא נעשה רשכה"ג.

כותב לו הרב הוטנר: חס ושלום! למותר להגיד לך שמעולם לא הייתי מסכים בשום אופן שתחיה חיים כאלה. אמנם אמשל לך משל, מי ששוכר לו חדר בבית לחיות בו חיי תושב ושוכר לו עוד חדר במלון לחיות בו חיי אורח, זה נקרא שחי חיים כפולים. אבל מי ששוכר בית עם שני חדרים, אינו נקרא שחי חיים כפולים, אלא נקרא שחי חיי רחבות.

ד"ר וואלאך כדוגמא

ומספר: ביקרתי פעם בירושלים בבית החולים של ד"ר וואלאך (שליט"א) וראיתי אותו נכנס לחדר ניתוח וניגש אל החולה השוכב על שולחן הניתוחים ושואל אותו לשם אמו כי רצה להתפלל עליו בשעת הניתוח. סיפרתיו לאחד מיוחד מבין גדולי ירושלים וקרא: כמה צריך לקנאות ביהודי כזה שיש לו הזדמנות כזו לשמש כלי שרת לכבוד שמים.

המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו

וממשיך הרב הוטנר: אהובי חביבי! אמור לי האמת, האם אמירת פרק תהלים לשלומי של חולה על ידי הרופא העומד לעשות הניתוח נקרא חיים כפולים? עתה חביבי יקירי חלילה לך שתראה עצמך בראי כאילו יש לך חיים כפולים. חז"ל

שיש לחברי יותר עולם הבא, כי אין אני עובד את העולם הבא שלי אלא את הקב"ה. **אני עובד את הקב"ה בתוך המצב שאני נמצא ואני שמח בכך**, ואם שאלתי את מורה דרכי כי לא הצלחתי לגמור את החודש ואמר לי לעשות לפרנסתי, הרי אני שרוי במצב כזה ואין לי שום סיבה להתעצב בעבור כך.

יש והאדם מוכרח לעבוד לפרנסתו ואז הוא מסתכל החוצה ורואה איך פלוני אשר חותנו גביר ומחזיק אותו על שולחנו הולך וגדל בתורה ושמו כבר הולך למרחקים. בני מעיו מתחילים להתהפך לו, מה פשעי ומה חטאתי שלא זכיתי שחותני יהיה גביר? אם יתנו לי מן השמים כדי פרנסתי וגם את שלום ביתו של פלוני, אף אני אשקיע כל כולי בתורה, ומזה הוא בא לידי עצבות ומרה שחורה בגלל מר גורלו.

אומרים לו חז"ל: אם זהו המצב שהגעת אליו לפי כשרונותיך ולפי מצב פרנסתך ולפי מה שעבר עליך בשנות ילדותך, אין צריך להתחבט בחשבונות מה חשוב יותר ללמוד או לעבוד לפרנסה, אלא תבין שתפקידך הוא לעשות מה שהקב"ה רוצה ממך ותו לא.

תכלית הלימוד היא הביטול

והוסיף בזה הרה"ק מפרשיסחא זיע"א, והוא נפלא מאוד: הרי תכלית לימוד התורה אינה הלימוד עצמו, אלא להגיע לנקודת הביטול, ולכן אם האדם הגיע

כאשר יבוא אדם וישאל: הכל טוב ויפה, אפשר אמנם לעבוד את ה' על ידי עסק הפרנסה, אבל **חז"ל** אמרו "ותלמוד תורה כנגד כולם" וכן הודיעו לנו בכל מקום שאין דבר חשוב מלימוד התורה ועליה העולם עומד, ואם כן דוה לבי מדוע לא זכיתי להיות מלומדי התורה כל היום.

על זה יש להביא מאמר **חז"ל** (ברכות יז, א) **"אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לאביו שבשמים"**. דבר זה אמור הן לקיום המצוות והן ללימוד התורה, ופירושו **שכל עוד האדם מכוון לבו לאביו שבשמים, אין שום חילוק בין עושה הרבה לעושה מעט**. והקשה על זה **הט"ז** (א"ח א, ג): אם המרבה עושה גם כן לשם שמים, איך יתכן שהממעט שוה לו, והרי באיכות שניהם שווים והמרבה הוסיף בכמות.

לא יהיה חילוק אצלו בין מרבה לממעט

ובספר **"רמתיים צופים"** הביא ליישב בשם הרה"ק הרבי ר' **בונים מפרשיסחא** זיע"א שאמר **שתכלית הלימוד היא שיבוא האדם לידי ביטול להקב"ה וירצה רק מה שהוא רוצה**, וזהו הפירוש בלשון חז"ל "ובלבד שיכוון לבו לשמים" **שלא יהיה חילוק אצלו בין מרבה לממעט ולא יעשה שום חשבון כמה עולם הבא יהיה לו**.

על האדם לומר לעצמו: אם הקב"ה הכניס אותי למצב זה, לא אכפת לי מה

י. על ספר תנא דבי אליהו, להגה"צ רבי שמואל משינאווא זצ"ל תלמיד הרבי ר' בונים מפרשיסחא ועוד ז"ע.

בר בי רב דחד יומא

כעת נעבור לנדבך נוסף: הגאון רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל דיבר פעם בפני בעלי בתים שעובדים לפרנסתם וקובעים עתים לתורה. בתוך הדברים אמר: לכאורה מי שקובע עתים לתורה אינו אותה מדרגה של מי שהוגה בתורה כל היום, כי ההוגה בתורה כל היום רוחו חדורה מלימודו, מה שאין כן מי שרק קובע עתים לתורה. אך באמת מצאנו דבר נפלא באגדתא דמסכת חגיגה (ה. ב): רב אידי אבוא דרבי יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב (היה רגיל ללכת אחרי הפסח שלושה חדשים בדרך כדי להגיע לישיבה, לומד שם יום אחד, ועושה את דרכו חזרה לביתו במשך שלושה חדשים כדי לשמח את אשתו בחג הסוכות). והוון קרו ליה רבנן בר בי רב דחד יומא. חלש דעתיה. קרי אנפשיה (איוב יב, ד) שחוק לרעהו אהיה וגו'. אמר ליה רבי יוחנן: במטותא מינך, לא תעניש להו רבנן (אל תקפיד עליהם כדי שלא יענשו בגינך). נפק רבי יוחנן לבי מדרשא ודרש: ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון (ישעיה נח, ב), וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו! אלא לומר לך: כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה - מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה. עד כאן לשון הגמרא.

והנה לכאורה הדבר ייפלא, כי לפי זה יוכל האדם להשתתף פעם אחת בשנה ב"יום שכולו תורה" ויספיק לו לכל השנה. אתמהא!

האדם על ידי עבודתו שלו לאותה נקודה של ביטול, משפט צדק הוא שיהיה שוה בערכו למי שלומד תורה כל היום, וזהו אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים, כלומר **ובלבד שיגיע לאותה ביטול שאין לו שום רצון כי אם לעשות רצון קונו.**

והמשיל את משלו לשנים שהוצרכו להגיע ליריד, האחד הגיע מדרך רחוקה והשני ממקום קרוב, וכי חילוק יש ביניהם עכשיו?! הרי עכשיו שניהם נמצאים ביריד. אף כאן, כל ששניהם הגיעו לנקודת הביטול, אין חילוק ביניהם.

בענין זה יש להביא את המסופר שכאשר תלמידי המגיד הק' ביקשו לקרב את היסוד ושורש העבודה לחסידות, אמר להם רבם שאין צורך כי כבר הגיע אל הנקודה בדרך הארוכה. בכך גילה להם שדרך החסידות אינה התכלית, התכלית היא להתדבק בהקב"ה ולהבטל אליו בביטול הגמור, והחסידות היא רק דרך להגיע אליה, והגם שהיא הדרך הטובה ביותר כי הדרכים האחרות בחזקת סכנה הן, מכל מקום שהגיע בדרך אחרת, הגיע.

כך הוא גם לענייננו, אין ספק שהתורה היא הדרך הבטוחה ביותר ושהסכנה לעוסקים בתורה כל היום פחותה משל שאר בני אדם, אבל אם האדם כבר נמצא במצב מסוים והוא עמל שם להתבטל להקב"ה עשרים וארבע שעות ביום, הרי הוא מגיע אל תכליתו, ויותר מזה אין הקב"ה רוצה ממנו כלום.

בחסידות ויראת שמים. ובסוף יום מפרך של עבודה, נכנס היה לבית המדרש ולומד עד שלוש לפנות בוקר, וכשהוצרך לסגור את הגמרא, כמה קשה היה לו לעשותו, אבל ידע שאין לו ברירה, כי בעוד כמה שעות מתחיל עוד יום של עבודת ה'.

על לימוד כזה שהוא לשמור ולעשות ולהתבטל לגמרי להשי"ת, עליו אמרו חז"ל "כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה - מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה", כי המבחן הוא תמיד מה נעשה לאדם על ידי הלימוד, ואם הגיע האדם אל התכלית על ידי יום אחד של לימוד, מה חילוק יש בינו לבין מי שלומד שנה שלמה ורק אז מגיע אל התכלית.

כשאמרו חז"ל שהעולם עומד על לומד התורה, לא למרבה בכמות דווקא התכוונו, ולא למי שמשמש כמגיד שיעור דווקא נתכוונו, אלא בעיקר נתכוונו למי שלומד באיכות, דהיינו למי שלומד לשמה ומתוך הדחק, כי הוא בא על ידי כן אל התכלית הרצויה על ידי לימודו.

על כן אמרו הצדיקים שגם העובד לפרנסתו עבודתו בכך, כי אם בכל שעות עבודתו יצפה וישתוקק להגיע אל שעות לימודו הקבועות, יתבטל בכל עת לרצון השי"ת ויגיע למדרגות גדולות.

טוב ויפה לחסידים שיעסקו בדרך ארץ

והנה בספה"ק "דברי ישראל" (פרשת נח) הביא שפעם אחת שאל חסיד אחד

אך התשובה שתכלית לימוד התורה היא לא רק לשמור ולעשות, אלא גם כדי להתדבק בתורה באופן שיכיר וירגיש שאת כל חיותו הוא יונק ממנה. מעתה הבה ונשער בדמיוננו איך היה האמורא רב אידי מרגיש בלכתו לשיבה מהלך של שלושה חדשים. ללא ספק היתה תשוקתו להגיע לשיבה הולכת מתעצמת מיום ליום. קביעות התורה שלו לא היתה אצלו כדי לצאת ידי חובה, אלא מוכן היה לוותר על הכל בשבילה. כשהגיע לשיבה לאחר הכנה רבה כזו, כאשר כל כולו בוער באש התשוקה להתחבר עם התורה, נספגה התורה שלמד באותו יום בעצמותיו באופן נפלא עד מאוד ונתדבק על ידה בבוראו בדביקות עצומה. ובסופו של אותו יום כשסגר את הגמרא, לא היה זה מפני שרצה לסגור את הגמרא, שהרי אם הדבר היה תלוי בו, היה נשאר ללמוד עוד כמה חדשים. אלא מפני שידע שרצון ה' הוא שיחזור לעירו כדי לשמח את אשתו בחג הסוכות, ואת התורה הרי לא למד בשביל ללמוד סתם, אלא בשביל לקיים. נשק את הגמרא ויצא להטלטל בדרכים, הכל מפני שהגיע למדרגת ביטול לה' שאין כמותה.

המבחן הוא לאחר הלימוד

החסיד ר' ניסן פילטשיק זצ"ל בצעירותו עבד לפרנסתו כרוכל. כיתת את רגליו בין הגוים והגויות, והגם שלא היה רואה מעולם מה שאין צריך לראות, לא היה זה קל בשבילו בהיותו יהודי ספוג

לגמרי, כי הוא יבוא מתוך השתוקקות נפלאה.

לכו לחמו בלחמי

וממשיל שם את משלו: כמו שאנו רואין שילד העני יש לו כח יותר מילד העשיר אף שיש לו כל תענוגי העולם, והוא כי מה שירעב ויתאוה זה הילד העני ללחם ואין, אחר כך כשישיגנו למלא רעבוננו, נתוסף לו כח ועוז, נמצא על ידי שהרעיב את עצמו, מקבל חיות מזה הלחם. כמו כן הדבר בלחמו של תורה, **כשעוסק במשא ומתן ועל ידי זה מרעיב עצמו ללמוד ונעשה רעב וצמא ללחמו ומימו של תורה, אחר כך שלומד מוצא בו טעם ערב ומתוק.**

צדיקים ילכו בם

אכן בוודאי צריך להזהר שלא לפרש את דברי הצדיק באופן עקום, וחס ושלום שיאמר האדם: ארעיב את עצמי חודש שלום שלא לפתוח ספר ואחר כך איזה לימוד יהיה לי... אכן כל דבר אפשר לפרש באופן ישר ואפשר לפרש באופן עקום, צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. אך לא מפני כן נצטרך להתעלם מדבריו, והרי תורה הם וצריכים אנו ללמדם. הרי אנו רואים שחז"ל עצמם לא חששו וכתבו במפורש במסכת **חגיגה** "כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה", וכן כתבו במסכת **ברכות** "הרבה עשו כרשב"י (ללמוד כל היום) ולא עלתה בידם", וכן במסכת **קידושין** "כל העוסק במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא". חז"ל ידעו שזה האמת

מזקנו הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זיע"א אם לעסוק במשא ומתן ובדרך ארץ אם לא. אמר לו: בוודאי, טוב ויפה לחסידים שיעסקו בדרך ארץ, **ומי שאומר שאינו רוצה לעסוק במשא ומתן מחמת שהוא מניעה לעבודתו, אינו יודע בדרכי החסידות כלל.** כמו שמצינו **כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ, לא במהרה הוא חוטא, שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק.**

מבואר מדברי קדשו, שהעסק במשא ומתן לא זו בלבד שאינו מפריע לעבודת ה', אלא אף מועיל, כי הוא דומה לחוט השזור משלושה חוטים שכל אחד מועיל לשנים האחרים להתקיים, וכפי שהדרך ארץ לא יהיה לה פנים וצורה בלי מקרא ומשנה, כך המקרא ומשנה לא יתקיימו בלי דרך ארץ - כמובן, כל אחד לפי מצבו ועניינו כפי שה' רוצה ממנו.

ומבאר שם: **למשא ומתן יש ביכולת להכניס כח והתחזקות ללימוד מקרא ומשנה, כי בעת שהאדם עוסק במשא ומתן ויש לו השתוקקות ללמוד** (וכאותרו שתיאר במכתבו איך נפשו יוצאת בשמעו את שכנו לומד בניגון), אחר-כך **כשפונה לתורה, הוא לומד בהשתוקקות גדולה וחשק נמרץ.**

אמור מעתה: **כשהאדם עובד לפרנסתו, אין לו להתעצב בעבור כך, אלא יהיה בשמחה גדולה עד מאוד שהוא יכול לעבוד את בוראו, ואל יעשה חשבונות לומר שאינו במדרגה העליונה ביותר, אלא יזכור שעליו לעשות רצון ה' וזה מה שהוא עושה.** ואחר כך כשיתיישב ללמוד, יהיה זה לימוד אחר

לשמים. ובכן, מה יעשה? ישקיע הרבה
לכוון את לבו לשמים, כי אז יקיים את
תפקידו בשלמות.

וממדבר מתנה

יתירה מזו מביא שם בספה"ק "דברי
 ישראל" בשם זקנו, שמי **שעובד**
לפרנסתו מרוויח גם שגאוותו נשברת,
 ובזה הוא מסביר מאמר חז"ל "פשוט
 נבילתא בשוקא ואל תצטרך לבריות".
על ידי שהאדם עובד בשוק, הוא פושט
את נבילתו, דהיינו את גאותו. "...אני
 שמח במצבי, כי אני יודע שאני עושה
 רצון בוראי. אינני אומר שפלוגי שפל
 ממני. חס ושלום! אינני זקוק לכך.
 שפלוגי יהיה פי אלף טוב ממני. היודע
 אני חשבונות שמים?! אני יודע דבר אחד,
 שזהו המצב שלי ושאני במדרגה נחותה
 מפלוגי, אבל אני עושה רצון בוראי..."
 אה! עכשיו שהגעת לענווה אמיתית, אתה
 באמת במדרגה יותר גדולה מפלוגי, כל
 שפלוגי לא הגיע לענווה.

ושאסור להתעלם ממנו, אלא שצריך
 לפרשו נכונה ולא להתעקם ח"ו.

ואמנם דברי חז"ל והצדיקים בענין זה
 לא בא למעט ח"ו, אלא באו להסביר לנו
שהנקודה היא האיכות, והאיכות יתכן
שתבוא דווקא על ידי משא ומתן, אך
 אין זה אומר שמי שלומד כל היום, לימודו
 חלש יותר. הנקודה העיקרית היא,
 שאיננו יודעים חשבונות שמים, ולכן אין
 שום סיבה למי שעובד לפרנסתו
 להתעצב ברוחו, כי יש מספיק מאמרי
 חז"ל המוכיחים שאין שום דבר שמפקיע
 את העובד לפרנסתו מלקיים את
 תכליתו. העצבות נובעת ממה שהאדם
 מתבונן ורואה שאינו ממלא את תפקידו.
 הוא סבור שרק אם יתנו לו כסף די
 מחייתו מדי חודש והכל יזרום אצלו על
 מי מנוחות, רק אז יצליח למלא את
 תפקידו. וזה אינו נכון, כי באמת שעה
 אחת בכוונה שאתה לומד, שווה יותר
 מכמה וכמה שעות שלא בכוונה, ואחד
 המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו

יום ג' פרשת קדושים (אחרי בחו"ל) - כ"ה ניסן תשע"ט

תלמיד חכם אמיתי כיצד

כי לקח טוב נתתי לכם

וטעם הדבר כתב מהר"ל בפירושו "גור אריה" על התורה (דברים ו, ז), וזה לשונו: והטעם, כי צריך שתהיה נקראת "תורתו", דכתיב (תהלים א, ב) "ובתורתו יהגה יומם ולילה", וגם נקראת קניינו, דכתיב (משלי ד, ב) "כי לקח טוב נתתי לכם", ואם מגמגם בהן אין זה "תורתו". ולא נקראת קניינו, שלא נקראת 'קניינו' אלא אם שלו היא, ואם מגמגם בתורה ומסופק בה, אינה שלו לגמרי, ע"כ.

מבואר מדבריו כי החיוב ללמוד באופן שיהיו דברי התורה מחודדים בפה ולא ישתכחו מן הלב, הוא תנאי בלימוד התורה, והרי הוא מצטרף אל התנאי שהרחבנו אודותיו את היריעה בשיעור הקודם ללמוד על מנת ללמד. ואולם רובא דרובא מבני האדם ישאלו: האם דיבורים אלו שייכים אלינו? אמנם מכירים אנו כמה תלמידי חכמים מופלגים שהם שלמים גם בזה וגם בזה, הם גם זוכרים את תלמודם וגם זוכים ללמד אחרים. אבל מי אנו ומה אנחנו? הלא דיבורים אלו של חז"ל רק מבאים אותנו לידי יאוש!!!

התשובה היא כי דרכי לימוד התורה שייכים לכל אחד ואחד באשר הוא ואיננה מופקעת מאף אחד בעולם, וכפי שכתב עוד שם בשולחן ערוך הרב (סעיף

אל תגמגם ותאמר לו

במסכת קידושין (ל, א) איתא: תנו רבנן: ושננתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפיו, שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר (משלי ז, ד): אמור לחכמה אחותי את וגו', ופירש רש"י: שתהא בקי בה כאחותך שאסורה לך. עיין שם עוד.

וכן פסק בעל התניא להלכה בשולחן ערוך שלו (יו"ד הלכות ת"ת פ"ב ס"ג): ולדברי הכל בתחילת לימודו של אדם, בין במקרא בין במשנה בין בתלמוד בכל יום, לא די לו בלימוד פעם ושתיים ושלש, אלא צריך לחזור על כל אחד פעמים רבות מאד, הכל לפי כח זכרונו של אדם, כדי שייזכור היטב. והמשנה והתלמוד שהן ההלכות פסוקות בטעמיהן צריך לחזור עליהן בכפלי כפליים יותר מהמקרא, כי תורה שבכתב אי אתה רשאי לומר בעל פה, מה שאין כן תורה שבעל פה, המשנה והתלמוד, שהן ההלכות בטעמיהן, חייב הוא מן התורה לחזור עליהן כל כך עד שתהא משנתו סדורה ושגורה בפיו כל כך בעינין שאם ישאלנו אדם איזה דבר הלכה ממה שלמד יוכל להשיב לו מיד אסור או מותר בלי גמגום, שנאמר ושננתם לבניך, שיהיו דברי תורה שנונים ומחודדים בפיו שאם ישאלך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד.

שלמד בג' או ד' שבועות אלו עד שיוכל לזכור הכל עוד כמה שבועות, ובתוך כך לימוד עוד פרק אחד בכל יום.

וכן יעשה להיות מוסיף והולך פרק אחד בכל יום בכל ימים שבינתיים בין חזרה לחזרה עד שילמוד כל כך הרבה משנה ותלמוד בענין כשיצטרך לחזור על הראשונות בסוף כל חודש כפי טבעו שאינו יכול לזכור היטב יותר מחודש אחד על דרך משל, אזי ישהה בחזרה זו כל החודש כולו עד שיחזור על כל לימוד שלמד עד עתה, וכן יעשה לעולם מידי חודש בחודשו לחזור תמיד על הראשונות.

ואף שנמצא שלא יוכל ללמוד ולידע כל ימיו רק כדי מה שיוכל לחזור בחודש אחד, לא יחוש, כי לא עליך המלאכה לגמור, וכך היו מצויים בימיהם תלמידים שלא היו בקיאים ויודעים בעל פה רק מסכת אחת ויש מהן שתי מסכתות (כדיאתא בירושלמי סוף מסכת שביעית).

ובסעיף שלאחר זה כתב בשולחן ערוך הרב: אך אדם כזה, מאחר שאינו יכול ללמוד דברי תורה הרבה מאוד, צריך שיהיה כל לימודו בלימוד המביא לידי מעשה, שהן ההלכות הצריכות לכל אדם לידע אותן לקיים המצוות כהלכתן ולהיזהר מלהיכשל באיסורים חס ושלום, והם דברים שאי אפשר להישאל תמיד לחכם המורה שבעיר או שלא יהיה יודע להישאל ולהסתפק כלל אם לא ילמדם תחלה, דהיינו רוב אורח חיים כמעט כולו, ומיעוט יורה דעה, ומעט באבן העזר וחושן משפט, כל הלכה ברורה בטעמה מהתלמוד ומפרשיו כמו הרא"ש או הב"י לפחות ולחזור עליהן לעולם.

ה): וגם מי שיודע בעצמו שהוא שכחן גדול בטבעו ותולדתו, שאף אם יחזור על לימודו פעמים אין מספר לא יזכור כי אם זמן מה ואחר-כך ישכח מעט מעט, לא יוכל לפטור נפשו מלאו זה דפן תשכח ומצות ושננתם שנתבאר למעלה, כי מצוות התורה שוות לכל נפש מישראל, ולא ניתנה תורת כל אחד ואחד בידו שיהיה זה חייב במצוה זו וזה פטור ממנה לגמרי מחמת טבעו ותולדתו, אלא כל אחד חייב לזכור דברי תורה בלבו כפי יכולתו והשגת כח זכרונו אם מעט ואם הרבה דברי תורה, ע"כ.

לא עליך המלאכה לגמור

וממשיך בשולחן ערוך הרב לבאר אופן קיום מצות ושננתם למי שהוא שכחן בטבעו: ועל זה אמרו 'לא עליך המלאכה לגמור', כגון מי שהוא שכחן גדול ואם יהיה שונה הלכות רק פרק אחד ביום ויחזור עליו מאה פעמים ויותר, ואפילו כל היום כולו, לא יוכל לזכרו היטב כי אם חודש אחד על דרך משל, ואח"כ אם לא יחזור עליו יתחיל לשכוח מעט מעט, הרי זה חייב לעשות כן, ללמוד בכל יום רק פרק אחד ולחזור עליו כל היום כולו, וכן יעשה שלושים יום ואח"כ בסוף החדש יחזור על השלושים פרקים אלו כמה פעמים עד שיוכל לזכרם היטב עוד ג' או ד' שבועות על דרך משל, ואח"כ לימוד בתוך כך עוד פרק אחד בכל יום ויחזור עליו כל היום כולו, ויעשה כן עד כלות הג' או ד' שבועות אלו, ואזי יחזור עוד פעם או שתיים על שלושים פרקים הראשונים וגם על פרקים האחרונים

בשני אופני הלימוד גם יחד. מצד אחד ילמד בכל עתותיו הפנויות מקצוע אחד שבו ישתלם מתחילה ועד סוף וישנן אותו עד שיהיו פרטיו ודקדוקיו שגורים בפיו, ובזה יקיים מה שאמרו חז"ל שיהיו דברי התורה מחודדים בפיו. ומצד שני ילמד את הש"ס ושאר חלקי התלמוד במהירות אע"פ שאינם נשארים בזכרונו, ובזה יקיים מצות שמור תשמרון את כל המצוה ולעתיד לבוא יזכירוהו לו אותם.

מפני שהוא כמעייין הנובע

וכתב בעל ההפלאה זיע"א כי עצה זו ממש תועיל לאדם גם כדי שיוכל ללמד תורה לאחרים, והיינו כי הסיבה שאין האדם יכול ללמד תורה לאחרים נעוצה בכך שאין לו אף מקצוע אחד בתורה שהוא מחודד בפיו, אך כיון שילמד האדם באופן האמור וישתלם במקצוע אחד עד תומו, ממילא יוכל ללמד אותו לאחרים, אם באמצעות לימוד ההלכות לאחרים, אם באמצעות נתינת חיזוק לאחרים המתרופפים בענין זה.

לא בכדי למדו חז"ל החיוב ללמוד באופן שיהיו דברי התורה מחודדים בפה מן הפסוק ושננתם לבניך, אלא מפני שהאחד מביא אל השני, **כי כשהדברים מיושבים על הלב ומחודדים בפה, ממילא נעשה האדם כמעייין הנובע ויכול למסור אותם לבניו.**

המתאחד מוציא פירות

ועתה נבין היטב דברי מהר"ל שהובאו מתחילה, שהטעם שצריך ללמוד באופן

מזה ומזה אל תנח ירך

ומוסיף בשולחן ערוך הרב עוד יסוד חשוב בענין זה, אשר הוא חיזוק גדול ללומדי הדף היומי וכדומה הלומדים את התורה על הסדר: ואם אחר שהוא בקי היטב בכל לימודו המביא לידי מעשה וחוזר עליו לעולם יוכל לקבוע לו בכל יום שעה קטנה ללימוד אחר, ויספיק לו שאר היום והלילה לחזור כראוי על לימודו המביא לידי מעשה שלא ישכח ממנו לעולם ויהיה ברור לו כאחותו כמו שנתבאר למעלה, אזי נכון הדבר על דרך הקבלה לקבוע לימודו בשעה קטנה זו שבכל יום ללמוד פעם אחת כסדר כל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים, שכל דבריהם היא תורה שבעל פה שניתנה למשה מסיני, כמו רבות ותנחומא ופסיקות וכיוצא בהן, ומדרשי רשב"י על כולן כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו לקיים מצות שמור תשמרון את כל המצוה וגו' כמו שנתבאר למעלה. ואף שישכח הכל, הרי לעתיד לבוא יזכירוהו כל לימודו ששכח מחמת אנסו, שאי אפשר לו לחזור כל כך שלא ישכח לימוד זה שלומד רק שעה קטנה בכל יום, כי שאר היום והלילה צריך לו לחזור על לימוד המביא לידי מעשה, והשוכח מחמת אונס אינו עובר כמו שנתבאר למעלה, ע"כ.

היוצא מדברי השולחן ערוך הרב, שכל מי שאינו יכול להמית את עצמו באהלה של תורה מבוקר ועד ערב, יש לו להחזיק

אותו הלכה בכל מקום ואומרה. למאי נפקא מינה - למנוייה פרנס על הציבור. אי בחדא מסכתא - באתריה, אי בכליה תנויה - בריש מתיבתא".

מבואר בדברי הגמרא שאין אחד בעולם שמופקע מלהיקרא תלמיד חכם ומלהשפיע על אחרים, אלא שזה שבקי בכל המסכתות שבש"ס יכול להתמנות כריש מתיבתא, וזה שבקי רק במסכתא אחת שבה השקיע את כל כחו ודמו אינו יכול להתמנות כריש מתיבתא, כי ריש מתיבתא צריך להשיב על כל השאלות שיבואו אליו בכל חלקי התורה. אבל היכן כתוב בתורה שצריך להיות ריש מתיבתא? אין חיוב כזה!

החיוב הוא רק ללמוד על מנת ללמד ולהשפיע לאחרים, ולהגיע למדרגה כזו כל אחד יכול, אך זאת בתנאי שילך צעד אחד צעד בדרך האמורה בספרי התלמוד והצדיקים, דהיינו שישקיע באיכות על חשבון הכמות ויבחר לעצמו מקצוע אחד שבו ישקיע את כל כולו, ורק כשיראה שהוא בקי בו והוא נעשה אצלו כמונח בכיסו, אזי יעבור למקצוע אחר וישקיע אף בו כפי שהשקיע בראשון.

גדול הדור במקצוע אחד

אמור מעתה: זה שבקי במסכת אחת, או במקצוע אחד, או אפילו בענין אחד (כפי שכתב הגאון רבי שניאור קוטלר), הרי הוא מוכתר בתואר תלמיד חכם, מפני שהוא מחובר אל החכמה ושואב ממנה את חיותה. וזה שאינו בקי בשום חלק מחלקי התורה, אע"פ שהוא לומד יומם ולילה, וכבר עבר על כל התורה פעמים הרבה,

שהיו דברי התורה מחודדים בפה הוא כדי שתיעשה התורה תורתו וקניינו, כי כך הוא טבע האדם **שכאשר הדברים שלמד ברורים אצלו כשמש, אזי הוא מתאחד עמם ומרגיש מזה חיות גדולה. וכשהוא מתאחד עמם ונעשים קניינו כאשה הנקנית לבעלה, ממילא הוא עושה פירות ונעשה כמעין המתגבר להשפיע על אחרים.**

לכן תראה כי אחד ממ"ח קנייני התורה, הוא "שומע ומוסיף" (אבות פ"ו מ"ו) כי מי שיכול להוסיף על מה ששמע, סימן הוא שהתאחד עם שמועתו והתמלא ממנה חיות עד שממילא הוא מוציא ממנה פרי. מה שאין כן מי שאינו יכול להוסיף על שמועתו, כי אז סימן הוא שלא קנה אותה לעצמו ולא התאחד עמה.

לא הרי החיות כהרי הסיפוק

ונמצא מעתה שהחיות שיש לו לאדם שקנה איזה מקצוע בתורה, הוא ההיפך הגמור מן הסיפוק שיש לו לאדם שלמד תורה הרבה באופן בלתי ברור. כי זה השני, כשלבנו נשבר בקרבו על שאינו זוכר את תלמודו, אזי הוא מנחם את עצמו בזה שלמד תורה הרבה - הסיפוק בא לו כנחמה חיצונית על כאב לבו. מה שאין כן זה שקנה מקצוע בתורה, שהחיות באה לו מתוך התאחדותו עם דיבורי התורה ומפני שהם ממלאים את כל חללי גופו ונשמתו ועוד מוציאים פירות.

תלמיד חכם ולא ראש ישיבה

במסכת שבת (קיד, א) איתא: "אמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם - כל ששואלין

ועשו עליו מספד גדול ועצום. והאנשים התעסקו בתכריכיו וכל צרכי קבורתו וקברו אותו בכבוד גדול. ואותה אשה בוכה וצועקת. אמרו לה: מה שמך? אמרה להם: **חגיגה שמי. כיון שנקבר אותי חסיד, נעלמה אותה האשה מן העין.** מיד ידעו, שמסכת חגיגה שנראית להם בצורת אשה באה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, על שהיה שונה אותה תמיד ושוקד ללמוד בה.

הראית לדעת שכאשר האדם תופס בידו מסכת אחת או מקצוע אחד ועוסק בו תדיר, הוא מתאחד עמו וזה מה שנותר לו לעולם הבא, והגם שיזכירו לו את כל מה שלמד כדברי בעל שולחן ערוך הרב, אבל החלק השייך לו ואשר ילך לפניו לסלול לו הדרך בעלמא דאתי, הוא זה שנקנה על ידו בקנין גמור על-ידי שהוא מברר אותו וחוזר עליו תדיר.

גם כי יזקין לא יסור ממנה

ולסיום יש להבין מה שכתב החפץ חיים זצ"ל בספרו "תורת הבית" שהלומד באופן זה עד שהוא קונה את דברי התורה ומתאחד עמם, מלבד כל הטובה המובטחת לו בעולם הבא, ירוויח מכך גם בעולם הזה, כי בדרך כלל הבא לכלל זקנה קשה לו ללמוד דברים חדשים ולהתפלפל בהם, אבל מי שקנה מקצוע בצעירותו, יוכל להמשיך ולהתעסק בו גם לעת זקנותו מבלי להתייגע.

אינו ראוי להיקרא תלמיד חכם, שהרי לא התחבר מעודו עם החכמה.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל התבטא פעם: הלומד היטב מקצוע אחד על כל פרטיו ודקדוקיו, הרי הוא נעשה גדול הדור באותו מקצוע. וכפי האמור אף אחד אינו מופקע מכך. ישקיע האדם בהלכות כיבוד אב ואם שיש עליהן שני סימנים בלבד בשולחן ערוך, אך ידע אותן על בוריין על כל השאלות המצויות ושאינן מצויות הפזורות בספרי הפוסקים, והנה יהיה פוסק הדור בהלכות כיבוד אב ואם, עד שאפילו גדולי תורה יפנו אליו את השאלות שיגיעו אליהן בענין זה.

אשה אחת ושמה חגיגה

בספר "מנורת המאור" איתא: מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה לומד במסכת חגיגה; והיה מהפך בה ומהדרה כמה פעמים, עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו. ולא היה יודע מסכת אחרת מן התלמוד והיה שונה בה כל ימיו. כיון שנפטר מן העולם, היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם יודע פטירתו. באה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי ומספד. ותרבה אנחתה וצעקתה, עד אשר נתקבצו ההמון, ותאמר להם: **"ספרו לחסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו ותזכו לחיי העולם הבא, שזה כיבדני כל ימיו ולא הייתי עוזבה ולא שכוחה."**

מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה

יום רביעי פרשת בשלח - י' שבט ה'תש"פ

המתקת מרירות הנפש על-ידי התורה

וביאור הענין שהתורה תחילתה מרה², ונקראת תושיה שמתשת כוחו של אדם, וחז"ל אמרו (דברים רבה ז, ג) למה נמשלה התורה לזית, מה זית זה תחילתו מר וסופו מתוק אף דברי תורה כן, והמצוות גם-כן לאו ליהנות ניתנו³, וכמו שנאמר (שמות יט, ג) ותגיד לבני ישראל דברים קשים כגידין.

כי חולי הנפש כמו חולי הגוף, כי כמו שרוב חולי הגוף דרכם להתרפאות על ידי לקיחת עשבים מרים ואם אין החולה מאמין אל הרופא ימאן לקבלם, כך בחולי הנפשות שהיו חולים על ידי קניית אמונות רעות שקנו במצרים, רצה הקב"ה לרפא אותם על ידי קבלת התורה שנמשלה לזית כי ראשיתה מרה כזית, ויש לחוש פן ואולי יהרהרו ישראל בלבם לאמר איך יתכן לרפאות דבר מר בדבר מר, על כן הביאם ה' לידי נסיון והקרה לפניהם ענין מי מרה שנמתקו בדבר מר, ובזה נסה אותם האלוקים אם יאמינו שבכח אלוקי עשה משה את הדבר הזה, אז יאמינו גם כן שעל ידי התורה יומתק מרירות הנפש, ואם יאמרו שבכח איזה לחש עשה הדבר הזה לא יהיו ראויין לקבל התורה.

לכך נאמר ויורהו ה' עץ, והיה לו לומר ויראהו, אלא ויורהו היינו שלמדו דרך

ויורהו ה' עץ וישלך אל המים

וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵיַם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם. וַיִּבְאוּ מִרְתֵּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מֵיַם מִמֶּנָּה כִּי מְרִים הֵם עַל פֶּן קָרָא שְׁמָהּ מֶרָה. וַיֵּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נַּשְׁתָּה. וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַח אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שֵׁם לֹו חֶק וּמְשַׁפֵּט וְשֵׁם נָסָהוּ (בשלח טו, כב-כה).

הנה בתיבות האחרונות, "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו", גילתה לנו התורה, שלא היה זה מופת בעלמא, אלא **נס להתנוסס היה זה ולימוד גדול שיועיל להם לבני ישראל בבואם לקבל את התורה על הר סיני.**

עץ חיים היא למחזיקים בה

וזה לשון ה"כלי יקר": הקרה ה' לפניהם ענין מי מרה לחזור ולעשות בהם נסיון אם יהיו ראויין לקבלת התורה, כי כבר נחלקו חז"ל (מכילתא בשלח ויסע פרשה א) במה שנאמר ויורהו ה' עץ, יש אומרים שהיה זית, ויש אומרים שהיה ערבה, ויש אומרים הרדופני (סם המות). רבי שמעון בן יוחאי אמר: דבר מן התורה הראהו (לימוד שהוא יסוד בהשגת התורה), שנאמר (משלי ג יח) עץ חיים היא.

יב. וכן כתב בספר פנים יפות, שמרה זו רומזת למאמר חז"ל (כתובות קג, ב): זרוק מרה בתלמידים.
יג. להוציא מלבם של אלו שרק הישיבה בארבע אמות של הלכה כרוכה בקשיים.

הרגלים שאינם תואמים את דרך התורה, והלא אין לך אדם שיכול להעיד על עצמו שכל הרגליו הם על-פי התורה, ואם כן יש לו לכל אחד הרגלים שמוטל עליו לשנותם. והנה בתחילה קשה מאוד לשנות את ההרגלים מאחר שהם טבועים בעומק נפש האדם, ולמשל מי שצריך לשנות את דיבורו באשר הוא רגיל לדבר לשון הרע ורכילות, או מי שצריך לשנות את מעשיו באשר הוא רגיל עד כה להתנהג בעצלות גדולה ועליו לרכוש את מידת הזריזות, וכן הלאה במחשבה דיבור ומעשה, יקשה לו הדבר עד מאוד. אולם **כל הקושי יהיה רק עד שיעקור את ההרגל הישן ויחליף אותו בהרגל חדש**, כי לאחר שיחליפנו בהרגל חדש, כבר לא ירגיש שום קושי בדבר.

תחילתו מר וסופו מתוק

ומעתה נבין איך מרירות התורה ממתקת את מרירות הנפש, כי הנה מי שיש לו הרגלים רעים שאינם תואמים את דרך התורה, ירגיש תמיד מרירות בנפשו, ואע"פ שיערב לו מעט ברגע עשיית העוול, מיד לאחר מכן יתמרמר בלבו, כי כך הוא מנת חלקו של מי שאינו פועל לפי הוראותיו של הבורא יתברך שמו, להיות בכל עת במרירות כמאמרם ז"ל הרשעים מלאים חרטות.

אמר הקב"ה לישראל: **כעת אתן לכם תורה משמים המורה לכם לשנות את כל ההרגלים הרעים שהיו לכם עד כה**, בין בדיבור בין במעשה בין במחשבה. אך **אודיע לכם מתחילה שתרגישו מחמת כן מרירות נוראה**. מי שהיה רגיל עד כה

התורה, כמו שנאמר (משלי ד, ד) "ויורני ויאמר לי יתמוך דברי לבך שמור מצותי וחייה". וצוה לו לקחת עץ להיות דוגמא ומשל אל התורה שנקראת עץ חיים. ולמאן דאמר שהיה זית אתי שפיר למשל על דברי תורה שתחילתה מרה, כזית זה שתחילתו מר וסופו מתוק, ועל זה נאמר שם לו חוק ומשפט ושם נסהו, **ונסיון זה הוא אם יהיו ראויים לקבלת התורה**. עד כאן דברי הכלי יקר.

כל ההתחלות קשות

הנה בתחילת פרשת בחודש השלישי, על הפסוק "ועתה אם שמוע תשמעו", פירש רש"י (והוא מהמכילתא): "אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות". הא לנו **שקודם קבלת התורה הודיע הקב"ה לבני ישראל שבתחילה יהיה להם מר ולאחר מכן יערב להם**. ולדברי הכלי יקר, כבר הראה להם דבר זה על-פי משל כדי להכין את לבם לקלוט אותו בבוא העת.

אכן עלינו לבאר איך באמת יש בכוחה של מרירות התורה להמתיק את מרירות הנפש, כי הנה אם היינו אומרים שהוא בדרך נס ומופת - ניחא. אבל מה נעשה וכבר ביאר הכלי-יקר שאין דבר זה נעשה בדרך אות ומופת, אלא הוא נעשה על-פי סדר הבריאה, וזה גופא היה נסיונם של בני ישראל, האם יבינו שהמתקת המים נעשתה על-פי סדר הבריאה או לא, ואם כן צריך ביאור איך נעשה דבר כזה על-פי סדר הבריאה.

אין דבר מר משינוי הרגלים

וכדי לבאר ננקוט לדוגמא שינוי

האדם בדרכו ולא יתפעל מן המרירות, חיש מהר תבוא המתיקות ותחליף את מקום המרירות.

לכן נראה שכשיהיה האדם לקוי באיזה דבר, במעשיו או בדבורו או במחשבתו, כשיאמרו לו איזה דבר מוסר בענין זה ממאמרי חז"ל, יעלה לו חמתו בראשו, כי ירגיש אז מאותה מרירות הנקראת "מרירות התורה". אבל אם ישכיל לקבל זאת באהבה וליתן לאור התורה להאיר את הפינות האפלות בנפשו, הלא כי אז יזכה למתיקות נפלאה שתהיה מנת חלקו כל ימי חייו.

שלוש כיתות בחלקי הנפש

סיפר לי יהודי אחד על אביו המשמש כמגיד שיעור באחת הישיבות בבני-ברק, שפעם נכנס למעונו של מרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמאן זצ"ל, ואמר לו הגאון: דע לך שיש שלושה מדרגות אצל הבחורים - מצוינים, בינונים וחלשים. בעבור העבודה עם המצוינים מקבל המגיד שיעור עולם הזה, שהרי תענוג גדול הוא עבורו לראות את השקעתו מצמיחה פירות, בעבור העבודה עם הבינונים הוא מקבל את משכורתו, ובעבור העבודה עם החלשים הוא מקבל את העולם הבא שלו.

והרהרתי לעצמי שאפשר שכל אחד יש לו שלושה מדרגות אלו בחלקי נפשו, יש לו חלקים שהוא מתענג בהשתעשעו עמהם מפני שהם שלמים אצלו ועולים לרצון ה' ואפילו יכול לחזק בהם אחרים, והרי הם אצלו בבחינת עולמך תראה בחיך. ויש לו חלקים שהם במצב

לתת דרור לעיניו, יהיה לו מר מאוד בבואו להתרגל לשמור על עיניו מראיות אסורות, ומי שהיה רגיל לשלח רסן מפיו ולפתוח את חרצובות לשונו, יהיה לו מר מאוד בבואו להתרגל לשקול את כל היוצא מפיו במאזני פלס. וכן הלאה, עם כל שינוי של הרגל, יהיה לכם מר מאוד. אולם תדעו שמרירות זו לא תמשיך זמן רב, אלא מיד לאחר שיאיר בכם אור התורה, תסתלק המרירות ותבוא תחתיה מתיקות נפלאה.

ואולם מפני שידע הקב"ה כמה גדולה המרירות בשעת מעשה ושאפשר שגם אחרי שידעו את כל זה, בשעת מעשה יתייאשו לגודל המרירות ולא יוכלו להמתין עד שיהפוך להם המר למתוק, על כן הביאם לידי נסיון כדי להראות להם דבר זה בחוש. ולכן הביא אותם למקום שיש בו רק מים מרים אשר אינם ראויים לשתייה, וצוה את משה להשליך בהם עץ מר ובכך להמתיק את המים. ובזה הראה לבני ישראל, שכן הוא סדר הבריאה, להמתיק את המר במר.

מעז יצא מתוק

דברי הכלי-יקר מאירים כספירים, כי בדרך כלל כשאנו אומרים: "כל ההתחלות קשות", אנו מתכוונים להתחלה בהתמדת הלימוד, ואיננו מעלים בדעתנו שכן הוא ממש לענין שינוי הרגלים רעים. והכלי-יקר גילה לנו שכן הוא בכל המצוות שאנו באים לקיים, ובכלל זה בכל ההרגלים שאנו באים לשנות על-פי ציווי התורה, כי תמיד יהיה הדבר מר בתחילה, אך אם יתמיד

ודבר זה נכון לגבי כל אחד ואף גם לגבי אנשים דמתקריין חשובים, כי אם האדם מעדיף לעמוד על עמדו ולא לצאת מאזור הנוחות שלו כדי להתעלות, סימן הוא שהוא חושש מן המרירות שבהתחלה.

קושי היציאה מאזור הנוחות

לפעמים רואים קהילה שלימה נוסעת למקומות הקדושים ורק אחד מהם מתבצר בביתו. כשנשאל אותו מדוע אינו מצטרף, והלא מדובר בדבר מהנה ומענג, ישיב שהוא חושש מן המרירות, אם מדמי ההוצאות שעלולים למרר את לבו ואם מחוסר ישוב הדעת שיהיה לו בטלטולי הדרכים. קשה לו לסבול את המרירות שבתחילת הנסיעה ועל כן הוא נשאר באזור הנוחות שלו ומפסיד את ההנאה והעונג שבנסיעה מעין זו. וכבר יש לפעמים שימריצו אותו חבריו לנסוע עד שלא יוכל לסרב, ולאחר מכן, כשירגיש את ההנאה הגדולה שבנסיעה, יודה להם בכל לבו על שהמריצו אותו ולא נתנו לו להשאר בביתו.

כן הוא אצל כל אדם בנוסעו אל הנסיעה הארוכה שתוביל אותו לגן העדן... **כל אימת שישים אל לבו שקשה לו מדי לעלות על המדרגה הבאה, יאמר לעצמו:** הנה הזדמנות נפלאה לפני! **אם רק אתן למר להמתיק את המר, אזכה לטעום מנופת דבשה של תורה.**

וילכו שלושת ימים בלא מים

והנה בספר הקדוש "פנים יפות" ביאר מהסיבה שנעשו להם המים, שהם מי

ביניים אצלו, ולמשל כשעליו להוציא הוצאות עבור אתרוג ולולב, **הוא עושה זאת מפני שכך צריך לעשות ומפני שבשביל זה באו לעולם, אך אינו מרגיש אז שמחה גדולה. ועוד יש לו חלקים שהם רעועים אצלו וקשה לו מאוד להטפל להם כי אינו רוצה להיות כמו רבי פרידא שלמד עם התלמיד ארבע מאות פעמים. אך אלו הם החלקים שאם יזיע בשבילם ויעבוד עליהם לתקנם, יזכה לעולם הבא.**

אין הקב"ה בורא בינונים

וזאת יש להדגיש, שהלימוד העיקרי שרצה הקב"ה ללמדנו במי המרה, הוא **שבסוף נמתקים המים.** כי הנה פעמים הרבה מעדיף האדם להשאר כפי שהוא מבלי לשנות את הרגליו מפני שאינו רוצה להכנס למקום מר, ולכן תראו הרבה אנשים שמעדיפים להיות בינונים, לא רשעים ולא צדיקים. בחוששם שאם יצאו ממסגרתם לטפס כלפי מעלה, ירגישו מרירות בדרכם, הם מעדיפים לתפוס בידיהם רק את החלקים הקלים שבתורת ה' ולא את הקשים אשר בעת שנוגעים בהם מרגישים מרירות. ומפני כך יצדיקו את עצמם באין-ספור תירוצים שקריים, כמו: "כך אני, יש לי אופי נייח (relaxed character) ואינני יכול להתאמץ כמותם עובדי ה'".

והלא שקר גמור הוא, **כי הקב"ה מעולם לא ברא את האדם באופן שיוכרח להיות בינוני. אין ספק שכל אדם יכול להתעלות עד בלי סוף, אלא שקשה לו, מפני שאינו רוצה לצאת מאזור הנוחות שלו כדי לסבול את מרירות התורה.**

החוצה וממאן לקלוט אותו. ואולם הרופאים המציאו דרכים איך להשקיע את מערכת החיסון של הגוף בתקופה הראשונה לאחר ההשתלה, כדי שלא ידחה החוצה את האבר המושתל, ולאחר התקופה הראשונה, כאשר האבר המושתל כבר נקלט יפה בגוף, אז נרגעות הרוחות והחולה נעשה מלא חיות וחי עם האבר החדש שנים הרבה.

הוא מה שנעשה עם הנפש כאשר באים ללמדה להתנזר מראיות אסורות או ללמדה לשקוד שעות הרבה על ספרי התלמוד, **שהרי אין באים בזה רק לשנות הרגלים, אלא גם להאיר את הנפש בקדושת התורה, וכל אימת שבאים להאיר את הנפש בקדושת התורה יש לכך התנגדות ומכך הרגשת המרירות.**

וכתב ה"פנים יפות" בלשונו: וזהו שאמר הכתוב (ישעיהו מ, לא) וקוי ה' יחליפו כח, **שמחליפין כח הגשמי ויבוא לו כח רוחני, ואמר עוד (שם) יעלו אבר כנשרים, שעולין למעלה מה שהיה בלתי אפשר להעלות בכח החומרי, כי כבידות כח הגוף ימנעוהו מלעלות, ובהחליפו בכח הרוחני - ירוצו ולא יגעו.**

הוי אומר: אם יסכים האדם לסבול זמן מה את המרירות של ההתחלה, תבוא לו מתיקות גדול כל-כך, עד שיוכל לרוץ מבלי להתייגע ולעלות עשר מעלות בבת אחת.

חילך לאורייתא

והוסיף ה"פנים יפות": והוא שאמר רבי יוחנן לריש לקיש (ב"מ פד, א - כאשר ראה את

התורה, למרים, היא מפני שהלכו שלושת ימים בלא מים כמפורש בקרא, והיינו שהלכו שלושת ימים בלא תורה כמו שאמרו במסכת בבא קמא (פב, א), והרי כך הוא הכלל האומר: אם תעזבני יום יומיים אעזבך.

ומבאר שם הדברים, כי הנה תכלית התורה להאיר בכל חלקי נפש האדם ולהפוך את החומר לאלוקות, ודבר זה קשה מאוד לעשותו, כי זה מעין מלחמה בין הרוח לחומר, כאשר האחד מתנגד לשני. ואולם **אם נפש האדם ספוגה בקדושת התורה מכבר וכעת רק צריך להוסיף לה קדושה על קדושתה, אין הדבר קשה אלא נחמד ונעים.** אבל אם התרחק האדם מן התורה ונתרוקנה נפשו מקדושתה, בשובו אל התורה ירגיש את הארתה בתחילה כדבר מר.

ומטעם זה אמרו חז"ל: "במקם שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד", כי לקחת מקום חשוך ולהאירו בהארת התורה, אינו דבר קל. **והלא כל אחד יש לו חלקים כאלה בנפשו, שהוא צריך להיות בהם 'בעל תשובה', ואז הוא מרגיש מרירות מפני שהם חשוכים ומתנגדים לאור.**

החכמה לצלוח את תקופת ההסתגלות

צא ולמד מרפואת הגוף. כשהרופאים באים להשתיל כליה או כל אבר אחר לאדם, הדבר שהם חוששים ממנו ביותר הוא שהגוף לא יתנגד לאותו אבר, כי כן עשה ה' לטובת הגוף שידחה כל דבר שבא אליו מבחוץ, וגם כשמשתילים בו אבר מאדם אחר, הוא מנסה לדחותו

על הכוח הגופני, כי בזה שיוותר על הכוח הגופני, תוסר ממנו הקליפה החיצונית, ומכח זה גופא יקבל את הכוח הרוחני. ולכן אמר רבי יוחנן לריש לקיש: "חילך לאורייתא", דהיינו **שכוחך זה ממש יתהפך לכוח רוחני**. ומסיבה זו רואים אנו רבים מבעלי התשובה, שכוחם הרוחני גדול מאוד להשיב רבים מעוון, שהרי ויתרו על כל כוחם הגשמי שהיה להם בהיותם מרוחקים מה' ומתורתו ובכך הפכו אותם לכוח רוחני עצום מאוד.

ועל פי זה נבין לדידן, **שככל שהמרירות גדולה יותר בעת ההתחלה, כך יהיה הכוח הרוחני גדול יותר, ואם לא יתייאש האדם, אזי יזכה למתיקות נפלאה אשר תשאר אצלו במשך כל ימי חיותו.**

עוצם גבורתו הגופנית): חילך לאורייתא! שיתן את כוחו הגופני בשביל עסק התורה, וכמו שאמרו שם, שאחר שקיבל ריש לקיש כח התורה, הותש כח גופו.

וביאור הדבר, כי הנה בספרים מבואר שכל דבר שנמצא בעולם הזה יש לו גם עולם הבא, ואם יצליח האדם לקלוף את קליפתו החיצונית, ממילא ירגיש את טעם העולם הבא שבפנים. ולפי-זה גם כאשר גילה הקב"ה לישראל שממתקים מר במר, לא נתכוון שתחת המר יבוא מתוק ממקום אחר, אלא שהמר עצמו יהפוך למתוק כאשר יקלפו את קליפתו החיצונית.

ומעתה יובן שפיר, **שכגודל הכח הגופני שהיה לו לאדם בתחילה, כן יהיה גודל הכח הרוחני שיקבל כאשר יוותר**

יום חמישי פרשת במדבר - ב' סיון ה'תשפ"א

סגולת נשמת היהודי להצליח בתורה

העושה הרי זה עושה דבר טוב. לזה אמר הכתוב: והייתם לי סגולה מכל העמים, כי **אין פעולה טובה יוצאה אלא מידכם, שאין סגולת התורה והמצוות אלא מכם.**

ובהמשך מבאר האוה"ח הק' החילוק בין ישראל לגוי, כי שורשם של זרע אברהם יצחק ויעקב הוא בקדושה, ולעומת כן שורשם של זרע עשו וישמעאל הוא בטומאה. ובזה ביאר מה שאמרו כשהקב"ה חיזר עליהם ליתן להם התורה - כל עצמו של אביהם לסטים היה וכו', נתכוונו בזה שזהו מהותם ואם כן לא יתכן שיתנהגו על-פי התורה.

כי הם חיינו ואורך ימינו

נמצאנו אומרים: כשהקב"ה בא לדבר אל בני ישראל כדי שירצו לקבל את התורה, אמר להם שני דברים: הראשון, **התורה תשפיע עליכם כפי שאינה יכולה להשפיע על אומות העולם.** ולמשל, **כשאתם תלמדו את התורה תשיגו חיות,** וכשהגויים ילמדו תורה, ישיגו מיתה. והשני, **דעו לכם שיש לכם מהות אחרת משל אומות העולם - והייתם לי סגולה מכל העמים.**

וכשמתבוננים, יש בזה רעיון נפלא. אומרים לו ליהודי: **היות שמהותך שונה מהגוי, אע"פ שאתה נראה כפי שאתה נראה, ואע"פ שפגמת הרבה ר"ל, סוף**

והייתם לי סגולה

ביום זה הנקרא יום המיוחס דיבר עמנו הקב"ה ואמר: ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ. מפרש האוה"ח הק': והייתם לי סגולה - הכוונה בזה היא, כי כשם שהסגולה הוא דבר שאינו כפי הטבע, כי הלא תמצא כי יש עשב שטבעו קר וסגולתו לרפאות חולי הקרירות, וכן יש עשב חם וכו', וזה אינו כפי הטבע אלא דבר סגולה, וכמו כן **מבטיחם ה' שיהיו סגולה גם שלא כפי המשוער.**

ומבאר האוה"ח הק': ויש הרבה ענפים בהבטחה זו, ראשונה על דרך **אומרם ז"ל** (שבת טג, א) "חשב אדם מישראל לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, נותנים לו שכר כאלו עשאה", ולא כן בעבירה, ובאומות אינו כן אלא להיפך (כפי שהביאו התוספות במסכת קידושין דף ט"ל מדברי הירושלמי). ואין זה מהנשער כפי השכל, ממה נפשך אם המחשבה תעשה דבר, אם כן תעשה בחושב רע, ואם לא תעשה אלא בבחינת הטוב ולא בבחינת הרע, אם כן באומות למה בהיפך.

עוד תמצא (סנהדרין נט, א) כותי שעוסק בתורה או ששבת חייב מיתה, ואפילו שאר מצוות אין לו לעשות, ולמה? אם הפעולה מצד עצמה פעולה טובה, כל

אחרי ה' אלוקיכם תלכו

הנה חז"ל אמרו שזרע ישראל הם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. בני ישראל קיבלו במתנה את התכונות הראויות לקבלת התורה. ובכן, אם ייצמדו לתורה, יוכלו לקיימה כראוי, שהרי הרבה מצוות בנויות על הרחמנות, והרי כך צותה התורה "אחרי ה' אלוקיכם תלכו" מה הוא רחום אף אתה רחום.

נמצאת אומר שהתכלית איננה שיהיה בעל רחמנות, שהרי זאת יש לו ממילא מצד תכונת נפשו. אלא התכלית היא שישתמש בתכונה זו לעשות מה שהקב"ה עושה ועל ידי זה להתדבק אליו יתברך. וכן הוא לענין התכונה לגמול חסד, וכן לענין תכונת הביישנות, שהרי כמה מצוות יש שמיוסדות על תכונת הבושה, וכגון הלכות צניעות וסדר הלבישה המבואר בתחילת השולחן ערוך. וכן תועיל לו הבושה ליראת ה', וכלשון הפסוק "ובעבור תהיה יראתו על פניהם לבלתי תחטאו", כי כשהאדם מרגיש שהקב"ה מסתכל עליו בכל עת ומתבייש ממנו, אינו בא לידי חטא.

הוי אומר: **תכונות נפש אלו, אינן התכלית, אלא כלים הן לקיום מצוות התורה. וכיון שלגוי אין תכונות אלו, אינו יכול לקיים את מצוות התורה לאשורן.**

לנשמת ישראל כל התכונות להצלחה

והנה דבר זה חיזוק נפלא הוא לבני ישראל, ונבאר בדרך משל: לראובן יש חנות מצליחה. יום אחד הוא ניגש

כל סוף יהודי אתה, ולכן כשאתה לומד תורה, יוצא מזה תוצאה נפלאה שאי-אפשר לתפוס אותה בשכל. כשתחבר גוי עם תורה, לא ייצא מזה כלום. להיפך, הוא יהיה חייב מיתה.

הגוי מחויב אמנם לקיים שבע מצוות בני נח, שהרי הוא חי בין אנשים וצריך להתנהג באנושיות, אבל החיבור שלו אל התורה אינו יכול להביא אותו לידי דביקות וקרבת אלוקים, אלא להיפך, אם רק ינסה להדבק בהקב"ה, ימות, כי מהותו אינו בנוי לזה. מה שאין כן היהודי שמהותו בנוי לזה, אם רק יתחבר לתורה, מיד יחולל גדולות ונצורות.

היהודי מפרש את התורה

ובאופן אחר: פירושה של התורה הוא היהודי. תורה שאינה נלמדת על ידי יהודי, היא תורה סתומה. כשהיהודי מתחבר אל התורה ומפרשה, הוא מלביש אותה כתרם ומעטר אותה בפרחים. וכפי שהיהודי מחיה את התורה, כך התורה מחיה את היהודי. יהודי בלי תורה הוא מדרש סתום, ורק כשמוסיפים לו תורה, הוא מקבל פירוש נפלא. התורה והיהודי הם שני חלקים שהאחד משלים את השני, כי כל אחד בלי השני אין לו הבנה.

כך יש משם אחד מהצדיקים שבימי חג הסוכות בני ישראל עושים הקפות סביב הספר תורה, ובשמחת תורה, הספר תורה עושה הקפות סביב בני ישראל. כי כך הוא הסדר, וזהו הפירוש בפסוק "והייתם לי סגולה מכל העמים". אתם בנויים בשביל התורה והתורה בנויה בשבילכם, האחד משלים את השני.

אחרת: ישיבה חדשה שנפתחה זה עתה מחפשת מגיד שיעור. יש לישיבה תומך נלהב והוא אומר להם: כסף אינו מעכב. אני נותן כמה שיצטרך. ובכן, רצוני שתביאו את המגיד שיעור המצוין ביותר בכל העולם כולו עם כל המעלות והתכונות הדרושות בשביל להתמסר לבחורים...

הנה אף אם יעברו בכל העולם לארכו ולרחבו, לא יתכן שימצאו מגיד שיעור שיש לו את כל המעלות, כי מה לעשות והאדם הוא בשר ודם ואינו מושלם. גם אם יביאו את המגיד שיעור המובהר שבעולם, אשר כולם מעידים עליו שכוח הסברתו ובהירותו הוא עד להפליא ואין כמותו בעולם, יגלו שיש לו חסרונות אחרים, כגון שאינו יכול לבוא בערב, או שהוא גר בריחוק מקום ואינו יכול להיות בזמן, או שהוא צעיר מדי ואין לו עדיין נסיון, או להיפך, הוא זקן מדי ואין לו כבר סבלנות לקטנות המוחין של הבחורים. זהו הכלל, אין שלמות בעולם.

לעומת כן, **הקב"ה אומר לבני ישראל: אתכם בראתי לכתחילה באופן שהתורה תתלבש עליכם כבגד, כך שאתם מתאימים לתורתי בשלמות גמורה, לא בתשעים אחוז, אלא במאה אחוז.**

לכל אחד יש את כל הכלים להצלחה

אכן כל האמור סותר את הרגשותיהם השליליות של בני האדם. האחד רואה שיש בו הרבה מיסוד העפר ואשר על כן יש בו הרבה ממידת העצלות ומתקשה לקום לתפילה בזמן, השני רואה שיש בו

לשמעון ואומר לו: ראה נא, אני זקוק למנהל שיישב בחנות ויעשה את כל החשבונות של ההוצאות וההכנסות ואף ידאג לכל ההזמנות, בחרתי בך. בא אלי ואשלם לך משכורתך ביד רחבה.

שמעון שומע, אך אומר כמשתמט: איני יודע אם אני מתאים לך, איני יודע אם יש לי את הכשרונות לעבודה מעין זו, איני יודע אם אוכל לעמוד בכל הלחץ. מייעץ לו ראובן שילך למומחה ויבדוק אצלו אם עבודה זו מתאימה לו אם לאו.

שמעון הולך למומחה ולאחר חקירות ודרישות הוא אומר לו: אין לך מושג... יש לך בדיוק רב את כל הכשרונות הדרושים לעבודה מעין זו... אין שום ספק בעולם שאם רק תיכנס לתחום זה, תצליח יותר מכל אדם אחר שהיה לוקח עבודה זו, וכשתצליח - תוך חצי שנה יכפילו לך את משכורתך ואף יוסיפו לך שעות עבודה וכו', כך שתרוויח יפה מאוד ותוכל לחסוך לצורך נישואי הילדים...

תחשבו עכשיו איזו חיות מקבל שמעון בשמעו דיבורים אלו! ללא ספק הם מחדירים בו כח ואומץ ליקח את התפקיד בשתי ידיים ולמלא אותו בשלמות.

לדברי האוה"ח הק' זהו שאמר הקב"ה לבני ישראל ביום המיוחס: והייתם לי סגולה מכל העמים... אנכי בראתי את האומות ואנכי בראתי אתכם, **ואני אומר לכם שאתכם בראתי עם כל התכונות וההרגשות והמשיכות הנדרשות לקיום תרי"ג המצוות.**

התאמה מושלמת

משל נוסף שיבטא את הרעיון מזווית

ברם, הקב"ה אינו אומר כן. הקב"ה אומר: והייתם לי סגולה מכל העמים. **בראתי את כל אחד מכם באופן שיתאים ביותר לעבודת ה'.** לא התאמה של תשעים וחמש אחוז, אלא **התאמה של מאה אחוז.**

הנסיגות בשביל שלמות האדם

ובכן, מהי התשובה? איך יתכן הדבר אם האדם רואה שיש לו קשיים שונים בעבודת ה' מצד תכונות נפשו?

התשובה הראשונה היא, **שהקב"ה נתן נסיגות לאדם לפי מה שנצרך לו בשביל שלמותו. האדם מגיע לשלמותו דווקא משום שיש לו כוחות הגוף שמתנגדים לכוחות הנשמה, והוא מגביר את כוחות הנשמה עליהם.**

הן כך אמרו חז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, הוי אומר: **לא נתנו לאדם תכונות קשות מצד גופו אם לא היו נותנים לו כנגד תכונות חזקות מצד נשמתו כדי שיוכל להתגבר עליהן.**

נשמת היהודי בנויה בשביל תורה

מלחמת האדם היא מלחמה בין אור לחושך, אבל האדם עצמו אינו חושך אלא אור, כנוסח הברכה "נשמה שנתת בי טהורה היא". **הנשמה היא עצמותו של האדם, והיא הלא בנויה בשלמותו בשביל התורה. יש לנשמה שלוש התכונות:** רחמנות, גמילות חסד וביישנות, יש לה משיכה נפלאה לקרבת אלוקים, **והם מה שהאדם צריך כדי להצליח בתורה ובמצוות.**

הרבה מיסוד האש ומתקשה לעצור ברוחו שלא לכעוס, והשלישי רואה שיש בו הרבה מיסוד המים ונמשך לתאוות. הצד השווה שבהם שכולם מהרהרים בלבם שאילו היה הקב"ה בורא אותם במזג יותר מתוקן, היו יכולים לעבדו בשלמות, אבל עכשיו - התורה אינה עולה על פי מידתם.

וביותר קשה הרגשתו של איש הנמצא בין אנשים, כגון בחור בין בחורים המתמודד עם קשיים רבים, הן בכתיבה והן בריכוז המוח, ורואה איך בחור פלוני היושב עמו באותו חדר, מקבל את כל תשומת הלב וכולם אומרים עליו כזה ראה וקדש, איזו יראת שמים נסוכה על פניו, איזו אצילות...

והוא מהרהר בלבו: יישר כח! כח הריכוז יש לו, כשרונות טובים יש לו, מידות טובות יש לו. הן את כל אלה היה לו מאז שנולד. יש לו מאור פנים, כך שכולם רוצים ללמוד אתו חברותא. כך הוא נולד. למה הוא נולד כך? אינני יודע! אולי כי יש לו נשמה גבוהה, אולי כי בהמשך חייו יהיו לו נסיגות אחרים. אבל סוף דבר נראה לי שרק אצל פלוני נתקיים הפסוק והייתם לי סגולה מכל העמים, שהרי הוא בנוי בשביל ללמוד ולהתפלל, אבל אני אינני כזה...

כעין זה ההורים מסתכלים על בניהם ובנותיהם ואומרים: הלוואי היה הקב"ה נותן להם תכונות אלה ואלה, כי אז היו יכולים לפרוח ולשגשג. הם אינם מתרעמים ח"ו. להיפך, הם מודים על מה שיש, אבל רואים זאת כבדיעבד ומשלימים עם העובדה שיצטרכו להצמיד להם מורים פרטיים וכו'.

הוא יוצא שבור ברוחו ואינו יכול לישן בלילה מרוב צער.

מה שאין כן אם יבקשו באקראי מאחד מחברי החתן שיעמוד ויבדח את החתן והשושבינים, כי אז אפילו לא יהיו הבדיחות מוצלחות, לא ידאב לבו עבור כך, כי מעולם לא ציפה ליותר מזה, שהרי אין תכונות נפשו בנויות לזה, אלא עשה מה שעשה כפי יכולתו.

כעין זה אפשר לראות כשאין בעל קורא בבית הכנסת, שאם יתנדב אחד מהמתפללים לקרות בתורה, אע"פ שיצטרכו לתקן לו ללא הרף, לא ייבהל, כי מוכן היה לזה, שהרי לא הכין את הקריאה מראש אלא שהתנדב לקרות משום שלא היה אחר שהתנדב. מה שאין כן כשיקרא הבעל קורא הקבוע, שאם משום מה לא ילך לו ויתקוהו כמה פעמים, יהיה שבור מאוד מזה.

היהודי אינו שייך שלא יצליח בעבודת ה' כי הוא בנוי לזה, וכשלאדם יש כוחות ואינו יכול להוציאם לפועל והוא עצמו אינו יודע למה, הוא נעשה שבור כל-כך. אך אדרבא ואדרבא, זה הרי הסימן הגדול ביותר שהכוחות האלה טמונים אצלך, זהו הסימן הגדול ביותר שגם בך מתקיים והייתם לי סגולה מכל העמים, כי אלמלא כן לא היה הדבר מעיק לך ולא היתה נשבר כל-כך ברוחך.

מה לכהן בבית הקברות

ובכן, מהי העצה לזה? העצה הראשונה היא לדעת ששבירת הרוח באה בדרך

והראיה, שהרי כשיהודי אינו מצליח בתורה, הוא נעשה שבור ורצוף. מדוע רואים בלי סוף נשמות יהודיות אשר לא הצליחו בתורה, שנפלטים מהישיבות ונפלים נפילה אחר נפילה עד שעזובים לגמרי את דרך התורה ר"ל? מפני שהם שבורים ורצוצים כל-כך עד שבאים מחמת כן לידי יאוש. כשישאלום: מדוע אתם שבורים כל-כך? אל תלמדו, אל תתפללו, אבל תהיו שמחים, הם יאמרו: איננו יכולים. וכל כך למה **מפני שנשמתם בנויה באופן שתצטרך להתחבר לתורה, ובלי התורה אינה מרגישה טעם בחיים.**

הגוי אע"פ שיעבור על כל העבירות שבעולם, יישאר בעליצות. הדברים היחידים שימנעו אותו מלעשות ככל העולה על רוחו, הם הפחד מהמשטרה והדחף לעשות כסף. אבל הוא לא יישר ברוחו בגלל פריקת העול. רק היהודי נשבר מכך, כי היהודי יודע בעומק נשמתו שהוא יכול להצליח, וכיון שהוא רואה שאינו מצליח ואינו יודע למה, הוא נעשה שבור מאוד ברוחו.

משלים מן החיים

משל לדבר: מי שיש לו את כל התכונות לשמח אנשים, כגון זריזות הלשון, חוש ליצור חרוזים וחוש הומור, ויחד עם אלה הוא יודע נגן, ומזמינים אותו לשמחת נישואין לשמש כבדחן. פעם הזמינוהו לאיזו חתונה, הוא ניסה שם את כוחו, אך לא הלך לו. הבדיחות לא היו מוצלחות, השירים לא התחרזו כמו שצריך, וכן הלאה. כשיוצא משם,

"פלוני מצליח להבחן על כל הש"ס במסגרת המבחנים של דרשו, אני איני רואה עכ"פ בגלגול זה שאגיע אפילו לחצי מזה. איך תאמר לי שאני יכול להצליח בתורה, והרי נסיתי מאה פעם ולא הלך לי".

התשובה היא: **אתה נוצרת עם כל הכלים להגיע לקרבת אלוקים.** שמע טוב! **התורה היא כלי לקרבת אלוקים,** התורה היא מועילה לאדם לזכור שיש מנהיג לבירה, התורה מועילה לאדם להרגיש תלוי בהקב"ה ושבלעדיו אין לו כלום. **כל התורה והמצוות הן רק כלים להרגיש את נשמתו. כשהאדם מקיים מצוה, הוא מרגיש את נשמתו, כשהאדם הולך ברחוב ומתאפק מלראות ברע, הוא מרגיש את נשמתו, הוא מרגיש את הקשר שלו עם הקב"ה. נבראת באופן זה.**

תיקון טעות

כשהאדם סבור בטעות שהצלחה בתורה פירושה להשיג דבר מסוים בדומה לשאר ההצלחות החיצוניות, יש מקום לטענתו, אני איני בנוי לזה. אבל אם תבין שהצלחה בתורה פירושה קרבת אלוקים, תראה שאתה בנוי באופן שתוכל להידבק בקונך על ידי אמירת תהלים ועל ידי תפילה בשברון לב. כן תראה שאתה בנוי בתכונת הנפש להיות מודה לה' על הטובות שעשה עמך, ועם תכונות הנפש להיות גומל חסדים, רחמן וביישן. **יש לך את כל מה שאתה צריך בשביל קרבת אלוקים שהיא ההצלחה האמיתית בתורה.**

כלל ממה שהאדם מחפש את הדבר שאינו נכון לו.

משל לדבר: יש מלמד שרוצה מאוד ללמד גמרא לתלמידים, אך למעשה הקב"ה נתן לו כלים מיוחדים להצליח עם תלמידים צעירים יותר שעדיין אינם לומדים גמרא. אם יהיה קבוע ברצונו ושאיפתו ללמד גמרא דווקא, יבוא בסוף לידי שבירות הרוח. כי ממה נפשך, אם יבחרו בו לשמש כמלמד בכיתה נמוכה, יהיה כל ימיו ברוגז על שבחרו בפלוני לכיתה הגבוהה ולא בו, והרי הוא הגיש את מועמדותו ראשון, ואם יבחרו בו לשמש כמלמד בכיתה הגבוהה, ירגיש שאינו מצליח מאחר שאין לו את הכלים הדרושים ללמד גמרא לתלמידים.

נמצא **העצה היעוצה לו, שיבטל את עצמו להקב"ה, ויקח בשתי ידיים את התפקיד המוכן לו מבלי ללטוש את עיניו אל התפקידים האחרים,** ואם יעשה כן, **יהנה מכל רגע שהוא מקיים את תפקידו** ולא יבוא לידי שבירות הרוח.

והנמשל: היהודי בנוי להצליח בתורה. אלא שאנו טועים טעות חמורה בפירוש הצלחה בתורה. כסבורים אנו שהצלחה בתורה פירושה שיהיו לו תוצאות הגבוהות ביותר במבחנים, כסבורים אנו שהצלחה בתורה פירושה לקבל איזו משרה תורנית, כסבורים אנו שהצלחה בתורה פירושה יכולת להתרכז בלימוד, וכן הלאה וכן הלאה דברים שאינם אמת. טעות זו היא הגורמת לבני אדם לחיות בסתירה, מצד אחד אומרים להם שנבראו בשביל להצליח בתורה, ומצד שני הם רואים שאינם מסוגלים להצליח.

היוצא לנו מדברינו

לסיכום הדברים: נשמת היהודי בנויה בצורה שתוכל להגיע אל מה שהיא צריכה להגיע. ולכן אם יקיים האדם את תפקידו כדבעי, יראה שהוא משתנה לאיש אחר ואז יראה שגם בו מתקיים הפסוק "והייתם לי סגולה".

ואם יטען שהוא רואה שאינו מצליח, שתי תשובות בדבר: א. אתה רואה כוחות הגוף שנלחמים עם כוחות הנשמה, ואם כן סימן הוא שיש לך נשמה גבוהה, כי זה לעומת זה עשה האלוקים. וראוי לך להתפלל להקב"ה שיהיה בעזרך לנצח את כוחות הגוף ותזכה להצלחה גדולה. ב. שמת לעצמך יעד בלתי נכון אשר אליו אתה שואף בכל עת, ולכן אתה סבור שאינך מצליח. החלף את היעד ותצליח.

דומה הדבר לבחור בישיבה קטנה שרוצה בכל נפשו לסיים את הש"ס ביום אחד. אין לו שכל להבין שעליו להרפות ובמקום זאת להתלמד איך ללמוד גמרא ותוספות כדבעי כי בזה טמונה הצלחתו ולא בסיום הש"ס ביום אחד. אף כאן, הבן שהיעד הוא להגיע לקרבת אלוקים וכשתעבוד להגיע ליעד זה, תגיע בע"ה, וכיון שתגיע, ממילא יאירו לך מן השמים להצליח גם בלימוד התורה וגם בידיעת התורה וגם בהרגשת תענוג בלימוד, וגם בלימוד תורה לשמה, שהרי תעשה הכל עם הרבוננו של עולם. בשביל זה נוצרת, בריה כזו הנך..

וכשתבין שיש לך כל הכלים לקרבת אלוקים ובאמת תנצל אותם, תראה שתזכה גם להצלחה בלימוד התורה פשוטו כמשמעו. כך שאם תאמר תהלים בשביל שתצליח בלימוד התורה, יעזור לך ה' שתמצא חברותא אשר ישקיע בך ויסייע לך להצליח בלימוד משניות וגמרא. אם תנצל את הכלים שנתנו לך, הקב"ה יפתח את לבך ומוחך שאף תזכה לזכור את לימודך ואף תזכה לגלות את החלקים בתורה השייכים לך ולחדש בהם חידושים.

הענין הוא שאנו הפכנו את היוצרות עד שאנו סוברים שהצלחה בתורה פירושה לזכור ידיעות וכדו', ולכן אנו טועים לאמר שמי שאין לו הצלחה זו, חסר לו ביהדותו. ואין זה אמת, יהדות פירושה קרבת אלוקים, יהדות היא אנכי ה' אלוקיך לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, לזכור שיש מנהיג לבירה, לחיות עם הקב"ה ולהתפלל אליו.

אם יבין זאת האדם ויתחיל לבנות את קרבת האלוקים שלו ולפתח את התכונות שיש לו מעצם טבעו כיהודי, אזי יוכל ללכת מן הקל אל הכבד ויראה הצלחה גדולה בתורה.

נשווה זאת למשל שהובא לעיל, במי שאמרו לו שהוא מתאים לנהל חשבונות, הלא אף הוא אם ילך מיד אל הכבד ויקח על עצמו לנהל אלף מיני חשבונות, לא יוכל להצליח. אל תקפוץ! התחל מן הקל, וכשתתרגל ותראה שיש לך את התכונות הנפש הדרושות, תעבור לשלב נוסף...

יום שלישי פרשת נשא (שבועות בחו"ל) - ג' סיון ה'תש"פ

נחיצות האמונה בכוח התורה ותועלתה זוכה לדברים הרבה

שלמה (פרשת מצורע): הנה כתיב 'ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם'. רוצה לומר, כי אמנם כל מחלה וכל נגע אשר בעולם, הנה עיקר רפואתו בתורה אשר הוא דבר ה', ובדבר ה' שמים נעשו, וכל העולם נברא בתורה, לכן שורש הרפואה הוא גם כן בתורה. והנה **הצדיק העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ונהנים ממנו עצה ותושיה, הוא הרופא נאמן על-ידי התורה אשר יצאו מפיו, ופרי צדיק לחיים.**

כן ראיתי מסופר על מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שפעם נכנס אליו תלמידו בחצות הלילה. שמח עמו החזון איש, וביקש ממנו היות שזה עתה הזכירו לפניו חולה הסובל ממחלה באבר פלוני, רוצה הוא ללמוד עמו סימן ביורה דעה העוסק באבר זה...

בדומה לזה היה מעשה אצל **הגה"ק משינאווא** זיע"א, שהתווכח פעם עם אדם גדול בדין ריאת בהמה שנתמלאה תולעים, והתאמץ מאוד על-ידי כמה וכמה ראיות מן הפוסקים ועל-ידי דימוי מילתא למילתא להוכיח שהבהמה אינה טריפה ומותרת באכילה.

תוך כדי שעמדו והתווכחו, באה לפניהם אשה אחת בבכיה גדולה וסיפרה שבתה חלתה ל"ע במחלה בלתי ידועה,

במסכת אבות (פ"ו מ"א): רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה. ולא עוד, אלא שכל העולם כולו (על כל מליארדי אנשיו) כדאי הוא לו. נקרא ריע אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות. ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק וחסיד וישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא (כי תורתו מגנא ומצלא עליה) ומקרבתו לידי זכות ונהנין ממנו עצה ותושיה, בינה וגבורה, שנאמר (משלי ה, יד) 'לי עצה ותושיה, אני בינה, לי גבורה'. ונותנת לו מלכות וממשלה, וחקור דין, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, והוי צנוע וארך רוח ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

כך לימדנו התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, שהלומד תורה כל העולם משתעבד לו והוא מקבל מדרגות רוחניות נשגבות מאוד שאין לתארן ואין לשערן. ומכאן אמרו הצדיקים"י, שאם רואה האדם שאין כל אלו מתקיימין אצלו, ידע מזה שעדיין אינו לומד תורה לשמה, כי אילו היה לומד תורה לשמה, היה בהכרח זוכה למדרגות רמות אלו.

ישלח דברו וירפאם

וזה לשון הספר הקדוש **"תפארת**

הצריך לו. כנודע זה המעשה מהרב הקדוש **איש היהודי** זלה"ה **מפריסחא** שהיה בעירו בית כזה אשר לא טהור, ופעם גברה עליהם המחלה מאוד ר"ל, ויבואו ויצעקו אליו. אז נפל דברי תורה בפיו ברמזים וגימטריאות, ואחר תומו שאל אם הגימטריאות נכונים עליהם בחשבונם, אז נתרפאו, ויהי כן. וזהו שאמר הכתוב 'ישלח דברו וירפאם', ישלח דברו להצדיק וירפאם. וזהו שאמר 'את תהיה תורת המצורע ביום טהרתו', כי טהרתו תלוי בתורה, 'והובא אל הכהן', פירוש **הובא הדיבור אל הצדיק, אשר על ידי הדבור שלו בדברי תורה, מרפא לנפש בני ישראל ויטהרו.**

אכן הדברים ידועים שלא רק כשפנו אל הצדיק עם חולה מסוים, היה הצדיק ממשיך עליו רפואה בדברי תורתו, אלא כך היו הצדיקים ממשיכים ישועות ורפואות על כל הנתלים בהם על-ידי דברי התורה שיצאו מפהם.

התורה מונעת מחלות

מסופר על מרן **ה'חפץ חיים'** זצ"ל שביקש פעם להקים בית חולים ליהודים יראי ה'. אסף לשם כך אסיפה של גבירים, ועלה בידו להוציא מהם עשר מיטות. כשמנה בפיו את סך המיטות שתרמו, אמר כי הגבירים תרמו יחדיו עשר מיטות, ותלמידי הישיבה תרמו חמישים מיטות.

שאלו הגבירים בפליאה, היתכן שבעוד בידינו בעלי ההון עלה לתרום רק עשר מיטות, יתרמו התלמידים העניים פי חמש?! נענה להם **ה'חפץ חיים'**:

כאשר גופה הולך ומתנפח משעה לשעה בלי שום גבול. הגה"ק משינאווא בירך את בתה ברפואה שלימה, וכשחזרה האשה מעודדת מברכת הצדיק, מצאה את בתה כשתולעים יוצאים מגופה, ומצבה הולכת ומשתפרת.

אז נודע שמחלתה של הבת היתה בשל תולעים שאכלו את ריאותיה, ועל-ידי פסק ההלכה שבנה הגה"ק כי בהמה עם ריאה מתולעת אינה נחשבת לטריפה, המשיך לה ישועה ורפואה.

וכהנה ישנה סיפורים לרוב, על צדיקים שהמשיכו רפואות לבני דורם על-ידי התורה. **כי שורש כל הרפואות הוא בתורה, אלא שכדי למצוא את הרפואות בתורה, צריך להיות בשביל זה יהודי הלומד תורה לשמה.**

זאת תהיה תורת המצורע והובא אל הכהן

ומוסיף שם בתפארת שלמה לפרש על פי זה הפסוק זאת תהיה תורת המצורע, וזה לשון קדשו: ועל דרך זה אמר הכתוב 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו', רוצה לומר **יום טהרתו הוא בהתורה, וממנה רפואה תעלה לכל מחלה ולכל נגע צרעת,** ולזה צריך 'אל הכהן', הוא **הצדיק הדור...**

וממשיך: **וכמו שידענו זה מצדיקי הדור שלפנינו, שעל ידי תורתם המשיכו השפעות טובות ורפואה בעולם הזה,** וכן הדיבור יקר של הצדיק בדברי תורה מרפא מיד, והשי"ת שולח דברי תורה בפיו לרפואות תעלה לכל

לפי מדרגותינו להוציא מזה הלכה למעשה לדידן. כי הנה בדרך כלל, כשאנו רואים משנה כזו במסכת אבות עם כל מעשיות הצדיקים שהורמו אל-על למדרגות גבוהות ונשגבות, הגם שהאמונה בצדיקים מתחזקת בלבנו, אבל הרגשת לבנו היא שאין דברי התנא והצדיקים שבאו אחריו נוגעים לדידן, כי איך נוכל לומר על עצמנו שאנו לומדים תורה לשמה, תחילה לכל נלמד תורה ואחר-כך נדבר על תורה לשמה...

אכן פשוט הדבר שדבריהם נוגעים גם לדידן, כי התנא רבי מאיר בוודאי בא לחזק את כל אחד מישראל, שידע מה כח יש בתורה, ומה שכרו של הלומד תורה. וכן הדבר פשוט שהתורה ניתנה לכל אחד מבני אברהם יצחק ויעקב שעמדו רגליו על הר סיני, כי ישראל ואורייתא וקוב"ה חד הוא, וכל אחד, אפילו החלש בכשרונותיו ובמידותיו, והרואה את עצמו אדם נכשל ומלא חסרונות, יכול להתדבק בתורה ולזכות ממילא לסגולותיה.

סגולות התורה לכל המתדבקים בה

ובכן, זו היא התשובה: כל הסגולות והרפואות נמצאות בתורה, אך כדי שיזכה האדם לכל אותן סגולות ורפואות, מוכרח הוא להתקשר בתורה, כי אם הוא נמצא כאן והתורה נמצאת שם, איך יזכה לסגולותיה ורפואותיה. ומעתה ברור הדבר, שהיושב ולומד, אע"פ שאינו לומד עדיין לשמה, **יש לו כבר שייכות לתורה וכבר יכול לזכות לפי מדרגתו לסגולותיה.** ואע"פ שמה שאינו לומד לשמה, מהווה חציצה בינו לבין התורה,

התלמידים גורמים על-ידי הלימוד שלהם לאנשים הרבה שלא יחלו, וממילא חוסכים את הצורך בחמישים מיטות, והרי זה כאילו תרמו חמישים מיטות.

יין לעצירת דם בתורה מניין?

עוד הביא בספר "שפתי צדיקים" (פרשת בראשית) מה ששמע מהרה"ק רבי **פנחס מקאריץ** זיע"א: מעשה ביהודי אחד שבפתע פתאום התחיל לשטוף לו דם מחטמו, ולא יכל לעצרו. הרופאים ניסו לעשות לו כל מיני רפואות, אך הכל היה ללא הועיל ונאלצו להתייאש ממנו. הגיע הדבר לידי כך, שכבר צוה על נכסיו מחמת מיתתה...

נודמן לשם אדם אחד, וכשראה את המאורע, רץ לחנות וקנה בקבוק יין חזק, וצוה על החולה לשתות את כל הבקבוק בלגימה אחת. החולה עשה כדבריו ותיכף ומיד נעצר הדם. הרופאים תמהו מאין הוציא רפואה זו. הראה להם הרה"ק מקאריץ, שכך הוא מפורש בתורה (בראשית מט, יא): ובדם ענבים סותו. פירוש: ובדם - כאשר יש שטף דם, ענבים סותו - היין הסחוט מענבים הוא רפואתו, סותו מלשון אסותא.

והפטיר שם בספר הנ"ל: כי ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, ובתורה נמצאות כל הרפואות והסגולות שבעולם, למען ילמדו בני אדם דעה ומוסר לבקש מהשי"ת רפואות.

היוצא לנו לדידן

אמנם כן, לאחר ראותינו כל זאת, עלינו לבוא ולשאול האם נוכל אף אנו

באמצעותן לתורה, אם כי פשוט **שהאפשרות הטובה ביותר היא לעסוק בתורה לשמה, כי זה מזכך את האדם ומרפא את כל חולאי נפשו.**

ובכן, האפשרות הנוספת להתקשר באמצעותה לתורה, היא **האמונה בתורה.** והאמת שאפילו מי שעוסק בתורה, חייב שתהיה לו אמונה בתורה, אך רצוננו לומר שאין אחד בעולם שאין לו קשר לדבר זה.

ובו תדבק

והרי כך אנו רואים שכל אימת שאנו רוצים להתקשר למשהו, הדרך לעשותו הוא על-ידי אמונה בו. ולמשל, נצטוינו בתורה להתדבק בהשי"ת כמו שנאמר "ובו תדבק", והקשו חז"ל איך אפשר להתדבק בהשי"ת והלא אש אוכלה הוא, וכתבו הראשונים שהכוונה היא להאמין בו, כי על-ידי שהאדם מאמין בהשי"ת שהוא מנהל את הבריאה ומשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית, הוא מתדבק בו.

וביאור הדבר, **כי על-ידי האמונה בדבר, מתאחד האדם עם אותו דבר במחשבתו,** ומשכן נמצא שהוא דבוק בו יותר משהיה דבוק בו אילו היה מחזיקו בידו, כי אילו היה מחזיקו בידו ואפילו היה ידו דבוק בו בדבק חזק, לא היה ההתדבקות בו רק באופן חיצוני, אבל **עכשיו כשהוא מאוחד בו במחשבתו, הרי הוא דבוק בו באופן פנימי.**

וכמו כן אנו רואים לענין האמונה בצדיקים, **שבזה שהאדם מאמין שהקב"ה נתן כוח לצדיקים לבטל גזירות, הוא מתדבק בצדיקים.** וכפי

מכל מקום אינו דומה מי שלומד תורה אע"פ שאינו לשמה, למי שאינו לומד כלל.

נמצא שכל הלומד תורה, יהיה באיזו מדרגה שיהיה, הרי הוא זוכה לברכות התורה ורואה איך הקב"ה מסייע לו בכל ענייניו. אלא שמעתה ואילך ככל שיוסיף להתעלות במדרגות לימוד התורה, כך יוסיפו סגולות התורה למצוא בו אחיזה.

התחלת ההתדבקות בתורה

והשתא דאתינא להכא, בראותנו שהכל תלוי בשייכות שיש לו לאדם לתורה, נבוא בשאלה האם הדרך היחידה להתקשר לתורה היא על-ידי לימוד התורה או שיש אפשרות נוספת להתקשר אליה גם ללא לימוד התורה?

אכן בתורה מצאנו שיש יותר מדרך אחת כיצד להתקשר בתורה, ובוודאי אין בזה כדי למעט מגודל החיוב לעסוק בתורה בפועל. והרי זה כאילו אומרים שכדי להתקשר לבוורא יתברך אין דרך אחת בלבד, כי כמו שאפשר להתקשר אליו על-ידי לימוד התורה, כן אפשר להתקשר אליו על-ידי תפילה, וכי ממעטים בזה ח"ו מערך התורה או מהחייב לעסוק בתורה?! בוודאי שלא! אלא מתכוונים לגלות בזה את כל האפשרויות שיש לו לאדם להתקשר באמצעותן להשי"ת, ומעתה בוודאי מוטל עליו לעשות ככל האפשרויות העומדות בפניו, ומזה ומזה אל ינח ידו. אף כאן יש לנו להציג בפני השואל את כל האפשרויות העומדות בפניו להתקשר

שעדיין אין האדם יודע איך ימצא את הפתרונות לקשייו בתורה ואיך יגיע אליהם, **כיון שהוא מאמין באמונה שלימה שבתורה נמצאים הפתרונות, הוא כבר מתדבק בתורה על-ידי עצם אמונתו.**

ואכן כל עוד אין האדם יודע איך ימצא את הפתרונות לקשייו בתורה, יש לו עצה ללמוד את התורה בגרסתו של דוד המלך ע"ה, וכמו שכתב בספר הקדוש "דגל מחנה אפרים" (חיי שרה) שכל הצירופים שבחמשה חומשי תורה על תיבותיהם ואותיותיהם, נמצאים בספר התהלים. יפתח האדם את ספר התהלים וישפוך את לבו: אני איני יודע למצוא עצה לנפשי, את תוריני אתה הדרך ה' אלוקים, דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך... אולי יזמן הקב"ה אי מי שישמיע לי דבר מה שיעורני לדבר שאותו עלי לתקן (כדברי הבעש"ט הקי), ואולי יזמן לי איזה שיעור מוסר, וכן הלאה.

מן הקל אל הכבד

עכ"פ הנקודה העיקרית היא להאמין בכוח התורה, להאמין בכך שכל העצות והפתרונות נמצאים בה. ובוודאי אין פירוש הדבר שכיון שיעורר האדם את לבו באמונה זו, כל העולם ישתנה בשבילו בבת אחת, אלא **עבודה היא שיש להתעלות בה מיום ליום, עד שמשגיגים אותו.** והרי היא דומה ללימוד התורה לשמה, שגם הוא אין מגיעים אליו ביום אחד, אלא עובדים ועובדים עד שמגיעים.

שאמר הרה"ק ה'בית אהרן' זיע"א: "מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיוזוק ברשב"י", שפירושו בוודאי אינו שירגיש יותר טוב בלב, כי דבר זה אך חיצוני הוא, אך פירושו כי לכאורה לא היה באפשרי לאדם פשוט להתדבק ברשב"י מאחר שנתעלה כל-כך עד שנעשה אף הוא אש אוכלה, ומה יעשה האדם הרוצה להתדבק בו. והתשובה היא, שעל-ידי שילמד את דברי הזוהר הקדוש, ויבין מעט מה הפירוש "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", **על-ידי כן יאמין ברשב"י, וממילא יתדבק בו וירווח רווח עצום לנשמתו.**

וכמו שעל-ידי האמונה בה' מתדבק האדם בה' ועל-ידי האמונה בצדיקים מתדבק האדם בצדיקים, כמו כן **על-ידי האמונה בתורה מתדבק האדם בתורה.** ואדרבא, הרי כל כוח הצדיקים בא מן התורה.

התדבקות על-ידי אמונה

ומעתה, על האדם להאמין באמונה שלימה שבתורה נמצאים כל העצות והרפואות והפתרונות לכל הקשיים והשאלות של כל אחד ואחד, ואפילו אם חושב האדם שהקושי שפוקד אותו כבר נמשך אלפיים שנה, וירש אותו מאביו אשר הוא ירש אותו מאבי אביו וכו', עליו לדעת שגם קושי זה יש לו פתרון בתורה, כי התורה קדמה גם לאביו וגם לאבי אביו וגם לאדם הראשון.

בעצם זה שהאדם מאמין בתורה, אע"פ שלא התיישב עדיין ללמוד תורה, הרי יש לו שייכות אמיתית לתורה. ואע"פ

שהצדקה מחייה את הבריאה ולא העסקנות וההשתדלות – "הרי זה צדיק גמור".

לגירסא אחרת בש"ס – הרי זו צדקה גמורה. **כאשר האדם נותן צדקה מתוך אמונה שהיא מצוה ממצוות התורה ועל כן יש בה את כל הסגולות והרפואות, הרי הוא מתקשר במצוות הצדקה בהתקשרות גמורה, ואם כן הגיע בוודאי אל תכלית המצוה והרי זו צדקה גמורה.**

סגולה מתוך אמונה דווקא

הנה ישנה רעה חולה אצל בני אדם שברצונם לברוח מן האמונה, פונים הם אל הסגולות כאל רהבים ושטי כזב. אבל **מי שפונה אל סגולות התורה דווקא מתוך אמונה בכוח התורה, אשריו וטוב לו, ועליו נאמר הרי זה צדיק גמור.**

דוגמא פשוטה מהמעשה דלעיל: לכאורה יש להבין איזו טענה היתה לו לבעל אהבת שלום כנגד הגביר, והלא הגביר עשה את מה שציוו לו חז"ל, וכאמרם – מי שיש לו חולה בתוך ביתו יבקש עליו רחמים? אך התשובה היא, שהצדיק ראה בעיניו החודרות לב ונפש, כי העומד לפניו לא פנה אליו מכוח האמונה, אלא מפני שהיה לו קל לפנות אליו לבקש רפואה ובכך לחסוך מעצמו הצורך להתאמץ בחיזוק האמונה, וראיה היה לו לכך, כי אילו היה בא אליו מכוח האמונה, היה יכול להאמין תחילה במצות הצדקה שלו ולהשיג ממנה הרפואה.

הפונה אל הצדיק מתוך אמונה, מיוסדת אמונתו על האמונה בכוח

וכאמור, הקב"ה רוצה מאתנו שלא רק נאמין בכוח התורה, אלא גם נעסוק בתורה לשמה, כי על-ידי לימוד התורה לשמה מתדבקים בתורה ביתר שאת. ואדרבא, מי שבאמת מאמין בכוח התורה, בסוף משליך את כל הבלי העולם ועוסק בתורה לשמה. אך עכ"פ **האמונה בכוח התורה היא האלף ב"ת של ההתדבקות בתורה, והיא הנותנת לאדם סייעתא דשמיא גדולה.**

הרי זה צדיק גמור

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זיע"א בעל "**אהבת שלום**" אמר: חז"ל אמרו "הנותן צדקה על מנת שיחיו בניי, הרי זה צדיק גמור". אכן מעודי לא הבנתי פירוש דבריהם, כי מלשונם משמע שכך היא צורת הצדקה, ליתן על מנת שיחיו בניי, וכי הידור הוא לתת צדקה שלא לשמה?! עד שבא מעשה לידי והבנתי את דבריהם לאשורם.

בקאסוב היה גביר אחד בעל לב טוב שפיזר ממונו לעניים. באחד הימים חלה בנו ל"ע ובא אלי הגביר לבקש לו רפואה. הרהרתי בעצמי: הלא גביר זה הוא מרא דצדקה בעיר זו, מדוע הוא בא אלי? והלא צדקה תציל ממוות; יתן צדקה לעניים ויפעל ישועה לבנו! עד שעלה במחשבתי שגביר זה אינו מאמין בכוח הצדקה. אמנם יש לו לב רחב ויודע שצריך לפתוח את הכיס לנזקקים, אבל האמונה שהצדקה היא מצוה אלוקית שבכוחה להפך המידות מדין לרחמים – חסרה לו. אזי הבנתי דברי חז"ל: "הנותן צדקה על מנת שיחיו בניי", הוא יודע ומאמין

אחריה. אולם אהבה זו תהיה תלויה לעולם במדרגת האדם, כי יש מי שמרגיש הרבה את עריבות התורה, ויש מי שמרגיש אותה מעט ויש מי שאינו מרגיש שום עריבות בלימוד התורה.

אכן ככל שישגביר האדם האמונה בלבו שבתורה ישנן כל העצות והרפואות, כך תגבר אהבת התורה בלבו גם מצד שיכיר שהתורה היא דבר המועיל, והרי לזה יכול כל אחד להגיע, כי דבר השווה לכל נפש הוא להאמין שבתורה ישנן כל העצות והרפואות. ומשיאהב האדם את התורה, ממילא יתדבק בה וירוץ לעסוק בה. ונמצא שעל-ידי האמונה בכוח התורה מתדבק האדם בתורה משני צדדים, האחד מצד עצם האמונה, והשני מצד האהבה הבאה בעקבות האמונה.

וכאמור, אם רואה האדם שעדיין אינו יכול למצוא את הפתרונות בתורה, יעשה אחת מהנה: או שינקוט בגירסת דוד המלך ע"ה בתורה ובה ימצא את מבוקשו, או שילך אל החכם הלומד תורה לשמה, והוא ילמד אותו מהו החלק בתורה שבו נמצאת התרופה למכתו. אך לא בגלל שהוא כבר מתהלך נבוכ עשר שנים, ימעט ח"ו מאמונתו בכוח התורה, כי אם ימעט מאמונתו ויטיאש מלמצוא בה את העצות והפתרונות למבוכותיו, לא יגיע לשום מקום.

האמונה מביאה לידי עיון התלמוד

במסגרת זו ראוי לציין, שעל-פי תורת החסידות, זו היא מהותה של עיון התורה. מדוע יושב הלומד ומתעמק למצוא טעם

התורה. כי הנה אדם זה מאמין שכל העצות והרפואות נמצאות בתורה, שהרי התורה היא כמוה כ'הוראות היצרן' שהרי יוצר האדם כתב אותה, אך בהביטו על עצמו, הוא מתמלא בושח: איך אוכל אני למצוא עצה בתורה, מאחר שאין לי שום שייכות לתורה! ואז הוא פונה אל הצדיק שלומד תורה לשמה, מתוך אמונה שהוא יוכל למצוא לו עצה ורפואה בתורה.

וכאמור, זו היא העבודה המוטלת עלינו בעמדנו עדיין בתחתית הסולם, להשריש בלבנו האמונה בכוח התורה יום אחרי יום. כל יום בעת אמירת ברכת התורה, נזכיר לעצמנו שאנו רוצים להבין את תורת ה' אשר נמצאות בה כל העצות והרפואות לכל הקשיים והשאלות שבעולם. וזה יועיל לנו כאמור, שנתקשר לתורה הקדושה עוד בטרם נתחיל אפילו לעסוק בה.

אמונה מביאה לידי דביקות

ונוסיף עוד בתועלת האמונה בכוח התורה: ה'אור החיים' הק' כתב בפרשת ואתחנן, שהאדם אוהב את הערב, כגון מאכלים ערבים לחיך; את המועיל, כגון אנשים שעוזרים לו בהוה או שעזרו לו בעבר, ואת הטוב, כגון מה שנמשכים בלב לאנשים שהם טובים במהותם אע"פ שאין מקבלים מהם תועלת.

והנה בעסקנו בענין אהבת התורה, הנה יש בידינו מאמרים רבים הבאים לעורר בלבנו אהבת התורה מצד שהיא עריבה, וכגון מה שכתב האור החיים הק' שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים

והנה נגלה להם עוד באר חפרוה שרים. כל זה בנוי היו על אמונתם בכוח התורה, ומי שאינו מבין על מה מתעכבים בעיון התלמוד, סימן הוא שחסר לו באמונה בכוח התורה.

יסוד זה יכול להועיל לנו מאוד להיות כהכנה לקבלת התורה, **כי בחג השבועות נותנים לנו כוחות חדשים ומהלכים חדשים בכדי שהתורה תשפיע עלינו, ולכן ככל שנוסיף להאמין בכוח התורה נתעורר בתשוקה לקבל את התורה ולהתפלל כראוי לקבל את התורה, להתדבק בה ולקבל את כל השפע אשר בא יחד עמה.**

המחלוקת בין רש"י לתוספות? מדוע אינו ממשיך הלאה? התשובה היא **כי הוא מאמין שהתורה היא מעיין החיים**. כשהאדם מבין שהתורה איננה סתם ספר חכמה, אלא היא מעיין של סגולות ורפואות, אין הוא יכול להמשיך הלאה כל עוד אינו מבין את הדבר לאשורו, ואם לא יבין ישתטח ארצה ויבכה בדמעות שליש שייפתחו לו שערי בינה.

יהודים יראים ושלמים, כאשר היו מוצאים איזה דבר מוקשה בסוגיא לאחר שכבר דשו את הסוגיא וליבנו אותה מכל צדדיה, שמחו שמחה גדולה, כי ראו כי הנה מצאו עוד עומק בחכמת התורה,

יום ד' פרשת נשא (במדבר בחו"ל) - ב' סיון תשע"ט

אופני השגת כל הקדושות על-ידי התורה

מחלוקת קורח ועדתו

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע אמר בשם אביו הרה"ק רבי יהושע זיע"א: במדרש תנחומא פרשת קרח איתא, שכאשר בא קרח לחלוק על משה ברצונו להתמנות לכהן גדול, אמר לו משה: גבולות חלק הקב"ה לעולמו, לא לוי יכול להיות כהן ולא כהן לוי, וישראל אינו יכול להיות לא לוי ולא כהן. אולם - אמר הרה"ק מבעלזא - כל זה בפועל, וכלשון המדרש "גבולות חלק הקב"ה לעולמו" - לעולמו דייקא, אבל **על-ידי לימוד התורה שהיא כוללת את כל הקדושות, יש לכל אחד שייכות עם כל הקדושות, בין קדושת כהונה ובין קדושת לווייה ובין קדושת מלכות.**

ביאר הרה"ק מבעלזא: קורח לא בא לדרוש את הכהונה מפני שרדף אחר הכבוד, אלא מפני שהשתוקק להתקדש בקדושת הכהונה. כי כן דרכו של איש ישראל שהוא רוצה לעלות בהר ולהתקדש יותר ויותר, וכן תמצאו רבים מבני ישראל שמתנוצצת להם לפעמים מחשבה: "מדוע הוא זכה להיוולד כהן ואני ישראל פשוט?" או: מדוע הוא נולד אצל משפחת צדיקים ונאצלה בו נשמה גבוהה, ואני נגזר עלי להיוולד בבית פשוט?

יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים

יום זה נקרא "יום המיוחס" משום שבו אסף הקב"ה את בני ישראל והודיע להם **"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" אם תקבלו את התורה.** ופירש רבינו בחיי בזה הלשון: על דרך הפשט **תהיו לי לחלקי, וקראם מלכים וכהנים, וקראם גם כן גוי קדוש** בקבלת התורה, וביאר לך הכתוב כי **בכתר תורה** נכללים **כתר כהונה וכתר מלכות**, וכן דרשו רז"ל (משלי ג) יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.

מבואר שלימוד התורה יקר יותר מכניסת הכהן גדול לקודש הקדשים **ביום הכיפורים** אשר מתאספים בו כל ג' חלקי השלמויות, הן מצד הנפש והן מצד המקום והן מצד הזמן, ולכן יש לו ללומד תורה כל התארים גם יחד, **הוא נקרא מלך וכהן וקדוש.**

והדבר מתבאר יותר על-פי מה שנתבאר בשיעור הקודם, **שהלומד תורה אין לו שום הגבלה, ונחשב לו כאילו מקיים כל המצוות התלויות בזמן ובנפש ובמקום, הגם שבמציאות אינו נמצא באותו זמן ומקום ואין לו אותו נפש. וכח זה ניתן לישראל ביום זה - יום המיוחס.**

הדרך בפרשת וילך: הפסוק אומר "וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל", והנה לשון זה צריך ביאור, כי בכל התורה כולה אמר הכתוב "וידבר משה אל בני ישראל" מבלי להקדים ולומר שהלך אליהם, ומה זה שאמר כאן וילך וידבר?

ואמנם ב"תרגום יונתן" איתא שהלך למשכן בית אולפנא. הוי אומר: נשתנו דיבורים אלו מכל הדיבורים שדיבר אליהם עד היום שהלך תחילה למשכן בית אולפנא ושם דיבר אליהם, מה שלא עשה בזמן אחר. ובזוהר הקדוש (וילך) איתא שהטעם שהלך למשכן בית אולפנא הוא מפני שכבר נסתלק אהרן. ודבר זה צריך ביאור, שהרי אהרן כבר נסתלק בחודש אב וכאן היה טרם פטירת משה, ומה לו להזכיר כאן פטירת אהרן?

מבאר הרה"ק רבי ישכר דוב זיע"א על-פי יסוד שאמר אביו זיע"א והוא על דרך הנ"ל: הנה חז"ל אמרו במסכת תענית (ט, א) מת אהרן נסתלקו ענני כבוד, שנאמר וישמע הכנעני מלך ערד, מה שמועה שמע? שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכסבור ניתנה לו רשות להילחם בישראל, והיינו דכתיב ויראו כל העדה כי גווע אהרן, ואמר ר' אבהו אל תקרי ויראו אלא ויראו.

מבואר שבני ישראל חשבו שירדו מקדושתם מחמת פטירת אהרן ואשר לכן נסתלקו מהם ענני הכבוד ונחשפו לעיני הכנעני. אך מה האמת? האמת היא שענני הכבוד חזרו מיד בזכות משה, כמבואר שם במסכת תענית. והיינו כי בוודאי אמת נכון הדבר שבני ישראל היו זקוקים

אולם טעותו נבעה ממה שלא התבונן במעלת התורה הקדושה שהיא כוללת את כל הקדושות כולן, כי אילו היה מתבונן בכך, היה יודע שהוא יכול להתקדש בכל הקדושות ולזכות לכל הכתרים על-ידי לימוד התורה לחוד.

פשע בתורה שהיא קריית עוזו של הקב"ה

וביאר על פי זה הרה"ק מבעלזא לשון המדרש: "ויקח קורח - זהו שאמר הכתוב (משלי) "אח נפשע מקרית עוז", זה קורח שעמד כנגד משה, ופשע בתורה שהיא קרית עוזו של הקב"ה". לכאורה דברי המדרש תמוהים כי היכן מצא שקורח פשע בתורת ה'. אך לפי האמור הוא מבואר הפלא ופלא, שהרי כל תלונתו נבעה ממה שלא היתה נחשבת בעיניו מעלת התורה, כי אילו היתה נחשבת בעיניו, היה יודע שהוא יכול להשיג את כל השלמויות על-ידי לימוד התורה לבד.

כמה פעמים יש שאנשים חכמים ונבונים נכנסים למלחמה ומריבה עבור דבר שבקדושה, כאשר כל אחד מהם חפץ להיות הראש בדבר זה מפני שהוא משתוקק להתרומם במעלות הקדושה. כלפי אלו הדברים אמורים, שיידעו שהם יכולים להגיע אל מעלות הקדושה באמצעות לימוד התורה לבד, כי בלימוד התורה אין חילוק נפשות, ואם היה נגזר מן השמים שיעשו את הדבר שבקדושה בפועל, היה נקלע הדבר לידיהם מבלי מצה ומריבה.

לכן הלך משה לבית המדרש

עוד יש מצדיק זה מאמר נפלא על זו

דהיינו שיש בו מכוחות הקליפה והחיצוניים. כי עד כאן יש לו לאדם שייכות אל מקומו אשר הוא נמצא שם, כשאינו לומד תורה, אבל **הלומד תורה מתעלה ממקומו ונכנס למקום קדוש.**

ציין לזה הרה"ק מבעלזא זיע"א מאמר הגמרא במסכת מגילה (כט, א): ואהי להם למקדש מעט (יחזקאל יא, טז) - אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל. וביאר שזהו הטעם שציווה הקב"ה לבני ישראל לבנות לו משכן מיד לאחר קבלת התורה, כי **עכשיו שכבר יש להם תורה**, אינם צריכים עוד להמתין עד שייכנסו לארץ ישראל, אלא **יכולים הם להמשיך קדושת ארץ ישראל בעצם לימוד התורה.**

נמצא מעתה שהחפץ לנסוע לקברי צדיקים יכול לפתוח את הגמרא ולנסוע על ידה. וכי ישאל השואל: אם כן מה לנו לנסוע לקברי צדיקים? מה לנו לנסוע לקבר הרשב"י במירון? ומה לנו לנסוע אל הצדיקים אשר פה עמנו היום? אף אנו נענה ונאמר, שכבר נתבאר מדברי השל"ה הק' ומדברי בעל "תפארת שלמה", שכדי להגיע לידי כך צריך **ללמוד את התורה כראוי לה בקדושה ובטהרה**, וכדי להגיע לזה בוודאי צריך לנסוע אל הצדיקים אשר עדיין אתנו בזה העולם ואל קבר הרשב"י ואל שאר קברות הצדיקים להתקדש ולהיטהר ללימוד התורה"ק כראוי.

נשים במאי זכיון לזיו השכינה

ולאחר שנתבאר כל זה נבוא אל מאמר הגמרא (ברכות יז, א; סוטה כא, א): נשים במאי

לקדושתו של אהרן כדי לזכות לענני הכבוד, אך **כיון שנתורה להם התורה שניתנה להם על-ידי משה, נחשב להם כאילו אהרן הכהן עורנו בחיים עמהם**, וחזרו ענני הכבוד. וזהו בזכות משה - **בזכות התורה שניתנה על-ידי משה**, משה אמת ותורתו אמת. עד כאן מדברי אביו הרה"ק **רבי יהושע זיע"א.**

אמר הרה"ק רבי ישכר דוב זיע"א: זהו הפירוש בלשון הפסוק ובדברי הזוהר הקדוש - כיון שעמד משה להסתלק מן העולם, חשש שבני ישראל יישברו ברוחם בחשבם שהנה עוד מעט קט יפסידו את כל מדרגות הקדושה, לכן הלך **למשכן בית אולפנא - מקום לימוד התורה דרבים** - והודיע להם לבני ישראל: **"תדעו שעל-ידי לימוד התורה תזכו לכל הקדושות גם לאחר שאסתלק מן העולם"**, וזהו הפירוש בדברי הזוהר שתלה הליכת משה לבית המדרש בפטירת אהרן, כי הוכיח להם שעל-ידי התורה אפשר להשיג את כל הקדושות ממה שחזרו להם ענני הכבוד בזכות התורה לאחר הסתלקות אהרן. ובלשון הצדיק: **"שעל ידי התורה יש לנו שייכות לכל הקדושות ועם הצדיקים שהם בעולם העליון"**.

ואהי להם למקדש מעט

עוד הרים הרה"ק מבעלזא זיע"א את ידו בשלישית בפרשת דברים לבאר בזו הדרך **מדוע ניתנה התורה בחוץ לארץ** דווקא, כדי להורות בזה **שעל ידי התורה הקדושה זוכים לקדושת ארץ ישראל אפילו במדבר** שהוא מקום נחש ועקרב,

וביאור תשובת הגמרא על-פי מה שנתבאר **שאפשר לזכות לקיום כל מצוות התורה על-ידי האחדות**, ולכן כאשר האשה מסייעת בידי בניה ובעלה ללמוד תורה, היא מתאחדת עמהם וזוכה לקבל מאור תורתם.

נשים במה מנצחות את היצר הרע

והנה הגאון הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א ב"יערות דבש" (ח"א ה, ב), אמר להסביר שאלת הגמרא "נשים במאי זכיין" בדרך אחרת קצת: חז"ל גילו לנו שהתורה מצילה את האדם מיצר הרע, ובראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, ועל זה באה השאלה – נשים במאי זכיין? הנשים שאין לומדות תורה במה הן מנצחות את היצר הרע? (זוכה לשון ניצחון, כמו זכיתי לבני מערבא) ומי שאין לו חרב וחנוית איך יילחם עם איש גיבור מלחמה? ועל זה מתרצת הגמרא: **הואיל ועל ידם נלמדת התורה**, כי הן מסייעות לגברים ללמוד תורה וכן מדריכות את בניהם לתורה, הרי זה **כאילו לומדות התורה בעצמן והתורה מסייעת בעדן לנצח את היצר הרע**.

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל

ונמצא מעתה שהנשים באמצעות **הסיוע שהן מסייעות לבעליהן ולבניהן ללמוד תורה, זוכות לכל המעלות שהתורה נותנת ללומדיה, הן בעולם הבא כפי שנתבאר תחילה והן בעולם הזה לנצח את היצר הרע** כדברי הרבי ר' יהונתן.

זכיין (במה הן זוכות לעולם הבא)? באקרויי בנייהו לבי כנישתא (בהולכים את בניהם אל רבם לבית הכנסת) ובאתנווי גברייהו בי רבנן (בשלחם את בעליהם ללמוד תורה בבית המדרש) ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן (וממתינות לבעליהן עד שחוזרים מבית המדרש).

והנה נתקשו המפרשים בהבנת שאלת הגמרא "נשים במאי זכיין", והלא הן חייבות בכל מצוות עשה שאין הזמן גרמא ועובדות כל ימיהן את בוראן, ומה אפוא השאלה "במה הן זוכות לעולם הבא"?

וביאר ה"אור החיים" הק' בחיבורו **חפץ ה'**: הנה במסכת ברכות (ס) איתא עוד – מרגלא בפומיה דרב, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.

כלפי זה שאלה הגמרא "נשים במאי זכיין", היאך יזכו למדרגה זו שבה הצדיקים היושבים ונהנים מזיו השכינה, והלא למדרגה זו אי-אפשר לזכות בלתי על-ידי לימוד התורה. ולפי המבואר עד כה, הדברים מבוארים היטב, כי **רק על-ידי התורה מתעלה האדם ונחשב לו כאילו קיים את כל תרי"ג המצוות**, אף אלו השייכות לכהנים ולמלכים, וממילא נשלמת נשמתו באופן שתוכל ליהנות לעתיד מזיו השכינה. ועל זה השיבה הגמרא, כי אף הן חלקן גדול בתורת בניהן ובעליהן ונחשב להן כאילו עוסקות בעצמן בלימוד התורה.

מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא מתוך מיעוט אכילה ושתייה ומתוך מיעוט שינה, הנשים זוכות למעלותיה בלי עמלות זו, אלא בעצם זה שהן מסייעות בידי בעליהן ובניהן ללמוד תורה.

ונמצא שבמה שאמרה התורה "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים", דיברה התורה בבת אחת הן דברים רכים לנשים והן דברים קשים כגידיים לגברים. כי הגברים שהצטוו ללמוד תורה בפועל, הבינו מזה שיצטרכו להתייגע ביגיעה רבה כדי להגיע למדרגה גדולה ולהיות סגולה מכל העמים, והנשים שהצטוו רק לסייע בידי הגברים, הבינו שיגיעו למדרגה זו גם ביגיעה קלה.

עכ"פ הדברים אמורים כלפי הנשים אשר לפעמים מתעוררת אצלן טינה בלב בעת אמרן "שעשני כרצונו" כאשר הן מהרהרות בצער על שלא זכו שהיה חלקן מלומדי התורה, שכל זה נכון אם יעבדו את בוראן לבד מבלי להתאחד עם בניהן ובעליהן, אבל **אם יתאחדו עמהם, יזכו להמשיך עליהן את אור התורה ולהשלים את נשמתן בכל תרי"ג המצוות, וכן יזכו לנצח את יצרן בכוח קדושת התורה וטוב להן בזה ובכא.**

ומצאתי מהגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל^{טו} (עטרת יהושע פרשת האזינו) שביאר לפי זה דבר נפלא. הנה הקב"ה אמר למשה ביום המיוחס (שמות יט, ג) "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", ופירשו חז"ל והובא בפירוש רש"י - לבית יעקב אלו הנשים תאמר, דהיינו שתדבר אליהם בלשון רכה, ולבני ישראל שהם הגברים תגיד, דהיינו שתדבר אליהם דברים הקשים כגידיים.

אכן לכאורה הדבר תמוה מאוד, שהרי בהמשך הכתובים יש רק דיבורים רכים הנעימים לאוזן וערבים ללב - אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים... ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולדברי חז"ל היה הדין נותן שתציע התורה שני נוסחאות, נוסח אחד קשה לדברים ונוסח אחר רך לנשים.

אך לפי האמור, הדבר מבואר היטב, כי הנה לפי מה שנתבאר, הן הנשים והן הגברים זוכים לכל מעלות התורה בזה ובכא, אמנם חילוק אחד יש ביניהם, כי **בעוד הגברים צריכים להתעמל ולהתייגע כדי לזכות למעלות התורה, שהרי אי-אפשר לקנות את התורה**

יום שלישי ב' דחווה"מ פסח ה'תשפ"א

קרבת אלוקים על-ידי לימוד התורה

דף של ספינה

למדנו מתשובת ה'דברי חיים', שמאז שניתנה תורה לישראל, שוב אין יהודי יכול להיות עבד באותה מדרגה שבני ישראל היו עבדים במצרים, כי מעתה יוכל להחיות את נפשו בדף גמרא ולשכוח מכל סבלותיו.

אולם מה נעשה שלא כל אחד מתחבר לזה, כי לא כל אחד מרגיש שהוא מתנחם על ידי לימוד דף גמרא. הוא אמנם מרגיש מחויב לקבוע עתים לתורה, אבל אינו מרגיש שזה מה שמביא לו נוחם לנפשו. ואדרבא, דווקא בעתות קשות כאל, יקשה לו לפעמים להמשיך בקביעות לימודו. מה יעשה שבישיבה הוא לא היה 'מובחר הישיבה', וכעת כאברך הוא אמנם יכול להקשיב לשיעור תורה, אבל שיגיע למדרגה כזו שיוכל לומר שדף גמרא מחיה את נפשו, מהיכי תיית'...

בר מן דין יש לשאול על עובדא זו: הרי ה'דברי חיים' הפנה את תשובתו לבתו, וכי בתו החייתה את נפשה עם דף גמרא!? בעלה הצדיק הוא זה שהחיה את נפשו עם דף גמרא, והיא הרי לא שאלה עליו, אלא על עצמה ושאלה ועל נפשות כל בית ישראל אנשים נשים וטף, וכי אפשר שכל בית ישראל יחיו את נפשם עם דף גמרא!?

להחיות נפש כל חי - במצור ובמצוק

להגה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זיע"א היתה בת שבאה בברית הנישואין עם הרה"ק רבי מרדכי מהארנאסטייפל זיע"א מגזע טשערנאביל. ה'דברי חיים' התגורר בצאנז שבגליציה מקום רבנותו, ובתו וחתנו קבעו את מושבם ברוסיה מקום מגורתם של צדיקי טשערנאביל, שם היו סובלים הרבה מזרועה הארוכה של הממשלה שרדפה אחר היהודים והיהדות.

באחת השנים כשהגיעו אל ה'דברי חיים' לחג הפסח, שאלה אותו בתו: מה זאת לשמחה זו שאנו שמחים בחג הפסח עבור שיצאנו ממצאים, שרים ורוקדים ואומרים את ההלל, הלא אכתי עבדי אנן שהרי אין מניחים לנו להתנהג ביהדותנו כאוות נפשנו.

ענה לה אביה ה'דברי חיים': בשום אופן אין לדמות את מצבנו למצבם של בני ישראל במצרים. כי הנה אבותינו במצרים היו עובדים עבודת פרך כל היום, ובסוף היום, כשחזרו לביתם, לא היה להם במה להחיות את נפשם. לעומתם אנו היום, יעבור עלינו מה שיעבור, כשאנו חוזרים לביתנו לאחר כל העבודה המייגעת והמפרכת, אנו יכולים להחיות את נפשנו ולהתנחם מצרותינו בדף גמרא.

התורה היא כלי נפלא שעל ידה יוכל האדם להגיע לקרבת אלוקים. כפי

שהאדם יכול להרגיש קרבה עם חבריו, עד שירגיש שהוא יכול לשפוך לפניו את לבו כי הוא מטה לו אוזן קשבת ומבין אותו, כך, והרבה יותר מכך, יכול האדם להרגיש קרבה עם הקב"ה.

הן ודאי שאסור להשוות בין קרבת אלוקים לקרבת ידידים, אך עם כל זה הקב"ה נתן לנו דברים מעין דוגמא של מעלה, כדי שמהם נוכל ללמוד איך הדברים פועלים כלפי מעלה. ובכן, הקב"ה נתן לנו היכולת להרגיש קרבה עם זולתנו, כדי שמתוך כך נוכל לפתח את הקרבה שלנו עם הקב"ה פי כמה וכמה.

ה' בדר ינחנו

כשהאדם מצר בגלל איזה דבר, יהיה מה שיהיה, אם מפני שאינו מצליח בעבודתו, אם משום שבני אדם פוגעים בו, אם מפני שהוא שקוע בחובות, ואם מחמת כל דבר אחר, יש בידו היכולת על ידי קרבת אלוקים לחזור לעשתונותיו ולקבל בחזרה את כל הרגשותיו הנעימות כאילו לא היה מצר ודואג כלל.

הן בדרך כלל לא תנאי האדם החיצוניים שבוגדים בו שואבים אותו כלפי מטה, אלא הבדידות שהיא בת לווייתו, היא זו ששואבתו כלפי מטה. זה שהוא מרגיש שאף אחד אינו מבין אותו, הוא זה שמושכתו כלפי מטה. חוסר הצלחתו פעם אחר פעם, נותן לו הרגשה כביכול הוא 'לא יוצלח' ונחות הוא משאר כל הסובבים אותו, ויותר מזה הוא מתחיל

תורה המביאה לידי דביקות

אכן דברי קדשם של הצדיקים עומק גדול יש בהם, ואף כאן האמת היא שכל אחד ואחד מבית ישראל, בלי יוצא מן הכלל, יכול להחיות את נפשו עם דף גמרא. השאלה היא רק היכן הוא דף הגמרא שלו. פעמים הרבה גישתנו אל לימוד ועסק התורה מאוד שטחי. איננו יורדים לאמיתו של לימוד דף גמרא, משום שאנו תלוי

ים עדיין בזכרונות ישנים שנחרטו בנו בנערוּתנו או בילדותנו כשעדיין לא היינו ברי דעת. מהאי טעמא, כשאנו צריכים פעם חזוק, אין אנו מעלים בדעתנו שנוכל לשאוב אותו מדף גמרא, אלא פונים למקורות אחרים, בעוד את דף הגמרא נלמד רק לשם חובה.

והאמת שזו טעות גדולה היא, ולאן טעות בעלמא היא, אלא קליפה גדולה היא, וזו אחד מהטעויות שהבעש"ט הק' הגיע לעקור מן השורש. ספרי החסידות מלמדים אותנו תמיד, שהתורה צריכה להביא את האדם לידי דביקות. הוי אומר: האדם צריך ללמוד את התורה באופן שהיא תביאנו למדרגות גבוהות. אף בזאת יש שאנו סבורים שהדביקות שייכת רק לבעלי מדרגה ולא לאנשים כערכנו, ומטעם זה מצטדקים לאמר: תחילה נלמד שלא לשמה, אחר כך נגיע ללימוד לשמה, ואולי אז נתחיל לדבר על מדרגות גבוהות...

אך כאמור, מקור טענה זו בדברי היצר הרע שרוצה למנוע טוב מבעליו. הבה ונבאר את היסודות בשפה יותר פשוטה:

עמו, הוא מפתח לאט לאט קרבת אלוקים נפלאה.

השלך על ה' יהבך

תוכלו לשאול מאנשים שנסעו לקברות צדיקים, מאותם צדיקים שהם מרגישים שייכים אליהם, ושפכו שם את לבם מתוך הרגשה שהם יכולים להשאיר שם את כל חבילותיהם, ויספרו לכם איך שבשובם לביתם היו אנשים אחרים לגמרי. **איננו מדברים על בעלי מדרגה מיוחדים, אלא כל אחד באשר הוא, שנוסע עם חבילות טרדין כבודות, כל שהתנאים החיצוניים יסייעו לו להגיע לאותה הרגשה מיוחדת, אשר זה כולל נסיעה וקברו של צדיק, וחברים מקשיבים ולפעמים אף מגיד מישרים היודע לעורר את הלבבות, יחזור לביתו ולעירו כשאבן כבידה נגולה מלבו ולבו סמוך ובטוח בה'.**

זה נקרא שקרבת אלוקים מחיה את נפש האדם ומחייטו. כבר אין לו אותה הרגשה של בדידות, אינו מרגיש יותר כאילו השמים מטים ליפול עליו. הוא אמנם זוכר את צרותיו, אבל הן לא מכבידות על לבו כבתחילה.

להחיות את העצמות היבשות

עלינו להבין אחת ולתמיד שלימוד התורה הוא קרבת אלוקים. הוא לא דבר יבש בעלמא, כאומר מה אעשה ואני מוכרח ללמוד. כזה יצר הרע הוא, כזו קליפה היא. מי שעדיין אינו מרגיש שהלימוד מקרבו אל האלוקים, יאמר

להרהר שמא בעל עבירה הוא ולכן הכל הולך לו לטמיון. וכשהוא פוגש ידיד קרוב ואותו ידיד מנהל עמו שיחת ידידים, אזי חוזרת אליו הרגשתו הבריאה שאינו נחות כל-כך, אלא הוא שווה הרבה מאוד, וזאת למרות שאין ידידו אומר לו כלום בענין זה, **כי עצם זה שלידידו נעים לדבר אתו, מוכיח לו שהוא אהוב ונחמד, וממילא הוא מצליח להתגבר ולצאת מעצבות נפשו.**

כך נהגו תמיד בקרב החסידים לשבת כאיש אחד בלב אחד, להתחזק יחדיו, לקיים דאגה בלב איש ישיחנה, וכך היה כל אחד מרגיש שהוא אהוב על הכל, וכתוצאה מכך, היה מקבל לב חדש ושוכח מכל צרותיו ונסיונותיו.

הלא האדם מצד כוחות נפשו יכול לסבול איזה קושי שפקד אותו, כגון בושה שנזדמנה לו, ולהמשיך הלאה בחייו, אך השאלה היא כמה זמן יקח לו עד שייחלץ מההרגשות שנולדו אצלו בעקבות אותו קושי. ובכן, אין צורך להמתין שבועיים עד שייחלץ מהן, די לו שיפגוש איזה חבר טוב שישמע למצוקתו ויבינו, ויאמר לו את המילה הנכונה, כי אז מיד יסורו ממנו כל ההרגשות שהתלוו אל הבושה שנזדמנה לו, וכשאלו יסורו ממנו, יפסיק לסבול תיכף ומיד הגם שזכרון הבושה עדיין יישאר עמו.

מי שמתרגל לשפוך את לבו לפני קונו על ידי תפילה או על ידי אמירת מזמורי תהלים, ולומד איך לדבר אתו כדבר איש אל רעהו, כשהוא מספר לו על קשייו מתוך אמונה שהם לטובתו, ומודה לו על כל הטוב שהוא עושה

אישי יש לו עם הקב"ה בעת התפילה. אך בענין התורה הוא לא התרגל ללמוד באופן זה. להיפך, הוא התרגל להיות עסוק בעת לימודו בקושיות ופירוקים, כשהוא נושא ונותן עם חבריו בקולי קולות, ובאופן ממילא, היות שהוא נושא ונותן עם בני אדם, מוחו עסוק בזוטות – האם אני מוצא חן בעיניו אם לאו? מי חכם יותר גדול, אני או הוא? מי לומד מהר יותר, אני או הוא? סופו של דבר, הוא לא התרגל לשבת בין ד' קירות כשאף אחד אינו שומע מלבד הקב"ה וללמוד בלבד את קודש, לימוד כזה המקרב את האדם לקונו.

פעמים יש שהאדם מעביר את הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום בפרשיות עקב ואתחנן אשר הפסוקים שם מעוררים את לומדיהם, ולפתע הוא מתלהט ומתלהב עד שנפשו יוצאת בדברו. מכאן סימן שזה מה שהתורה צריכה לעשות עם האדם כל אימת שהוא לומד תורת ה', יהיה מה שיהיה. כשהאדם קולט שלשם הוא צריך להגיע בתלמודו, דהיינו ללמוד מבלי לרצות אף אחד בעולם או למצוא חן בעיני בשר ודם, כי אם בשביל להיות בירידות עם הקב"ה, הוא יהיה כל-כך מנוחם וכל-כך מעורר אחרי לימוד דף גמרא, ממש כמו אחר אמירת מזמורי תהלים.

אכן בתחילה ירגיש האדם כך רק באמירת מזמורי תהלים, לאחר מכן

תחילה כמה מזמורי תהלים, עד שירגיש שהוא מוכן לדבר עם הקב"ה. הרי הקב"ה לומד עמו...

מהאי טעמא למדו בקרב החסידים במלבוש העליון, כדי שיהיה הלימוד מתוך כובד ראש, שהרי לימוד התורה שווה בזה לתפילה. שניהם מיועדים להביא את האדם לידי קרבת אלוקים. זהו העומק הטמון בבקשתו של דוד המלך ע"ה שאמירת תהלים תיחשב בשמים כלימוד נגעים ואהלות, ואמרו הצדיקים שבקשתו אכן נתקבלה^{טז}. אמור מעתה: האדם יכול להגיע לקרבת אלוקים על ידי אמירת מזמורי תהלים, וכמו כן ממש יכול להגיע אליה על ידי לימוד נגעים ואהלות. זוהי ההרגשה הנכונה שעל האדם להגיע אליה בעת לימודו, שהוא לומד בחברותא עם הקב"ה, והולך ומתקרב אליו מרגע לרגע.

דבקתי בעדותיך

אפשר להגיע לזה לאט לאט כל עוד מבינים ויודעים לאן צריכים להגיע. הנה בענין התפילה מתרגל האדם בדרך כלל משחר נעוריו שזו הזדמנות לדבר ביחידות עם הקב"ה. בתפילת הלחש ידבר בשקט, רק שפתותיו נעות וקולו לא יישמע, וכשיבוא למקומות הקדושים, ישים את ראשו על זרועו וידבר בלחש שאף אחד לא ישמע מלבד הקב"ה. קשר

טז. ראה 'פירוש התפילות והברכות לרבינו יהודה ב"ר יקר [רבו של הרמב"ן] ז"ל'. 'ובשירי דוד עבדך נהללך וכו', וכן ב'הבחור בשירי זמרה'. השלה"ק מסכת יומא, עמוד התשובה אות כח. 'דברי שמואל' להגה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע פרשת בחוקותי. 'אשל אברהם' (בוטשאטש) או"ח סי' רלח ס"ב, סי' שו, ס"ה. 'אגרא דכלה' פרשת שמות. ראה עוד 'ליקוטי שושנים' פרשת וזאת הברכה ד"ה ולבנימין.

בלי יוצא מן הכלל, בנויה באופן שתוכל להתחבר לתורה, ומי שאינו מאמין בזה, טועה טעות חמורה באמיתה של תורה. ראו נא מה שכתב המהרש"א על מאמר הש"ס (סנהדרין צא, ב) "כל המונע הלכה מפי תלמיד - כאילו גוזלו מנחלת אבותיו, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית".

וזה לשון מהרש"א: "המונע הלכה מפי תלמידו ללמוד עמו עד שתהא שגורה לו בפה, לפי שאומר הרב שאין התלמיד הגון וראוי לכך ואי-אפשר לו ללמוד, הרי גוזלו מנחלת אבותיו, שהתורה היא מורשה לכל ישראל מששת ימי בראשית, רוצה לומר לפי בריאותם וטבעם מששת ימי בראשית מוכנים כל ישראל ללמוד תורה".

הא לנו מדברי רבינו מהרש"א שהעושה 'סטיגמה' על ילד או בחור שאינו בר לימוד, הוא משקר במצח נחושה, כי אין שום נפש מישראל שמפקעת מלימוד התורה.

לימוד התורה הוא מהלך של קרבת אלוקים

יטען המלמד דרדקי: הנה אני מחזיק כיתה בת שלושים תלמידים, ואם על רוב רובם אפשר לומר שהדברים ניכרים שהם עשויים ללימוד התורה, הרי שעל אחד מהם אין להניח שום תקוה. נסה נא אתה להיות המלמד שלו ותראה שהוא אינו בנוי ללימוד התורה, וכפי הנראה יש לו תפקיד אחר בעולמו. עמדו עם שתי רגליים על הקרקע ותראו שאינו בנוי לזה...

יתחיל להרגיש כך גם בלימוד החומש, ועם הזמן הרגשתו זו תתפשט גם לשאר הלימודים, משניות, גמרא, תוספות, רשב"א, הלכה. אך כל זה רק כשיודעים במה מדובר, כי אם אין האדם יודע במה מדובר, לעולם לא יקשר לימוד התורה וקרבת אלוקים זה עם זה.

חוסר טעם בלימוד - היתכן?!

יהודי אחד תלמיד וחכם וירא שמים מרבים, שכבר עבר היום את גיל השישים, סיפר לי מה שהיה עמו בהיותו נער בן י"ד: באותה תקופה לא מצא הנער שום טעם בלימודו ונתקשה מחמת כן בישיבה. לקחו אביו אל מרן הגה"צ רבי משה פיינשטיין זצ"ל וסיפר לו דברים כהווייתן. אחר כך שטח את בקשתו שהגאון יברכו שירגיש טעם בלימודו.

אמר לו הגאון: איני מבין, הלא חלקים רבים יש בתורה, הלכה, משניות, חומש רש"י. יבחר נא איזה חלק בתורה שהוא מוצא בו טעם ויערב לו. שחק האב ואמר: מה לעשות ואין לו חשק ללמוד... אך הגאון לא ויתר ואמר שוב: הלא במשנה אפשר ללמוד זרעים או טהרות, ובהלכה אפשר ללמוד חושן משפט או בשר בחלב. יבחר נא מה שלבו חפץ ויהיה לו חשק ללמוד. שוב שחק האב: לא, לא, אין לו חשק בתורה. אז אמר הגאון: הזמן קצר והמלאכה מרובה, ואנכי לא זכיתי להבין את השאלה, יבוא נא הבא בתור...

המונע הלכה מפי תלמיד

כמה אמת מונח בתשובת הגאון? הלא כן הודיעונו חז"ל, שכל נפש ישראלית,

הס מלהזכיר! והרי להגיע לקרבת אלוקים על ידי התורה הוא בוודאי בנוי.

הלא אתה רואה שיש לו שייכות לתפילה, אתה רואה שהוא מוצא טעם באמירת מזמורי תהלים. לאט לאט, תפתח אצלו את הענין ותראה לאיזו קרבת אלוקים יכול להגיע על ידי לימודו. למד אתו פרשת יתרו חומש רש"י, תוציא כמה מילים מדברי רש"י העוסקים בגודל רצונו של הקב"ה ליתן את תורתו לישראל, או כמה מילים מדברי האוה"ח הק' שם המדבר בענין מתיקות התורה. תמצא את האמרות הטהורות שבספרי החסידות המחזקים את הלבבות השבורים, ותראה איך עיניו מתחילות להפיק זיקי טוהר. למד אתו אגדות חז"ל במסכת ברכות. הלא יסודות רבים כל-כך לחיי האדם נמצאים שם, מה זה יסורים, מה זה קבלת יסורים באהבה, מה זה קריאת שמע, מה זה תפילה, מה זה תפילת הדרך. לפתע תגלה איך הוא נעשה מנוחם ומעודד, ואף הוא יבקש: הבא לי עוד מאותו מזון המחיה את הנפש...

מה תתן ברכתי ומה תוסיף

מציאות היא שחוזרת על עצמה אצל כל איש יהודי. **עליך רק למצוא את החלק בתורה שהאדם מתחבר עמה, ותראה שהניצוץ נדלק אצלו והופך למדורת אש קודש.** הצרה היא שהאדם מתחיל ממקום שעדיין אינו שם, וכיון שאינו מתחבר, הוא בא ואומר שאינו בנוי ללימוד התורה. **התחל נא מהמקום שאתה מתחבר אל התורה, ומשם תעבור לשאר חלקי התורה.**

אכן טענה זו תקפה כל עוד אנו חיים באותה טעות כביכול התורה נועדה לאסוף ידע בראש ציבורין ציבורין, אשר לזה צריכים למוח מיוחד שמצליח להתרכז ולחלק כל הנלמד לפי קטגוריות, ויחד עם כן לזכרון כדי שהנלמד יישאר חרוט לאורך זמן. כי מעתה מי שאין לו אותו מוח, הסברא נותנת שהוא עתיד לפתוח ארגון גדול של גמילות חסדים.

אך אם נבין שהתורה היא מהלך של **קרבת אלוקים, נבין ממילא שכל יהודי באשר הוא נברא בשביל כך.** הבה ונשאל לגבי תפילה: הנעלה בדעתנו לומר על מי שעומד בחוץ ומפטפט בשעה שהציבור מתפללים שאינו בנוי לתפילה וכפי הנראה תפקידו להכין את הקידוש למתפללים?! הלא כל מי שיאמר כך לאויל ייחשב! אמנם כן, יהודי זה יצטרך ללא ספק לעבוד הרבה כדי להרגיש קרבת אלוקים בתפילתו, ואף יתכן שיש בידו עבירות המהווים אצלו מסך המבדיל ויצטרך לתקנן, ועם כל זה הדברים פשוטים שאף הוא בנוי באופן שיוכל להשיג קרבת אלוקים בתפילתו. וכי מקום יש להסתפק בזה?! וכי שתי שיטות יש בדבר?! הלא טפשות היא...

לימוד התורה אינו שונה מזה. אם בכל ספר שאנו פותחים אנו רואים שהתורה מביאה לידי דביקות, מה הכוונה בזה? הלא הכוונה היא שהתורה היא מהלך של קרבת אלוקים. אין הכי נמי, לא כל בחור בתחילת דרכו ניחן עם הכלים הדרושים להבין את קושיות התוספות, אבל הנאמר מחמת כן שהוא מופקע מלימוד התורה!?

מסכת שבת וכדו', לימוד המעורר בו קרבת אלוקים.

כעת מובן מה שהשיב הגה"ק מצאנו לבתו, כי אף הנשים יש להן דף גמרא להתנחם ולהתעודד בו. אין הכי נמי, אין הם מפלפלים בהוויות דאביי ורבא. אבל הן יכולות להשתמש בספר התהלים כבדף גמרא, כי תכלית אחד להם, ואותו כוח שיש בתורה יש גם באמירת תהלים.

הכנה לדברי תורה

הבעש"ט הק' ראה שאנשים לומדים ואינם מגיעים לקרבת אלוקים, והבין שבלי הכנה ראויה מצד האדם, הדבר לא יצליח לו. הנה האדם יושב וקונה ידיעות ותוך כדי הוא מתגאה ומספר לשון הרע. הלא זה תרתי דסתרי. הא תינח אם מטרת לימוד התורה היא לרכוש ידיעת, כי אז אין בזה שום סתירה, ואדרבא, רכישת הידיעות עוזרת לו להתגאות על חבריו, והגאווה עוזרת לו לבסס את שיטותיו. אבל אם לימוד התורה היא קרבת אלוקים, איך יתכן שתוך כדי תתחזק גאוותו.

נתן הבעש"ט הק' עצה לאדם שיכין את עצמו קודם לימודו, יסלק את כל מחשבותיו, יטבול במקוה ויאמר כמה מזמורי תהלים, ואז יתישב ללמוד מתוך ענוה והכנעה כשכל רצונו לדעת מה אומר השי"ת, וכשיעשה כן, יראה שלימודו מעורר בו קרבת אלוקים. ואם לא יעשה כן, יראה שלימודו אינו מעורר בו קרבת אלוקים.

בדרך כלל כשאומרים לאדם שצריך לעשות כך וכך, בפעם הראשונה הוא

הגר"מ פיינשטיין אמר לאב: מה תנן ברכתי ומה תוסיף לך כיון שאין שחר לשאלתך ובקשתך. הלא כך היא דרכה של תורה; אם אין הבן מוצא טעם בלימודו, יחזור נא לאחור למצוא את החלק בתורה שבו הוא מוצא טעם, משם יתחיל להתקרב אל האלוקים, ובע"ה עם הזמן יזכה להתחבר גם לשאר חלקי התורה.

יראי ה' הרגישו קרבת אלוקים כשלמדו רשב"א או קצות החושן. לפני תקיעת שופר הכינו את עצמם על ידי לימוד קצות החושן. מה השאלה? הלא הקב"ה עומד כאן ומדבר עמדי! כך כתב הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטיבאק זיע"א באגרת, **שעמל התורה ועיון התורה הם ביטוי של אהבת ה'.** הוא מדמה זאת למי שקיבל אגרת מידידו הטוב, שבדרך כלל יקרא אותו שוב ושוב כדי למצוא את אהבה החבויה בין השיטין. אף כאן, כשיהודי מבין שהתורה היא מכתב שהקב"ה שלח לו, הוא מעיין בכל תיבה ותיבה שבה, וחוזר שוב ושוב על תלמודו, כדי למצוא את אהבתו המוסתרת של הקב"ה.

ומי שאינו עדיין במדרגה זו להרגיש קרבת אלוקים מלימוד קצות החושן, עליו לחזור אחורה וללמוד היטב אותם פסוקים המבטאים בגלוי את האהבה הגדולה שהקב"ה אוהב את בניו. וכשיעשה כן, תתלהט נפשו מקרבת האלוקים, ותיחם לבו מאש התורה. כעין זה יוכל ללמוד כמה מאמרי חז"ל במסכת תענית המדברים בענין התפילה. הלא תורה הם. ומהם ימשיך הלאה ללמוד

התורה מעוניי סופה לקיימה מעושר" – מי
**שילמד בלי חשק, סופו לקיימה עם
 חשק והתלהבות.**

אנו רואים בחוש איך בעלי בתים שעד
 לא מזמן לא היה להם שום חשק לפתוח
 דף גמרא, כיון שקיבלו על עצמם עול
 תורה, והצטרפו לשיעור תורה בלי חשק,
 לאט לאט התעורר בלבם החשק, והיום
 הם כבר חוזרים כל יום על השיעור
 ומוסיפים מדילהון לפלפל בפלפולה של
 תורה. וכל כך למה? **כי הכוח נמצא
 בתורה, אלא שהקליפה עוטפת אותה,
 וצריך לשבור אותה, וכיון שהאדם
 שובר, הוא מתחיל להרגיש איך
 התורה נותנת לו חיות וממילא הוא
 מתחבר אליה.**

עושה כן ורואה הצלחה, ובפעם השניה
 הוא כבר סבור שזה יעלה בידו גם אם לא
 יעשה כפי מה שהורו לו, ואז הוא מפסיק
 לנהוג כפי מה שהורו לו, בחשבו שזה
 עובד גם כך, ולאחר כמה שנים הוא עוצר
 ורואה שהתוצאות מעולם לא הגיעו...

הבעש"ט הק' נתן עצה לאדם איך
 להגיע לקרבת אלוקים פשוטה, ואם
 האדם רוצה לזכות לכך באמת, עליו
 לאמץ עצתו ולנהוג על פיה תמידין
 כסדרן. אמנם בתחילה יקשה לו לאדם
 להפעיל את רגשותיו, אך לא יזניח, אלא
 ינסה פעם ועוד פעם ועוד פעם, ולאט
 לאט יתפתחו בלבו רגשות של קרבת
 אלוקים בעת לימוד התורה.

טובא מגרר גריר

בלי נוכחות המוח אין קרבת אלוקים

ועוד יש להוסיף יסוד בסוגיא זו, יסוד
 שמשנה לשנה נעשה יותר נחוץ לעורר
 עליו. נחזור לשם כך אל המשל בענין
 הקירבה בין שני ידידים: כדי שהאדם
 יוכל להתחבר עם חברו, עליו להיות
 נוכח. ואם למשל ייצא לטייל עם חברו
 בנאות דשא, אך לא יהיה נוכח מחמת
 הטרדות הרובצות לו על כתפיו, עד
 מהרה ירגיש זאת חברו. ואם עוד יוסיף
 לענות לצלצולי הפלאפון מדי פעם,
 יתרגז עליו חברו ויאמר לו: אמור נא!
 אתה רוצה לטייל עמי או שאתה רוצה
 לדבר בפלאפון? וגם כאשר יעשה לו
 פלוני טובה וישקיט את הפלאפון, עדיין
 ירגיש שלבו בל עמו, ולא יקח זמן רב עד
 שיברכנו בברכת פרידה ויקבע להיפגש
 עמו במועד אחר – כשיתפנה מטרדותיו...

הגה"צ **בעל ויחי יוסף מפאפא** זצ"ל
 אמר: חז"ל אמרו גבי יין "פורתא מסעד
 סעיד, טובא מגרר גריר". הא לך שכוח
 המושך שיש ביין, אינו מתעורר בלב עד
 שאין שותים ממנו הרבה. והנה התורה
 נמשלה ליין, ללמדך שאין כוח המושך
 בתורה מתעורר בלב עד שאין שותים
 ממנה הרבה. אין לאדם להיבהל כשרואה
 בתחילת לימודו שאין חשק התורה
 מפעפע בו, אלא יבין **שעם ההתמדה
 יבוא החשק. ישבור את המחיצות
 לעבור את כל ההתחלות קשות, ויראה
 שכל כמה שיוסיף ללמוד, יתחזק בו
 כוח המושך של התורה, כי טובא מגרר
 גריר.**

כך פירש הרה"ק **רבי יצחק מווארקא**
 זיע"א מאמר חז"ל "כל המקיים את

ולא יחטא? והרי רואים זאת בחוש אצל נערים שהתדרדרו ר"ל ביהדותם, שלפעמים זה התחיל מכך שלא היה להם כוח להתרכז בלימודם, ומתוך כך התעסקו בדברים אחרים אשר משם החלה התדרדרותם. מה אם כן הקב"ה רוצה מאותם יהודים שנתן להם מוח כזה שאינו מצליח להתרכז? וכמו כן מה הקב"ה רוצה מאתנו שאע"פ שאנו יכולים לרכז את מוחנו, הלא הוא בורח מחמת הטרדות המתרוצצות בו, ואינו מביא לקרבת אלוקים?

שים אותו על נס

התשובה לשאלה זו היא אותה תשובה שניתנת לכל נסיונות האדם: **הקב"ה נתן לנו נסיונות כדי שנעבוד אתם ונעשה את המוטל עלינו ותו לא.** בין כה וכה **אין בידי האדם לעשות חוץ מהראשית, והתוצאות לאלוקים הן.**

למשל, מי שמתקשה לקום בבוקר בזמן, העבודה המוטלת עליו היא לעלות על יצועו בשעה מוקדמת, להכין שעון מעורר, ולבקש ממישהו שיבוא להעיר אותו וכו', ואם בכל זאת הוא נכשל, הוא מנסה שוב ושוב ואינו מתייאש. כי הוא מאמין שאם יעשה את המוטל עליו ויתפלל אל ה' תדיר, תבוא ישועתו ויצליח לצאת מן הקושי.

אף כאן, הקב"ה העמידנו בפני נסיון אשר גוזל מאתנו את הקרבת אלוקים שאנו יכולים לזכות לה באמצעות לימוד התורה. ונסיון זה קיים לא רק בלימוד התורה, אלא גם באמירת תהלים הנסיון

הן רובא דרובא מאתנו סובלים מקושי זה. המוח אינו נוכח. אנו מתיישיבים ליד הגמרא, ולפתע המוח מתחיל לשוטט ממדינה למדינה ומעיר לעיר. מנסים שוב, ושוב המוח בורח. ובכן, איזו קרבת אלוקים, איזו ידידות, איזו התלהטות יכולה להיוולד מלימוד תורה כזה. ואכן כל נשמה זועקת ובוכה: מה אעשה? רצוני להיות נוכח, אבל איני יכול שהרי אני טרוד בכמה מיני טרדות.

שאלה זו קיימת אצל כל יהודי, ובפרט אצל בעלי משפחות שמטבע הדברים נושאים חבילי טרדין, ופי כמה וכמה היא קיימת אצל אותם בני אדם שהקב"ה ברא אותם לכתחילה עם קושי לרכז המוח. מציאות היא שאין להרהר אחריה. יש אנשים שהקב"ה נתן להם מוח כזה שקשה לו להתרכז, וחם לבם בקרבם לכל דבר שבקדושה, כך שרצונם להיות יהודים יקרים ומאירים, אך כל פעם שהם מתיישיבים ליד הגמרא, מוחם בורח הרחק הרחק. הם יכולים לעשות כל מיני טצדקי כדי להשאיר את מוחם במקומו, אך ללא הועיל. ואין צריך להיות מומחה גדול בשביל להבחין בזאת. כל אחד שיבוא בשיח עם אותם בני אדם, יבחין בכך שיש להם קושי גדול בדבר. ובכן, מה היה רצוני יתברך מאותם בני אדם?

ולהוסיף על השאלה: הן לא סוד הוא שהיצר הרע הולך ומתחזק מיום ליום, והדבר היחיד שמועיל כנגדו, הוא התורה הקדושה, כי בראתי לו יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. שעה או שעתיים של לימוד ברציפות, שורף ומכלה את הכל. ומי שאין לו את פתרון התורה - מה יעשה

כי אדרכא, בהתגברך, אז - בכור בניך
תתן לי. המובחר שבתפילות ובמעשים
טובים תתן לי.

הא לנו להדיא מדברי בעל רוח
הקודש, שחביבה ורצויה לפני השי"ת
עבודתו של מי שנלחם כדי לשקוד על
תלמודו. והגם שהוא מוצא את עצמו מדי
פעם מרחף בדמיונו וחולם בהקיץ, כל
שהוא חוזר ומתנער, הרי זו העבודה
הרצויה לפני המקום. לו היה חפץ, היה
הקב"ה בורא אותנו כמלאכים שאין להם
נסיונות. אבל בכוונה תחילה ברא אותנו
כבני אדם, מתוך ידיעה שנתמודד עם
נסיונות קשים, אשר אחד מהם הוא קושי
הריכוז, וכל זה כדי שנצטרך להלחם
ולתגבר עליהם.

**אכן בתחילת העבודה יהיה לו לאדם
טעם מרירות בפיו, שהרי אז אינו
מרגיש עדיין קרבת אלוקים, ואף אינו
יכול להכריח את עצמו להרגישה, כי
היא דבר הבא ממילא. אך מכל מקום
יעשה אע"פ שאינו מרגיש עדיין, מתוך
אמונה ששם קרבת אלוקים נמצאת,
ועם הזמן יזכה למתנת הא-ל, להרגיש
בכל תיבה מתיבות התורה קרבת אלוקים
נפלאה, עד שיתגעגע אל דף הגמרא.**

אין זה על מנת שתעלה לרקיע ואין זה
דבר שהיה שייך לדורות הקודמים בלבד.
**צריך רק לתפוס במוח שמכאן אפשר
להגיע לקרבת אלוקים אמיתית. הן
רבים זכו לקרבת אלוקים על ידי תפילה,
זאת משום שהאמינו ששם קרבת אלוקים
נמצאת. כמו כן יכול כל אחד לזכות
לקרבת אלוקים על ידי לימוד התורה.
ימצא את החלק בתורה המדבר אליו,**

קיים. האדם מתחיל לומר תהלים, הוא
אומר ואומר, וכבר מזמן אינו נוכח. הוא
נזכר בקושי שלו, ומשם עבר לעיר שבו
נולד הקושי, וכבר פרח הלך לו לכל
רוחות השמים...

רצה הקב"ה שנילחם עם זה. אל תרפה!
תחזור שוב ושוב אל מקומך. ועוד זאת
תעשה הכנה קודם הלימוד. אמור כמה
מזמורי תהלים. עשה פעולות כדי שתוכל
להיות נוכח בלימודך ולזכות באמצעותו
לקרבת אלוקים.

מלאתך ודמעך לא תאחר

ובזה יש להביא מה שכתב בספה"ק
"נועם מגדים" בפירוש הפסוק "מלאתך
ודמעך לא תאחר": הפסוק מדבר במי
שהמחשבות הזרות מתערבים לו בתורתו
ובתפילתו. הוא משלחן וחוזרות, משלחן
וחוזרות. אמר לו הקב"ה: אל תתנכר
לתורה ותפילה כאלה, אל תזלזל בהן.
להיפך, בתורה ותפילה כאלה אני חפץ.

וזה לשון הספה"ק הנ"ל: להזהיר לאדם
שמתוך דוחקו ותערובות מחשבתו
בטרדות צער ח"ו, לא יתנכר מתורה
ותפילה, **כי בהתגברו אז להסיר
טרדותיו שהם מעשה היצר לבלבלו
ויכניע וישבר יצרו, זהו המובחר
שבתפילות, ובזמן שאין לאדם טרדות,
אין התפילה ברורה כל-כך כמו מי
שרבו עליו בלבולין מהיצר ומתגבר
עליהם, ובדוק ומנוסה לצדיקים
וחסידים אמיתיים.** וזהו מלאתך ודמעך
לא תאחר - יגיעות בשר ותערובות
טרדות שמטרידך היצר, לא תנכר ותאחר,

במלחמות אחרות. וכאמור, **מלחמה זו נועדה לא רק בשביל לזכך את הגוף, אלא גם כדי לעורר בלבו של אדם את הידידות עם הקב"ה שהוא כל-כך מצפה לו.**

הן בני אדם רבים מחפשים היום דברים אחרים להתמלאות בהם, והמבין יבין, והכל הוא מפני שאינם מרגישים קרבת אלוקים וממילא מתהלכים כריקנים.

ראה זה חדש

ה'חתם סופר' בספרו "תורת משה" (ריש פרשת ראה) כתב, והוא פלא והפלא: לשון הפסוק הוא: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום". ואמרו חז"ל היום שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, אולם לפי זה כשכתוב להלן "והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום", תיבת היום לכאורה אין לה שחר, כי אין לפרש שאם ישמעו לכל התורה ורק לא ייחשב בעיניהם כחדשים, ייענשו בכל הקללות האמורות בתורה, והרי סוף סוף הם מקיימים את כל התורה כולה.

מבאר ה'חתם סופר': אין, הכא הוה. כי בכל יום יורד לעולם כוח החידוש, וכל יום כשהאדם קם משנתו, הדבר הראשון שהוא מחפש, הוא להתחבר לחדשות, וכל זה עשה הקב"ה לטובת האדם, כדי לסייע לו לפתח תשוקה ומשיכה לידיעות חדשות בתורה ולעוד קרבת אלוקים, ולכן אם אין האדם מנצל תכונה זו

יגש אליו נכונה וילחם במלחמתה של תורה. אין הכי נמי, בתחילה ייערמו עליו כל מיני קשיים שהרי כל ההתחלות קשות, כאן הוא יירדם, כאן לא יצליח להתרכז, כאן לא תהיה לו חברותא טובה. **ילחם מבלי לוותר, הכל מתוך אמונה ששם נמצאת קרבת האלוקים.**

הרי כך אמרו חז"ל **שהמשקיע בעמל התורה, יינטלו ממנו תיכף ומיד שאר קשיים וטרדות,** ובלשונם "כל המקבל על עצמו עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ". **ובדרשות חתם סופר** דימה זאת לכפות מאזניים, שכיון שהאדם מרבה להשקיע בעמל התורה, הכף שכנגדו, שהיא כף היסורים, נעשית קלה יותר ועולה למעלה. וכן פירש לשון הכתוב "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה", על ידי "ומתורתך תלמדני". **שאפילו נגזר על האדם להתייסר, אשריו אם הוא משלם את חובתו על ידי עמלות בתורה,** כי בזה הוא חוסך מעצמו יסורים אחרים.

דארף מען רייסן די אויגן

כן מסופר על הגה"ח ר' מאט'ל אוסטורבער, חסיד נאמן אצל ה'שפת אמת' מגור זי"ע, שבתחילת דרכו אמר לרבו: רצוני ללמוד תורה, אך מה אעשה שעפעפי עיני נדבקות זו לזו, ואינו יכול. אמר לו השפת אמת בלשונו: "דארף מען רייסן די אויגן". לפי המסופר למד אותו חסיד את כל ד' חלקי השו"ע בשנה אחת בלבד, והכל בכוחה של אמרה זו שיצאה מפי רבו "דארף מען רייסן די אויגן".

צריך לזכור שאף אם אמנם מדובר במלחמה, הלא היא מלחמה שבאה במקום

האדם מוכרח לערוך מלחמתה של תורה כדי לזכות לקרבת אלוקים, כי אם לאו – יערוך אותה מלחמה ממש במקום אחר, ושם זה יהיה באופן של צער ועגמת נפש ולא יזכה לא לשכר ולא לקרבת אלוקים. חבל! אומר הקב"ה, **אם תערוך את המלחמה בתורה, תקבל שכר משלם על עצם המלחמה, וקרבתך תהיה גדולה כל-כך. מי יתן שנזכה בסייעתא דשמיא.**

בתורה, היא ממילא תהפוך לו לקללה, כי ירדוף אחר חדשות העולם, שהרי הוא רעב להן.

כמה אמת מונח בזה! המציאות מוכיחה שאין האדם יכול להתהלך ריקן, אין האדם יכול לומר לא מעניין אותי מאומה. אם לא מעניינים אותו חדשות בתורה, יעניינו אותו חדשות במילי דעלמא. זהו היסוד!

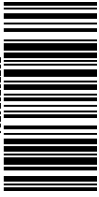
בשורה משמחת! מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

חדר ארונות מס 105	מרכז בעלזא	ירושלים
רח' אוהל יהושע 8	מקוה יד כהן	בית שמש
רמה ב'	מקווה רחוב דובר שלום	
קרית נדבורנא	בית המדרש הגדול 'נדבורנא'	בני ברק
רחוב הרב שך	חנות 'מול איצקוביץ'	
רחוב יואל	מקוה בית פנחס	
רחוב ראב"ד 10	בית המדרש טשערנאביל	
רחוב בעלזא 5	מקוה בעלזא	
רחוב בעל הנס רובע ז	בית המדרש בית שלום	אשדוד
רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	בית המדרש בית דוד שאול	
רחוב יהודה הנשיא רובע ז	בית המדרש בית נפתלי	
רחוב חטיבת הנגב רובע ג	בית מדרש בעלזא מרכזי	
רחוב פחד יצחק 5	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית
רח' הרצוג 5	בית המדרש	חיפה
052-760-0162	שכונת הבעש"ט	פתח תקוה

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------

בשורה משמחת! מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינוני'

ארצות הברית

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4315 16th ave	קראסנא	
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa HI	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטרייווקא	
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \
מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122